

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/98800>

Please be advised that this information was generated on 2018-07-08 and may be subject to change.

PARLEMENTAIRE GESCHIEDENIS VAN NEDERLAND NA 1945

BAND D
tweede helft
b

DE PERIODE VAN HET KABINET-**BEEL**

1946
1948

REGISTER

DR. M.D. BOGAARTS

**PARLEMENTAIRE GESCHIEDENIS
VAN NEDERLAND NA 1945**

II

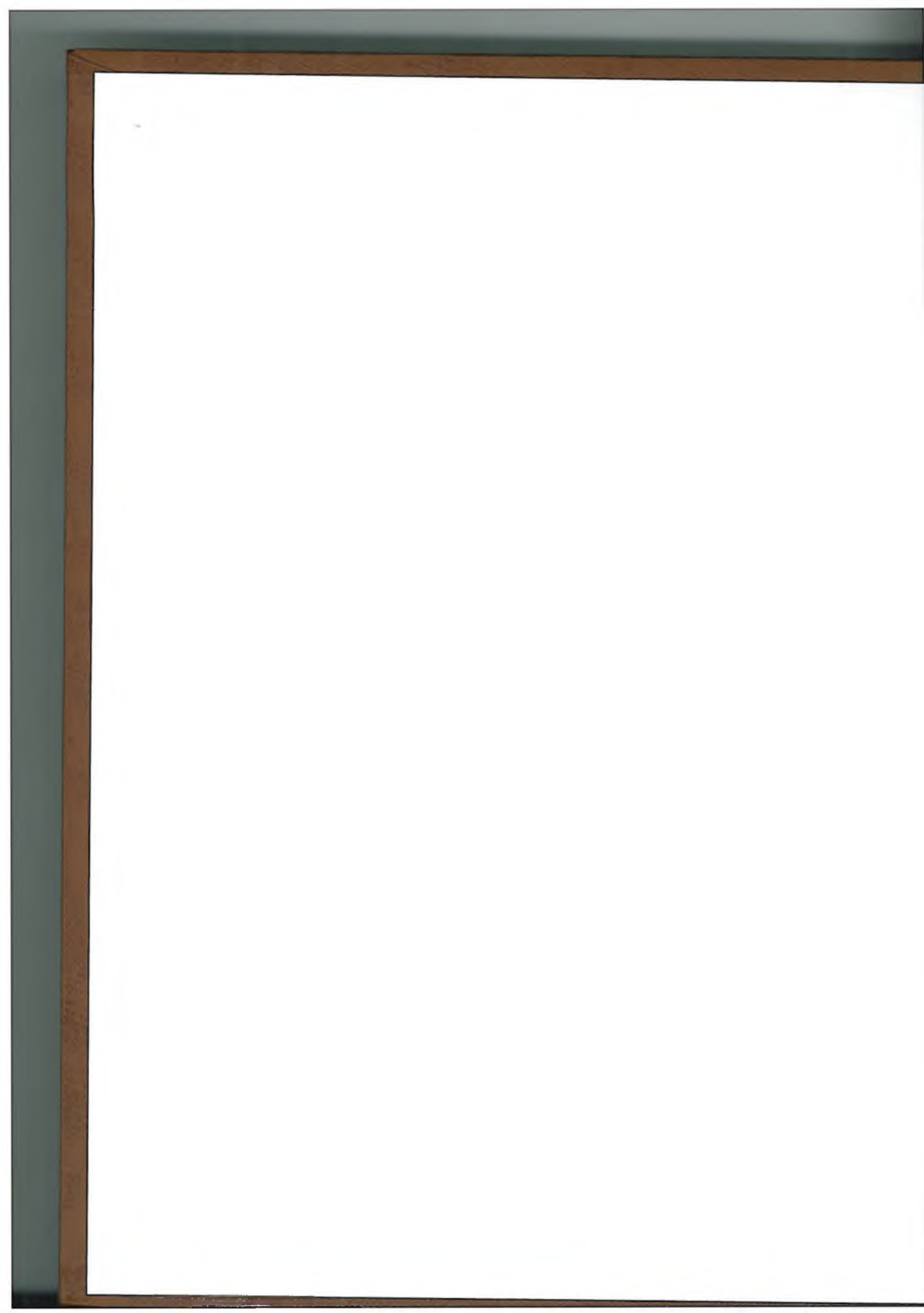
**DE PERIODE VAN HET KABINET-BEEL
1946-1948**

DR. M.D. BOGAARTS

REGISTER

**BAND D
tweede helft**

D

EIGENDOM .CPG

DE PERIODE VAN HET KABINET-BEEL
3 juli 1946 – 7 augustus 1948

PARLEMENTAIRE GESCHIEDENIS VAN NEDERLAND NA 1945

Deel 1, Het kabinet-Schermerhorn-Drees

24 juni 1945 – 3 juli 1946

door F.J.F.M. Duynstee en J. Bosmans

Deel 2, De periode van het kabinet-Beel

3 juli 1946 – 7 augustus 1948

door M.D. Bogaarts met medewerking van C.M.J. Ruijters

Deel 3, Het kabinet-Drees-Van Schaik

7 augustus 1948 – 15 maart 1951

onder redactie van P.F. Maas en J.M.M.J. Clerx

Deel 4, Het kabinet-Drees II

1951 – 1952

onder redactie van J.J.M. Ramakers

Deel 5, Het kabinet-Drees III

1952 – 1956

onder redactie van Carla van Baalen en Jan Ramakers

Deel 6, Het kabinet-Drees IV en het kabinet-Beel II

1956 – 1959

onder redactie van Jan Willem Brouwer en Peter van der Heiden

DR. M.D. BOGAARTS

PARLEMENTAIRE GESCHIEDENIS VAN NEDERLAND NA 1945
DE PERIODE VAN HET KABINET-BEEL
3 juli 1946 – 7 augustus 1948
(in vier banden)

Band D

tweede helft

b

REGISTER

Centrum voor Parlementaire Geschiedenis
Nijmegen 2004

ISBN 90-71852-17-2

© M.D. Bogaarts, Nijmegen 2004

Behoudens uitzonderingen door de Wet gesteld mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbende(n) op het auteursrecht niets uit deze uitgave worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of anderszins, hetgeen ook van toepassing is op de gehele of gedeeltelijke bewerking. De uitgever is met uitsluiting van ieder ander gerechtigd de door derden verschuldigde vergoedingen van kopiëren, als bedoeld in artikel 17 lid 2 Auteurswet 1912 en in het K.B. van 20 juni 1974 (Stbl. 351) ex artikel 16b Auteurswet 1912, te innen en/of daartoe in en buiten rechte op te treden.

Copyright reserved. Subject to the exceptions provided for by the law, no part of this publication may be reproduced and/or published in print, by photocopying, on microfilm or in any other way without the written consent of the copyright-holder(s); the same applies to whole or partial adaptations. The publisher retains the sole right to collect from third parties fees payable in respect of copying and/or to take legal or other action for this purpose.

Druk: MacDonald/SSN, Nijmegen

Band D, *tweede helft b:*

REGISTER

INHOUDSOPGAVE

TEN GELEIDE	9
TERUGBLIK OP HET PROJECT-BEEL	11
ENKELE OPMERKINGEN BIJ HET GEBRUIK VAN DE INHOUDSOPGAVE	21
INHOUDSOPGAVE	23
PERSONENREGISTER	55

TEN GELEIDE

In 'Voorwoord en verantwoording' van de eerste drie banden van *De periode van het kabinet-Beel (1946-1948)*, waarop M.D. Bogaarts in 1989 promoveerde aan de Katholieke Universiteit Nijmegen, kondigt de auteur de verschijning aan van 'goede registers [...], die ook toegang zullen geven op de bijzondere verwerking van veel materiaal, namelijk in de aantekeningen'.¹

Met de publicatie van de boeken over Nederlands-Indië (1995) en Wederopbouw en Volkshuisvesting / Verkeer en Waterstaat (1996) was het deel II in de serie *Parlementaire geschiedenis van Nederland na 1945* voltooid en groeide de behoefte aan de eerder toegezegde registers.

Het uiteindelijke resultaat is minder ambitieus dan aanvankelijk bedoeld was. Het werk aan het register bleek ingewikkelder dan gedacht. Hierbij speelde een rol dat een groot deel van het manuscript niet meer digitaal beschikbaar was.

Het had vooral gevolgen voor het zakenregister. Ondanks diverse pogingen bleek de vervaardiging van een consistente index een ingewikkelde zaak. Daarom is als substituut uiteindelijk gekozen voor de opname van de integrale inhoudsopgave van alle vier de banden. Deze moet – zoals ook de intentie is van een zakenregister – de lezer de weg kunnen wijzen naar het door hem of haar gezochte onderwerp. Voorts geeft Bogaarts een terugblik op het project-Beel.

Door de jaren heen is een aantal mensen werkzaam geweest aan de opstelling van het register op de banden-Beel. Hartelijke dank gaat in dit verband daarom uit naar Katrien Coppens, Irene Helsen, Pepijn Oomen en Liesbeth Timmermans.

Nijmegen, maart 2004

Jan Willem Brouwer en Alexander van Kessel

¹ M.D. Bogaarts, *Parlementaire geschiedenis van Nederland na 1945*, deel II, *De periode van het kabinet-Beel (1946-1948)*, band A ('s-Gravenhage 1989), ix-x.

TERUGBLIK OP HET PROJECT-BEEL

M.D. Bogaarts

Wie de hoeveelheid tijd, geld en papier, besteed aan één naoorlogs kabinet – dat van het rooms-rode kabinet-Beel 1946-1948 (de grondwetsherziening-1948 ten behoeve van de nieuwe rechtsorde van het Rijk beperkte de looptijd van het kabinet) – in ogenschouw neemt, kan zich terecht afvragen: was het dit allemaal waard? De auteur is natuurlijk snel geneigd om hierop positief te antwoorden, anders zou zijn werk nutteloos zijn geweest en had hij beter ambtenaar op het ministerie van Buitenlandse Zaken kunnen blijven. Hij meent echter ook goede gronden te kunnen aanvoeren voor de inspanningen, besteed aan dit ene kabinet van twee jaar.

Het kabinet-Beel als scharnier tussen twee tijdvakken

Het kabinet-Beel, geformeerd op basis van de eerste naoorlogse Tweede-Kamerverkiezingen, heeft namelijk een bijzondere functie gehad als scharnier tussen de versteende parlementaire democratie vóór de oorlog en de bezettingstijd enerzijds en de vernieuwde politieke verhoudingen en doeleinden van de tijd van wederopbouw en sociale welvaartsstaat na de bezettingstijd anderzijds. Vervolgens heeft het kabinet in een bijzondere tijd het schip van staat moeten sturen, hetgeen soms tot uitzonderlijke maatregelen heeft geleid die het waard zijn beschreven te worden. Zoals enige recensenten hebben opgemerkt was het het kabinet onder leiding van de KVP'er L.J.M. Beel dat niet alleen de afwikkeling van de bezettingstijd had te verzorgen, maar op basis van een ambitieus regeringsprogramma beslissingen heeft genomen en wettelijke voorzieningen heeft weten te treffen die de naoorlogse samenleving voor decennia hebben getekend. De basis voor deze doorbraak naar nieuwe tijden was de samenstelling van het kabinet: het kabinet-Beel zag zich duidelijk als het 'Nieuwe Bestand' in de vaderlandse politiek, als de brug tussen katholieken en sociaal-democraten. Met andere woorden: dit kabinet pakte niet alleen de afwikkeling van de bezettingstijd en de wederopbouw aan, maar maakte ook een begin met de volledige politieke samenwerking met de sociaal-democraten. De uitsluiting van de socialisten van het regeringskasteel mocht dan in 1939 in de schaduw van de wereldoorlog al doorbroken zijn, pas in 1946 konden zij bij de formatie door Beel voluit meepraten over een regeringsprogram en oude vooroorlogse wensen eindelijk voor realisatie voordragen.

Het eerste scharnier

De totstandkoming van het kabinet-Beel samengesteld uit KVP en PvdA zou als een eerste scharnier tussen 'oud' en 'nieuw' kunnen worden aangeduid. Het regeerakkoord van 17 juni 1946 is immers niet alleen de blauwdruk geworden van een verstrekkend regeringsprogram, maar ook het begin van een jarenlange samenwerking van katholieken met de sociaal-democraten. Het regeerakkoord markeerde de omslag in de tijd en de politieke verhoudingen treffend. Het bevatte namelijk niet alleen een lijst van voornemens over de afwikkeling van de bezettingstijd, maar er stonden ook verstrekkende plannen in voor de vernieuwing van de samenleving, die een doorbraak betekenden in de politieke en sociaal-economische verhoudingen, zoals de nationalisatie van De Nederlandsche Bank en de invoering van een noodvoorziening voor de ouden van dagen. Juist het vraagstuk van de verzorging van de ouden van dagen was een goed voorbeeld van een doorbraak. Vóór de oorlog was parlementair uitgebreid gediscussieerd over dit vraagstuk, zonder dat wezenlijke vooruitgang was geboekt voor bejaarden zonder pensioenvoorziening. De confessionelen hielden vast aan de verzekeringsgedachte, de socialisten stonden een staatspensioen voor. De bezetting had hier katalyserend gewerkt: plotse-ling vond iedereen het redelijk een grote groep ouderen ten laste van de staatskas te helpen door hen uit de schamele verzorging van de Armenwet te halen en hen uitkeringsgerechtigd te maken. Datzelfde gold de doorbraak in de oude discussies over de 'socialisatie' van de centrale bank, de subsidiëring van het bijzonder hoger onderwijs of de invoering van een sterk progressief belastingstelsel.

Onder deze doorbraak ten behoeve van de vernieuwing van het land kan ook de democratisering van de samenleving worden gerekend, waaronder men indertijd rekende het breed toegankelijk maken van ambten als rechter, diplomaat of burgemeester door de invoering van een behoorlijke honorering ervan. Zoals de Eerste Wereldoorlog de schok was geweest die in het neutrale Nederland de oplossing naderbij bracht voor enkele parlementair-politieke hangijzers (kiesrecht, schoolkwestie), zo betekende de Tweede Wereldoorlog een dreun die de oplossing van nog openstaande kwesties (herverdeling van inkomen en welvaart, invoering van de verzorgingsstaat, democratisering van de samenleving) naderbij bracht. Tegenover de lethargie van het vooroorlogse politieke leven, dat het vertrouwen in de parlementaire democratie had geschaad en de opkomst van extremistische bewegingen had uitgelokt, stond de daadkracht bij de vernieuwing van de samenleving in de periode van wederopbouw. Het kabinet-Beel heeft, anders dan het tussenkabinet Schermerhorn-Drees 1945-1946, op basis van een uitgesproken parlementaire steun voor zijn programma en de resultaten ervan zeker aan een groot deel van de hoopvolle verwachtingen uit de bezettingsjaren over een 'nieuw' Nederland kunnen voldoen.

Het tweede scharnier

Een tweede scharnier dat het kabinet-Beel plaatst op de grens tussen 'vooroorlogs' en 'naoorlogs' is de herziening van de internationale positie van het land, een onderwerp dat bij het regeerakkoord gezien de onduidelijkheid van de internationale verhoudingen nog was opengelaten. Het kabinet heeft drie zaken weten te herzien die tot op de dag van vandaag doorwerken: het heeft met goedkeuring door de Kamers de gedachte van een West-Europese defensieorganisatie als opstap naar een grotere Atlantische samenwerking aanvaard (het verdrag van Brussel in 1948), al was hieraan de eis tot inspraak in de Duitse kwestie (de conferentie van de westerse Grote Drie in Londen in 1948) gekoppeld; het heeft met de Kamers (moties-Van der Goes van Naters-Serrarens in de Tweede Kamer) de richting uitgezet voor grotere Europese samenwerking, al vond die dan ook soms plaats onder grote druk van de Verenigde Staten (zoals de toetreding tot de OEEB in het kader van de Marshallhulp); het aanvaardde de (voorlopige) vorming van een West-Duitse staat (zoals besloten op de genoemde conferentie in Londen), waarmee weer goede handels- en politieke relaties zouden kunnen worden aangeknoopt, zonder dat de Kamers daarover overigens behoorlijk werden geïnformeerd. Het is symbolisch – enkele recensenten wezen hierop – dat in het jaar van publicatie van de banden A, B en C (1989) juist het einde werd ingeluid van de Duitse en Europese deling, die tijdens het bewind van het kabinet-Beel onder ogen moest worden gezien. Bij het begin van het tijdvak van de Koude Oorlog heeft het kabinet-Beel voor Nederland vitale beslissingen moeten nemen. Daarbij werd afscheid genomen van de zelfstandigheidspolitiek van vóór de oorlog en werd gekozen voor de Europees-Atlantische samenwerking, die tot op heden het Nederlandse buitenlandse beleid bepaalt. In het kader van deze samenwerking konden de geschonden relaties met Duitsland worden hersteld. Hieraan dient te worden toegevoegd dat ook inzake het economisch verkeer ten tijde van het kabinet-Beel belangrijke beslissingen zijn genomen die doorbraken opleverden ten opzichte van de situatie vóór de oorlog: de Benelux-douaneovereenkomst trad op 1 januari 1948 in werking en maakte – samen met de politieke samenwerking tussen de drie kleine landen inzake de conferentie in Parijs (1947) over het Marshallplan en de Duitse kwestie – de weg vrij voor het oplossen van nog hangende kwesties, zoals het Rijn-Schelde-vraagstuk. Nederland was betrokken bij de liberalisering van het wereldhandelsverkeer door de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel (GATT) van 30 oktober 1947, waarmee de mislukte vooroorlogse pogingen op dit terrein in één keer werden goedge maakt en waarmee werd aangetoond dat de vernieuwingsdrang brede bedding over de wereld had gevonden.

Terugblik op het project-Beel

Het derde scharnier

Ten derde is er de scharnierfunctie in de Indonesische kwestie. Ook in deze kwestie had het regeerakkoord weinig vastgelegd, waardoor het er op aankwam als coalitie verstandige beslissingen te nemen in reactie op onderhandelingen en ontwikkelingen. Deze scharnierfunctie is in deze kwestie anders geweest dan de vorige: hier dreigde de deur naar de toekomst dicht te gaan in plaats van open. Na de ook op dit punt inerte nationale politiek van vóór de oorlog en de vervolgens hoopgevende koninklijke belofte uit 1942 inzake de toekomstige gelijkwaardige verhoudingen met de overzeese gebieden, had de nationale politiek ná de oorlog de weg moeten banen voor geheel nieuwe relaties met de overzeese gebieden, met name in de Oost. Op dit punt heeft het kabinet-Beel uiteindelijk gefaald. De aanvankelijk optimistisch stemmende resultaten van de onderhandelingen met de in 1945 uitgeroepen Republiek Indonesië moesten onder druk van de katholieke regeringsfractie in de Tweede Kamer worden aangepast aan Nederlandse wensen, die uiteindelijk nog slechts met militair geweld in 1947 waren door te voeren. Onder druk van de VN-Veiligheidsraad werd in januari 1948 vervolgens wel weer het zogenaamde Renville-akkoord met de Republiek bereikt, maar daarna waren de twee partijen niet meer in staat de impasse te doorbreken. Het kabinet heeft de kansen op verzoening verspeeld, zodat het volgende kabinet weinig anders overbleef dan wederom met militair geweld op te treden en vervolgens te buigen voor de krachtsverhoudingen in de wereld en in 1949 de soevereiniteitsoverdracht versneld te realiseren. De periode-Beel is voor de Indonesische kwestie dan ook beslissend geweest, maar slechts als opstap naar de liquidatie van het Nederlands imperium en niet als aanzet voor de opbouw van een gemeenbest, zoals die wel met Suriname en de Antillen in de periode-Beel succesvol is voorbereid. Van de drie scharnieren werkte er derhalve één in tegengestelde richting, waardoor de deur naar de toekomst pas in de volgende jaren kon worden geopend.

De resultaten van het kabinet-Beel

Rangschikt men de resultaten van het eerste kabinet-Beel naar onderwerp, dan kan de volgende dwarsdoorsnede worden gemaakt:

De afwikkeling van de bezettingstijd

Om de naoorlogse vernieuwing te kunnen realiseren en de basis te leggen voor de beoogde sociale welvaartsstaat, moest allereerst de nasleep van de bezettingstijd uit de weg worden geruimd. De kwestie van de politieke en economische collaboratie is door het kabinet-Beel doortastend tot een oplossing gebracht. De bijzondere rechtspleging en de vervolging van eco-

nomische collaborateurs konden worden afgerond. Met name de beëindiging van de massale opsluiting van het merendeel van de politieke delinquenten was een huzarenstukje van de minister van Justitie, de KVP'er J.H. van Maarseveen. De gezinnen van de politieke delinquenten konden worden herenigd en weer deel worden van de Nederlandse gemeenschap. Voor de wederopbouw had men de betrokken personen en bedrijven hard nodig. De uitwijzing van in Nederland gevestigde Duitsers en hun gezinnen was onder nationale en internationale druk tot stilstand gebracht. Het aantal uitgewezen Duitsers bleef beperkt tot enige honderden échte nazi's en hun gezinnen. Daarmee bleef Nederland de schande van een etnische zuivering bespaard. Met Duitsland zelf is het kabinet nieuwe relaties aangegaan. Het toonde zich op de conferentie van Londen in 1948 bereid het leeuwendeel van de vergaande annexatieplannen en mijnbouwclaims op te geven in ruil voor het uitzicht op normalisatie van de economische en politieke relaties met een voorlopige West-Duitse staat. Dit is zeker een van de topprestaties van de Nederlandse diplomatie geweest en getuigde van het realisme van het kabinet.

Tot de afwikkeling van de bezettingstijd behoort natuurlijk de omslag van de oorlogsschade over de bevolking via de bijzondere belastingen, waaruit de vergoeding aan particulieren, ondernemingen en instellingen afhankelijk van draagkracht en niet volledig is betaald. Bijzondere belastingheffing en vergoeding van de oorlogsschade vormden samen de grootste financiële operatie in het land na de oorlog. Het kabinet-Beel heeft er ook voor gezorgd dat buitengewone pensioenen werden uitgekeerd aan oorlogs- en verzetsslachtoffers, alsook aan zeelieden-oorlogsslachtoffers en hun nabestaanden. De vergoeding van de oorlogsschade en de buitengewone pensioenen hebben – samen met de noodvoorziening ouden van dagen – van de minister van Financiën en zijn departement het nodige gevegd. De sanering van de staatsfinanciën en de voorziening van het land van de broodnodige, maar schaarse deviezen (zoals via leningen in de Verenigde Staten, de Wereldbanklening-1947 en de Marshallhulp) behoren eveneens tot de prestaties van dit kabinet op het terrein van de verwerking van de erfenis van de oorlog. Daartoe kan ten slotte ook worden gerekend de inpassing van ontevreden kringen binnen het voormalig verzet ter rechterzijde in de nieuwe Nederlandse verhoudingen. Met de oprichting in 1948 van het Nationaal Instituut Steun Wettig Gezag en de creatie van reservistenformaties bij politie, leger en marechaussee kregen zij een plaats in de verdediging van het land tegen mogelijke communistische bedreigingen.

Vorbereiding van de industriële welvaartsstaat

Het kabinet-Beel heeft het nodige ondernomen om de toekomstige industriële welvaartsstaat mogelijk te maken. Verschillende overheidssectoren hebben daaraan hun steentje bijgedragen. Belangrijkste pijlers waren

hiervan de loon- en prijspolitiek en de landbouwpolitiek. De geleide loonpolitiek, die werd ingezet met de loon- en prijsstop-1946, zorgde er samen met flankerende maatregelen ter verruiming van de kinderbijslag en van het consumentenkrediet voor dat de loon-prijsspiraal succesvol werd vermeden. Nederland kon daardoor een goedkoopte-eiland worden. Om opwaartse druk op de lonen te vermijden, was het van belang dat voedsel zo goedkoop mogelijk werd aangeboden, iets dat ook relevant was voor de export van land- en tuinbouwproducten. De sanering van de landbouw naar het model van minister S.L. Mansholt (PvdA) was hierop terug te voeren. Op deze sanering sloot het begin van een vorm van emigratiepolitiek voor landarbeiders en boeren aan. De werknemers dienden vervolgens, ondanks de gedeelde armoede en de rantsoenering, een perspectief op een betere toekomst te worden geboden, waarvoor de opzet van een verzorgingsstaat en de verbetering van de sociaal-economische context van de bedrijven konden dienen. De noodwet-Drees voor de ouden van dagen in 1947 was daarvan de belangrijkste trofee, alsook het wetsontwerp op de Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie een jaar later. Herziening van de sociale verzekeringen was in studie gegeven, alsook de herziening van het vennootschapsrecht met het oog op uitbreiding van de medezeggenschap van werknemers in bedrijven. De inzet van geld en mankracht ten behoeve van de regeringspolitiek inzake Nederlands-Indië verhinderde een snelle wederopbouw en aanpak van nieuwbouw van woningen voor de bevolking, zodat de Woonruimtetwet-1947 enkel de beschikbare woonruimte zo eerlijk mogelijk verdeelde. Van een planeconomie werd onder het kabinet-Beel afgezien. Dat bleek onder meer uit de toewijzing van slechts adviseerende bevoegdheid aan het nieuwe Centraal Planbureau. De nationalisatie van de centrale bank en de invoering van de nieuwe Bankwet voorkwamen wel op voorhand een mogelijk conflict tussen het algemeen belang en de Bank bij de door de overheid te stellen doeleinden van de financieel-economische politiek.

Van groot belang voor de industrialisatie was de afbraak van tolmuren, zoals in de totstandkoming en uitvoering van de genoemde Benelux-douaneovereenkomst en de GATT. Ten behoeve van de multilateralisatie van de door de deviezenschaarste in West-Europa goeddeels onmogelijk geworden handel, was de toetreding van Nederland in 1948 tot de Organisatie voor Europese Economische Samenwerking (OEES) cruciaal. In deze organisatie werkten de zestien landen die deelnamen aan het Marshallplan samen. De door de Beneluxlanden verlangde betrokkenheid van de westerse zones van Duitsland bij het Marshallplan en vervolgens bij de OEES opende voor Nederland het uitzicht op herstel van de economische betrekkingen met dit deel van Duitsland, daarin begrepen de inschakeling van de zeehavens en de Rijnvaart. Overigens heeft Nederland ook de vruchten geplukt van de ondergang van het Duitse Rijk ten behoeve van de eigen industrialisatie in de vorm van de inbeslagname van een grote hoeveelheid

Duitse octrooien als onderdeel van het vijandelijk vermogen, met name op het gebied van de chemie, dat alles op grond van het internationale akkoord van Londen (1946). Ter bescherming van toekomstige eigen octrooien trad Nederland in 1948 eindelijk toe tot het Unieverdrag van Parijs ter bescherming van de industriële eigendom, zoals herzien in 1934. Hoopvol werd in 1948 op voorstel van de minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen door het kabinet beslist om een groter aantal ingenieurs door de Technische Hogeschool in Delft te laten opleiden. Industrialisatie was nog toekomstmuziek, maar de grondslagen werden er kort na de oorlog voor gelegd. Zo was ook indicatieve industrialisatieplanning pas aan de orde onder volgende kabinetten, maar op het ministerie van Economische Zaken had men hiervoor al de eerste ontwerpen gemaakt ter verwerving van de dollarlening van de Wereldbank in 1947.

Nederland als deel van het Westen en van Europa

Het kabinet-Beel heeft beslissingen genomen die Nederland hebben veranderd in een westers defensief verbond en in een groeiende Europese samenwerking, met alle voor- en nadelen daaraan verbonden. De keuze van de Nederlandse regering voor een westers defensief akkoord bij het verdrag van Brussel van 1948 maakte een einde aan de neutraliteitspolitiek. Dit door het parlement gesteunde beleid van de Nederlandse regering zou – zeker financieel – jarenlang zware offers vergen. Relatief dicht gelegen bij het IJzeren Gordijn en als doorvoerland voor de tegenstander van groot belang geacht, zag Nederland zich genoodzaakt zo goed mogelijk te voldoen aan de NAVO-verplichtingen. Generaties dienstplichtigen hebben hiervan mede de gevolgen gedragen.

Een tweede belangrijke stap van regering en parlement was die ten gunste van de Europese samenwerking. De idealen van de verschillende Europese bewegingen kregen een eerste realisatie in de economische samenwerking op basis van de Marshallhulp. Zowel het Verdrag van Brussel als de totstandkoming van de OEES heeft in de Tweede Kamer tot euforie geleid en tot moties die om verdere integratie vroegen. Het Haags Europees Congres van mei 1948 was een volgende impuls. Het kabinet-Beel gaf in ieder geval het goede voorbeeld en liet een West-Duitse delegatie tot dit congres toe.

Helaas werd tegelijk de Europese deling bezegeld: aan westelijke zijde door de conferentie van Londen over de toekomst van westelijk Duitsland en aan oostelijke kant door de staatsgreep in Tsjecho-Slowakije in februari 1948. Nederland heeft daarbij partij gekozen. Analooq daaraan werden aangaande de binnenlandse politiek keuzes gemaakt. Verschillende maatregelen tegen het politiek extremisme ter linkerzijde zijn genomen, zoals de opening van de mogelijkheid tot tussentijds ontslag van gedeputeerden en wethouders, alsmede de overname door de regering van het Kamer-

Terugblik op het project-Beel

initiatief tot invoering van de 'burgerlijke' staat van beleg bij de herziening van de Grondwet in 1948. In de Tweede Kamer werden de communisten van een aantal vaste commissies uitgesloten. De CPN, die in deze periode een tiende van de Kamerzetels bezette, had dan wel in 1946-1947 een belangrijke gedoogsteun gegeven aan het kabinet, de verscherping van de koers van de partij na het besluit tot militaire actie in Indië en de openlijke steun aan de Coup van Praag maakten de partij tot de paria in de Nederlandse politiek. Al was enig opportunisme met het oog op de verkiezingen van 1948 aan al die stappen tegen de CPN niet vreemd.

Kabinet en parlement achteraf beoordeeld

Zeker ten opzichte van de vooroorlogse en Londense kabinetten bestond het kabinet-Beel voor het merendeel uit zwaargewichten, die berekend waren op hun taak. Beel zelf mocht dan weinig politieke ervaring hebben, hij was als gepromoveerd jurist geknipt om leiding te geven aan het ministerie van Binnenlandse Zaken. Als voorzitter van de ministerraad was hij tamelijk neutraal: zijn samenvattingen van de debatten zijn staaltjes van een perfecte coalitieconsensus. Vandaar ook zijn goede verstandhouding met de leider van het PvdA-smaldeel in het kabinet, de minister van Sociale Zaken W. Drees. Groot nadeel van Beel was zijn onkunde op financieel-economisch terrein, waardoor hij, hoewel bijzonder snel van begrip, te veel moest afgaan op minister van Financiën P. Lieftinck (PvdA). Zeker inzake de Indonesische kwestie heeft dit geleid tot paniecreacties, zoals bij de aanloop tot de zogenaamde 'politiële' actie in de zomer van 1947. Ten slotte wreekte zich bij Beel zijn te groot vertrouwen op juridische formuleringen: als de formulering juist was, deugde de daarop gebaseerde politiek volgens hem ook. Dat was al twijfelachtig op nationaal niveau – de PBO-constructie is een mooi voorbeeld van een mislukte droom –, maar bood, zeker op internationaal niveau, onvoldoende houvast bij het oplossen van conflicten. Wilsovereenstemming had bij de Indonesische kwestie voorop moeten staan, gevolgd door een juridische uitwerking. De Nederlandse politiek heeft het indertijd willen omdraaien. Wel heeft Beel de ontwerpovereenkomst tussen de Republiek Indonesië en Nederland, gesloten te Linggadjadi in november 1946, voor zijn rekening willen nemen en daardoor zich opgesteld als een staatsman met durf. Vervolgens kwam hij steeds meer onder invloed van de machtige fractievoorzitter van de KVP, C.P.M. Romme, in diens heilloze drijven naar een 'aangekleed' akkoord – met alle gevolgen van dien. Een eigen oplossing heeft Beel in deze kwestie niet weten te produceren of het moest dan de militaire dwang zijn. Hij heeft tenslotte niet geleerd van de internationale gevolgen van de 'politiële' actie in 1947 en zou na zijn aftreden als premier in zijn functie als Hoge Vertegenwoordiger van de Kroon in Indonesië wederom op militair ingrijpen aansturen.

De tweede man in het kabinet, Drees, had de nodige politieke en parle-

mentaire ervaring. Hij heeft als minister van Sociale Zaken de belangrijke noodvoorziening ouden van dagen weten binnen te halen en er met zijn onomstreden gezag voor gezorgd dat in augustus 1947 na de beperkte 'politiële' actie niet werd besloten deze alsnog in de richting van Djokjakarta, de zetel van de Republiek, voort te zetten in weerwil van de uitspraak van de Veiligheidsraad. Daarmee heeft hij – met steun van de PvdA-ministers en de partijloze minister van Buitenlandse Zaken, C.G.W.H. baron van Boetzelaer van Oosterhout, – Nederland behoed voor een internationaal-politiek en nationaal-financieel fiasco.

De overige kabinetsleden waren veelal personen met grote kennis van zaken en met visie. Eén persoon onder hen had een bijzondere positie: Lieftinck was als minister van Financiën de centrale figuur als strenge beheerder van de nationale kas en de deviezenpot, die persoonlijk een ruime lening van de Wereldbank in 1947 wist zeker te stellen. Hij heeft een grote stem gehad in alle politieke beslissingen met financiële kanten.

Parlementair is deze periode vruchtbaar en interessant geweest, omdat de Kamers zich na jaren van gedwongen inactiviteit weer voluit konden doen gelden. De vracht aan wetgeving is met zinnige amendementen aangevuld, de eerste naoorlogse begrotingsdebatten gingen over beleid in plaats van cijfers, initiatieven werden niet geschuwd zoals op het terrein van de Europese integratie en bij de vraag naar een parlementaire enquête naar het regeringsbeleid 1940-1945. Van groot belang is het parlement geweest bij de bestrijding van het centralisme en van de bureaucratie, die het gevolg waren van de bijzondere overheidszorg in de nood van die dagen. De botsing tussen regering en Tweede Kamer bij de totstandkoming van de Woonruimtetwet-1947 is hiervoor tekenend. Cruciaal was het parlement ten aanzien van de rechtsbescherming van het individu, zoals bij de zorg om de verbetering van de rechtsgang voor politieke delinquenten en bij het tot de orde roepen van de overheid inzake de uitwijzing van in Nederland gevestigde Rijksduitsers en hun families. De grote misser blijft de Indonesische kwestie, waar politieke correctheid vereiste dat men op afstand bleef van de CPN-pleidooien voor onafhankelijkheid van de Oost binnen een gemenebest met Nederland en de West, zoals dat aanvankelijk met de Republiek leek te zijn afgesproken. Op dit punt lukte het kennelijk niet het parlement te laten functioneren als een vrijplaats voor ideeën en meningen: de partijlijnen werden strikt vastgehouden. Het kabinet had aldus weinig ruimte om constructief de uitkomsten uit het overleg met de Republiek te gebruiken als bouwstenen voor een toekomstig en langdurig gemenebest tussen moederland en voormalige koloniën. Uit deze politieke loopgraven hebben de politici van die dagen zich niet weten te bevrijden. Het was het buitenland, in het bijzonder de Verenigde Staten, dat Nederland van deze politieke molensteen moest verlossen.

Terugblik op het project-Beel

De negatieve beoordeling van het optreden van kabinet en parlement inzake de Indonesische kwestie neemt niet weg dat men voor beide in de twee jaren 1946-1948 slechts grote bewondering kan koesteren. De regering stond voor tal van problemen, die ze grotendeels goed en snel heeft aangepakt. De ministers zagen het (voor hen financieel nadelige) ambt als een roeping en stelden hoge eisen aan zichzelf. Lieftinck schreef bijvoorbeeld de *Memories van Antwoord* aan de Kamers hoofdzakelijk zelf. Het parlement, met name de Tweede Kamer, heeft heel wat werk moeten verzetten. De gevraagde controle en medewetgeving hadden voor de leden van het parlement in die jaren echter ook nog iets heroïeks. Er stonden belangrijke zaken op het spel: grote wettelijke stappen, gigantische financiële operaties als de vergoeding van de oorlogsschade, een nieuwe oriëntatie van het buitenlands beleid en herziening van de relaties met de Overzeese Gebieden. De leden van de Tweede Kamer hadden overigens vaak nóg een werkkring als advocaat, gemeentebestuurder, of ondernemer, waardoor wellicht grote besluitvaardigheid werd uitgelokt. Politieke ijdelheid werd trouwens toen nog niet uitbetaald in media-aandacht. Men was al blij met een kort bericht in de verzuilde pers, die door de papierschaarste sterk werd geremd in haar parlementaire verslaggeving.

Conclusie

Twee jaren, die de naoorlogse samenleving voor lange tijd zouden bepalen, politiek-parlementair gewogen in zes boeken en een klein slotwoord. Het is veel voor 'Beel', maar in vervolg op de bijzondere oorlogsjaren zoals beschreven door L. de Jong begrijpelijk als weergave van de afwikkeling van die oorlog en de wederopbouw en vernieuwing van de samenleving daarna. De periode-Beel was in deze opvatting met name een scharnier in de tijd en scharnieren kunnen niet stevig genoeg worden verankerd.

ENKELE OPMERKINGEN BIJ HET GEBRUIK VAN DE INHOUDSOPGAVE

1. In het algemeen dekken de volledige paragraaf- en subparagraaftitels de inhoud, al zijn er uitzonderingen (zie hieronder). In de inleidingen of inleidende paragrafen bij de meeste hoofdstukken zijn **persoonsbeschrijvingen van minister(s)** en bij dat onderwerp betrokken Kamerleden te vinden, alsook een samenvatting van het beleid dat in de volgende paragrafen wordt uiteengezet.
2. Bij de hantering van de inhoudsopgave als substituut-zakenregister dient men bij een zoektocht allereerst te kijken in hoofdstuk I, par. III.b: *De Proeve van een regeringsprogram van 17 juni 1946*. Daarin zijn veelal titels van onderwerpen opgenomen met de opgave van de uitwerking van deze onderwerpen in de verschillende hoofdstukken, paragrafen en subparagrafen van de banden-Beel.
3. De onderwerpen zijn in hoofdzaak volgens de toenmalige departementale verdeling en toewijzing van overheidstaken ingedeeld. Er zijn uitzonderingen. Zo is de **Marshallhulp** bij het hoofdstuk Financiën ingedeeld en niet bij Economische Zaken; de **Benelux-douaneovereenkomst** en de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel (**GATT**) zijn ondergebracht bij Economische Zaken en niet bij Financiën. De herzieningen van de Grondwet en de herziening van de **Enquêtewet** zijn als afzonderlijke hoofdstukken opgenomen. De herziening van de **Kieswet** is in hoofdstuk I, par. VI.b, te vinden. De partijontwikkelingen in de periode-Beel zijn in hoofdstuk I, par. VII, ondergebracht.
4. Er zijn twee onderwerpen, die – hoewel afzonderlijk behandeld – ook elders opduiken, namelijk de Duitse kwestie in al haar facetten en de Indonesische kwestie; één onderwerp is verspreid in de boeken-Beel te vinden, soms zelfs uitsluitend in een aantekening, namelijk de organisatie van de Verenigde Naties.
 - a. De **Duitse kwestie** komt in hoofdstuk II, par. III, uitgebreid aan de orde. In de inhoudsopgave is niet te vinden dat Duitse octrooien als deel van het vijandelijk vermogen door Nederland in beslag zijn genomen (pp. 616-617), noch dat monetair goud is teruggegeven (p. 617). Evenmin is daarin het dispuut tussen Nederland en Zwitserland over door de Duitsers geroofd en in Zwitserland ondergebracht goud te vinden: dat zit verstopt op p. 630, aantekening 23. De Duitse kwestie komt verder aan de orde in band C, hoofdstuk VIII, par. II: *‘Weg met de Moffen’*. De *uitwijzing van Duitse ongewenste vreemdelingen uit Nederland na 1945*. Ten slotte moet gewezen worden op toelating van Duitse stukadoors ten behoeve van de wederopbouw in Nederland, zie band D, tweede helft a, hoofdstuk XI, pp. 3776-3778, en op de behandeling van de onderwerpen

Rijnvaart en Noordzeehavens als delen van de Duitse kwestie in hoofdstuk XII, pp. 4127-4128.

- b. Aan de ontwikkelingen in de Indonesische kwestie zijn twee afzonderlijke boeken gewijd, namelijk band D, eerste helft a-b. De **Indonesische kwestie** speelde verder een belangrijke rol bij de kabinetsformatie (pp. 96-100; pp. 149-152), bij Buitenlandse Zaken (p. 268: agentschap in Batavia; pp. 273-274); bij Oorlog en Marine (passim), bij Financiën (speciaal par. V.4), bij Wederopbouw en Volkshuisvesting (pp. 3761-3763: betrokkenheid van minister Neher bij de Indonesische kwestie; p. 3769: gebrek aan bouwvakarbeiders door de inzet van militairen in Indië).
- c. De **organisatie van de Verenigde Naties**, waarbij Nederland betrokken werd, is verspreid ondergebracht. In band A, hoofdstuk I, par.III, aantekening 64 (pp. 184-185), is de procedure tot goedkeuring van de hernieuwde aanvaarding van de verplichte rechtspraak conform het statuut van het (nieuwe) Internationale Gerechtshof ondergebracht, aan het slot waarvan wordt verwezen naar enkele gespecialiseerde organisaties van de VN die in de boeken-Beel aan de orde komen, te weten de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) (hoofdstuk VI, par. IV.b), de Voedsel- en Landbouworganisatie van de VN (FAO) (hoofdstuk VII, par. II.b.1), de Organisatie van de V.N. voor Onderwijs, Wetenschap en Cultuur (Unesco) (hoofdstuk X, par. III.2) en de Internationale Vluchtelingenorganisatie (hoofdstuk XIV.A, par. 1, alsmede aantekening10). De Internationale Arbeidsorganisatie komt aan de orde in hoofdstuk II, par. I.1, aantekening 13; IMF en Wereldbank zijn in het bijzonder te vinden in hoofdstuk IV, par. V.1-2.

INHOUDSOPGAVE

M.D. Bogaarts, *De periode van het kabinet-Beel* band A-D
(’s-Gravenhage/Nijmegen 1989-1996)

BAND A

I

Verkiezingen, formatie en partijpolitieke ontwikkelingen

	Inleiding	1
Par. I	De politieke kaarten worden geschud	2
	a. De onvrede over het beleid van het eerste na-oorlogse kabinet	2
	b. De oude politieke scheidslijnen vrijwel hersteld	7
	c. Geen rooms-rood programakkoord	21
	d. De verkiezingsuitslag-1946 (Tweede Kamer)	31
	Aantekeningen	39
Par. II	De weg naar het herstel van de parlementaire praktijk	44
	Aantekeningen	48
Par. III	De kabinetsformatie van 1946	49
	a. De formatie tot 17 juni 1946	49
	De adviezen	49
	De benoeming van Beel tot premier	66
	De eerste stappen naar een kabinet: formatiemethode en het program-ontwerp van Beel	73
	De onderhandelingen tussen katholieken en socialisten over de basis van een kabinet	83
	ARP, CHU en PvdV staan buiten spel	94
	Het nader overleg in en buiten Nederland ter wille van de formulering van het beleid inzake de kwestie-Indonesië	96
	Het akkoord over de Proeve van een regeringsprogram bereikt	100
	b. Proeve van een regeringsprogram van 17 juni 1946	102
	Preambule	103
	1. Versterking van de geestelijke en zedelijke grondslagen van het volksleven	104
	Jeugdpolitiek en bestrijding van de zeden-verwilderding	105
	Bestrijding van de zwarte handel en de corruptie	108
	Gezinspolitiek	109

Inhoudsopgave

	Onderwijspolitiek	112
	Zondagsrust; huwelijkssluiting	113
2.	Opbouw van het maatschappelijk leven	115
	De leiding in het economisch leven	115
	Economische doelen	117
	Arbeidspolitiek; medezeggenschap; regeling ontslagrecht	117
	Loon- en prijspolitiek	120
	Sociale politiek	121
	Bezitsvorming	121
	Stakingsverbod?	124
	Sociaal-economische ordening: de PBO	126
	Socialisatie	127
	Toezicht op het kartel-, concern- en crediet- wezen	129
	Middenstandsbeleid	129
	Land- en Tuinbouw	132
	Geen visserijbeleid?	133
	Volksgezondheid	134
	Sociaal-cultureel leven: het radiocompromis	134
3.	Organisatie van het staatkundig leven	136
	De grenzen van het overheidsbudget	136
	Vergoeding materiële oorlogsschaden	138
	Ambtenarenzaken	138
	Het beleid inzake provincies en gemeenten	140
	Administratieve rechtspraak	140
	Opbouw van de strijdkrachten	141
	Grondwetsherzieningen	142
	Ruimtelijke ordening en cultuur- en natuur- beheer	148
4.	Overzeese Gebiedsdelen	149
5.	Het buitenlandse beleid	152
6.	Liquidatie van de gevolgen van de oorlog	157
	Wederopbouw	157
	Geen verkeersbeleid?	158
	Zuivering	159
	Behandeling politieke delinquenten	160
	Verzorging van de verzetsslachtoffers en hun nagelaten betrekkingen	161
	De toetsing van de Proeve	162
	Aantekeningen	175
Par. IV	De nieuwe coalitie parlementair getoetst	187
	a. Regering en parlement over de verkiezingsuitslag en de kabinetsformatie	187

	Beel en de fractievoorzitters in de Tweede Kamer	187
	De Eerste Kamer over de formatie van het kabinet-Beel	205
	b. Het regeringsbeleid algemeen politiek beschouw in de Kamers	211
	Aantekeningen	221
Par. V	Rode avances voor een permanent fractieoverleg tussen KVP en PvdA in de Tweede Kamer afgewimpeld	224
	Van der Goes van Naters wil rooms-rode fractie-samenwerking	224
	De KVP-fractie buigt zich over het PvdA-voorstel	227
	Het tweede PvdA-voorstel tot nauwere fractie-samenwerking	230
	Waarom werd het PvdA-gebaar genegeerd?	231
	Aantekeningen	235
Par. VI	Misverstanden over de toepassing van de geldende Kieswet in 1946 en de mede daardoor afgedwongen herziening van de Kieswet in 1948	237
	a. Noodvoorziening met betrekking tot de gemeenteraads-verkiezingen in een aantal gemeenten	237
	b. Kieswetherziening-1948	243
	Aantekeningen	247
Par. VII	Doorbraak en rooms-rode coalitie stellen partijen op de proef	248
	a. De katholieke eenheidspartij verliest een deel van haar rechtervleugel (Welter)	248
	b. Het ontstaan van de VVD als thuishaven voor zwalkende doorbraakpolitici	258
	Aantekeningen	261

II

Buitenlandse Zaken

Par. I	Inleiding: Buitenlandse Zaken en de binnen- en buitenlandse verhoudingen na de oorlog	265
	1. De minister en zijn departement, zijn beleid en de controle erop	265
	a. Het departement van Buitenlandse Zaken onder Van Boetzelaer	265
	b. van Boetzelaers beleid...	270
	...verantwoord aan het parlement?	274
	Aantekeningen	287
	2. De minister en zijn Buitenlandse Dienst	293
	a. De Buitenlandse Dienst in opspraak	293
	b. Recruitering en democratisering	304

Inhoudsopgave

	Aantekeningen	310
	3. De internationale situatie	316
	a. Van 'one world' naar de Oost-Westtegenstelling	316
	De Truman-doctrine	324
	b. De Duitse kwestie	327
	Aantekeningen	341
Par. II	De hoofdlijn in het Nederlandse buitenlandse beleid: van het 'one world'-concept naar de Europese mogelijkheden	345
	a. Het kortstondig geloof in de Verenigde Naties als systeem van collectieve veiligheid	348
	Een alliantie als die van het Verdrag van Duinkerken?	356
	b. De Europese gedachte en Nederland tot begin 1947	363
	c. Kansen voor Europa: het jaar 1947	373
	Het VN-fundament in het buitenlands beleid ter discussie	376
	De Europese gedachte wint veld	379
	Kamer en minister over het Europese alternatief	385
	d. Naar het Verdrag van Brussel (Westerse Unie)	390
	Het voorstel van Bevin van 22 januari 1948	390
	De Eerste Kamer beoordeelt het buitenlandse beleid en maant tot spoed	403
	De ministerraad stemt in met de Westerse Unie	407
	e. De regeringsverklaring van 17 maart 1948 over het Verdrag van Brussel. Het Kamerdebat en het oordeel over het regeringsbeleid: de motie-Van der Goes-Serrarens I	414
	f. De parlementaire debatten inzake de goedkeuring van het Verdrag van Brussel	421
	Goedkeuring van het Verdrag van Brussel	422
	Verdere federatieplannen voor Europa: de motie-Van der Goes-Serrarens II	429
	g. Uitbouw van de Westerse Unie	433
	h. Verderreikende idealen: het Haags Europees Congres van 1948	437
	Het beperkte succes: de Raad van Europa en de motie-Van der Goes-Serrarens III	442
	Aantekeningen	446
Par. III	De verhouding tot Duitsland	459
	Inleiding	459
	a. De kwestie Duitsland verdringt de interesse in Japan	459
	b. De paragraaf over de verhouding tot Duitsland	460
	1. Van annexatie tot grenscorrectie op zeer bescheiden schaal	462

a. van annexatie naar grenscorrectie: de periode 1944-1946	462
b. Het rooms-rode compromis (november 1946)	467
c. Het comité-generaal van de Tweede en Eerste Kamer over de Nederlandse plannen	474
d. De reacties in Nederland, Duitsland en elders	483
e. Militaire bezetting in Duitsland?	489
f. De aanbieding in Londen aan de vertegenwoordigers van de Grote Vier	491
g. De Engelsen tonen enige belangstelling: de commissie-Prain-Ringers	495
h. Een parlementaire missie naar Duitsland?	497
i. Het Nederlandse eisenpakket eind 1947; het gezamenlijke Benelux-optreden	499
Het gezamenlijke Beneluxoptreden	502
j. De Londense Zeslandenconferentie en de claims	504
k. Nederland slikt de bittere pil	507
l. De Nederlandse grenscorrecties 1949	511
m. De Nederlandse grenscorrecties 1949-1963	514
Aantekeningen	516
2. Nederland en de politieke toekomst van Duitsland	524
a. De aanloop tot het Memorandum van 14 januari 1947	525
De commissie-Van Vredenburg	529
b. Het Memorandum van januari 1947 en de aanbieding ervan in Londen	533
c. De Tweede Kamer over de Duitse kwestie, eind 1947	541
e. De Beneluxlanden willen en mogen meedoen aan het westers Duitsland-beraad	547
f. De Zeslandenconferentie stippelt een gemeenschappelijk beleid uit	556
g. De gevolgen en de tenuitvoerlegging van de aanbevelingen van de Zes	568
h. Verantwoording van het gevoerde beleid: Nederland op het niveau van Luxemburg	570
Aantekeningen	576
3. De kwestie Duitsland en de Nederlandse economie	584
Het Nederlands-Duitse financieel-economische verkeer na 1945	584
Regering en parlement tegenover het Duits-Nederlandse handelsprobleem, eind 1946	590
De ontwikkelingen in 1947 en 1948	592
Aantekeningen	600

Inhoudsopgave

4.	Restitutie van geroofde goederen en herstelbetalingen	605
a.	De terugvoering van geroofde goederen uit Duitsland	605
b.	De herstelbetalingen	611
	De overeenkomst van Parijs inzake herstelbetalingen uit Duitsland: opzet, uitwerking, parlementaire goedkeuring	611
	Is definitieve confiscatie van vijandelijk vermogen geoorloofd en in de nieuwe verhoudingen in Europa gewenst?	
	De Bestemmingswet Vijandelijk Vermogen	620
	Afwikkeling herstelbetalingen en het saldo van Nederland	623
	Aantekeningen	624
Par. IV	De diplomatieke betrekkingen met enige landen	631
a.	De relaties met Italië, Finland, Midden- en Oost-Europese landen	631
b.	De verhouding van Nederland tot Oostenrijk	638
c.	De kwestie-Spanje	642
d.	De SGP contra het Vaticaan	651
e.	Nederland en de verwikkelingen rondom Palestina	655
	Nederland en het VN-plan tot verdeling van Palestina	655
	Erkenning van Israël?	664
	Aantekeningen	670

III Oorlog en Marine

Par. I.	De ministers en hun departementen	679
a.	De ministers	679
b.	Leger en vloot: opbouw, organisatie en inzet	685
c.	De (parlementaire) Leger- en Vlootcommissie, uitlopend op de Defensiecommissie	696
	Ontstaan van de (parlementaire) Legercommissie in het licht van de parlementaire noden en gebruiken	697
	De Legercommissie en – in het kielzog – de Vlootcommissie tot 1940	704
	Van Leger- en Vlootcommissies naar een, eensgezinde Defensiecommissie (1948)	708
	Staatscommissies of Kamercommissies voor Defensiezaken in 1947-1948?	713
	De paragraafindeling in dit hoofdstuk	714
	Aantekeningen	715

Par. II.	Uitgaven van Oorlog en Marine; taakomschrijving voor leger en vloot	720
a.	Uitgaven van Oorlog (Leger-Legerluchtmacht)	720
	Indië als allesbeheersende factor	720
	Ruimte voor een nationale defensie?	729
	Kritiek op sommige begrotingsposten van Oorlog	731
b.	Taakomschrijving leger	
	Indië stelt de VN-oriëntatie in de schaduw	734
	Fiévez wil een staande strijdmacht in Nederland	737
c.	Taakomschrijving marine	746
	Schagen van Leeuwen en het prestige van de marine in de Kamers	746
	Het ene smaldeel als uiting van nationale trots?	
	Het kruiserdebat begonnen	751
d.	Uitgaven voor Marine	758
	Aantekeningen	768
Par. III.	Interpellatie, wetgeving en bijzondere thema's uit de begrotingsbehandeling inzake Oorlog en Marine	774
a.	De interpellatie-Koejemans over de gevolgen van de training voor Indië	774
b.	De inzet in Indië: hoe lang en ten koste van wie?	776
c.	De uitzending van dienstplichtigen overzee	780
d.	Het demobilisatiedrama	785
	Batavia trekt aan de touwtjes en Fiévez danst mee	785
	Het demobilisatiebeleid politiek verantwoord?	793
e.	De afwijkingen van de Dienstplichtwet-1922 gestopt door de Dienstplichtwet-1948	798
	Het gesjoemel met de wettelijke dienstplichtvoorzieningen	798
	De lang verbeide nieuwe Dienstplichtwet blijkt haar tijd vooruit te zijn	805
f.	Mogen vrouwen ook dienen in de krijgsmacht?	811
	Aantekeningen	813

BAND B

IV

Onder Liefstincks bewind. Regering en parlement in de slag om het financiële beleid

Algemene inleiding: de minister, zijn beleid, zijn parlementaire tegenspelers	819
a. De minister en zijn beleid	819
Paragraafindeling	827
b. De financiële specialisten in het parlement	830
Aantekeningen	834
Par. I. De Rijksbegrotingen voor 1946, 1947 en 1948	837
1. De Rijksbegrotingen 1946 en 1947	838
a. Tweejaarlijkse begroting?	838
b. Het uitgavenniveau	844
c. De staatsschuld eind 1946	847
d. Begrotingstekort en inflatie	850
Aantekeningen	853
2. Uitvoering beleidsaankondigingen in de begroting-1947	861
a. De omstreden conversieleningwet-1946 en de verdere consolidatie van de schuld	862
b. Nationale Spaarraad	868
c. Herziening van de financiële administratie	870
Aantekeningen	875
3. De Rijksbegroting 1948	882
a. Het uitgavenniveau	882
b. Nationaal budget?	887
c. De parlementaire controle	890
d. Realisering begrotingen 1947 en 1948	892
Aantekeningen	896
Par. II. Bijzondere Belastingen, Afwikkeling Geldzuivering en Oorlogsschadevergoeding	904
1. De Bijzondere Belastingen	906
a. Vermogensaanwasbelasting	906
b. Vermogensheffing Incens	915
c. Waardering effecten	926
d. Wijzigingen in de Bijzondere Belastingen	931
Aantekeningen	932
2. Afwikkeling Geldzuivering	939
a. Verlenging van het Machtigingsbesluit Geldzuivering: eenmaal, andermaal	939
b. De Wet Afwikkeling Geldzuivering	945
Aantekeningen	948

3. De vergoeding van de oorlogsschade	952
a. De Wet op de Materiële Oorlogsschaden	952
Het voorlopig systeem van schadevergoeding en de verwachtingen over het definitieve systeem	953
Het kabinet en het oorspronkelijke wetsontwerp op de Materiële Oorlogsschaden	958
Het gewijzigde wetsontwerp zoals dat is ingediend bij de Tweede Kamer	959
De behandeling van het wetsontwerp door de Tweede Kamer: de schriftelijke discussie	964
Handjeklap: het nader overleg met de Tweede Kamer en binnen het kabinet	971
Het verdere verloop van de parlementaire behandeling	976
b. Wederopbouw Publiekrechtelijke Lichamen	978
Aantekeningen	983
Par. III. Fiscale maatregelen	989
1. Belastingherziening-1947	989
2. herziening dividendbepalingen	1000
Aantekeningen	1001
Par. IV. De circulatiebank en het muntwezen herzien	1005
1. Overgang (Duitse) Rijksmarkenbezit	1005
2. Nationalisatie en nieuwe Bankwet	1007
Inleiding: de commissie-De Vries	1007
a. De nationalisatie van De Nederlandsche Bank	1012
b. De nieuwe Bankwet-1948	1016
3. De nieuwe regeling inzake het Nederlandse muntwezen	1026
Aantekeningen	1028
Par. V. Leningen, schenkingen, schulden. Krediet en hulp aan Nederland; Nederlands krediet aan Indië	1034
1. Het deviezenbeleid 1946-1947	1034
a. De deviezenkwestie	1034
b. Regering en parlement over de deviezenkwestie in 1947	1041
De bezuinigingsronde van het voorjaar van 1947	1041
De parlementaire verantwoording van het deviezenbeleid onbeantwoord?	1047
Aantekeningen	1052
2. Buitenlandse leningen aan Nederland; consolidatie van de geallieerde kredieten	1056
a. Het deviezenregime na de oorlog en de eerste buitenlandse leningen	1056

Inhoudsopgave

b. De redding van Nederland door de Wereldbank in 1947	1061
Nederland in de slag om de Wereldbank-dollars	1061
De Wereldbank gaat akkoord, maar op zeer strikte voorwaarde	1068
Lieftinck en het parlement tonen snelheid	1071
Nederland en de Wereldbanklening van 1947	1076
c. Verdere pogingen om aan dollars te komen en aflossingen uit te stellen	1078
d. De regeling van de oorlogsschulden; Noord-Amerikaanse gulheid en overige consolidatie	1081
Aantekeningen	1085
3. De Marshallhulp en Nederland	1091
a. Het initiatief van Marshall en het verlanglijstje van Europa	1091
Het dilemma voor de VS	1091
Het aanbod van Marshall	1098
Nederland, de Benelux en het aanbod van Marshall	1106
De resultaten van het Parijse overleg	1116
b. Kabinet en parlement over de Marshallhulp en de deviezenvoorziening in 1948	1126
Lieftinck wenst interim-hulp of bezuinigingen	1126
De Kamers over de Marshallhulp in wording	1135
De Kamers verlangen inzicht in de deviezenpositie, begin 1948	1144
Het antwoord van de regering: de deviezennota-1948	1148
c. De Marshallhulp wordt realiteit	1151
d. De Organisatie voor Europese Economische Samenwerking	1160
e. Het sluitstuk: de bilaterale overeenkomst	1177
f. De Marshallhulp aan Nederland	1181
Aantekeningen	1185
4. Het Nederlands krediet aan Indië: de vergeefse jacht op onderpand	1200
a. De ontwikkeling naar de schuldpositie van het Nederlands-Indische landsbestuur	1200
b. De wetgeving op de kasvoorziening voor de Indische dienst	1203
c. De wetgeving op de kredietverstrekking aan Nederlands-Indië	1204
d. De Herstelbank voor Indonesië en de verlenging van garanties op investeringen in de Oost	1212
Aantekeningen	1215

V Economische Zaken

Par. I.	De leiding van het departement en de strijd tegen de economische delicten	1219
	Aantekeningen	1231
Par. II.	De inrichting van het economisch leven	1234
	a. Het Centraal Planbureau	1235
	b. De geleide economie slechts als tijdelijk verschijnsel	1244
	c. De socialisatie gefrustreerd	1248
	d. De socialisatie van de mijnen bestudeerd	1253
	e. Bedrijfsorganisatie als panacee	1259
	Naar het wetsontwerp op de PBO	1269
	Aantekeningen	1276
Par. III.	Handelsbetrekkingen: hoe, waarin en tegen welke tarieven	1284
	a. Handelsvraagstukken	1284
	b. Exportbevordering gewenst	1292
	c. Industrialisatie als toekomstdroom	1294
	d. Naar een vrijer handelsverkeer in Beneluxverband	1300
	De Beneluxdouaneovereenkomst	1300
	Van douaneovereenkomst naar een economische unie	1315
	e. Naar een vrijer handelsverkeer op wereldschaal	1323
	De GATT	1323
	De mislukking van de overeenkomst van Havana	1330
	Nederland en de GATT	1333
	Aantekeningen	1336

IV Sociale Zaken

Par. I.	Inleiding: de minister en zijn beleid	1349
	Aantekeningen	1363
Par. II.	Arbeidsverhoudingen	1366
	a. Vakbeweging	1366
	b. Arbeidsconflicten	1373
	c. Naar een wettelijke regeling van ondernemingsraden	1378
	d. De wet Plaatsing van minder-valide arbeidskrachten	1382
	e. Bedrijfspensioenfondsen	1384
	Aantekeningen	1387
Par. III.	Sociale zekerheid	1391
	a. Herziening van de sociale verzekeringen	1391
	b. Noodwet-Ouderdomsvoorziening ofwel de noodwet-Drees	1398

Inhoudsopgave

	c. Wijziging van enkele sociale verzekeringswetten	1410
	d. Tijdelijke toeslagen en kinderbijslag voor uitkeringsgerechtigden van sociale verzekeringen	1412
	e. Instelling van een Ziekenfondsraad	1418
	f. Werkloosheidsvoorzieningen	1418
	Aantekeningen	1424
Par. IV.	Volksgezondheid	1430
	a. Algemeen	1430
	b. De toetreding van Nederland tot de Wereldgezondheidsorganisatie	1432
	c. Het wetsontwerp Zweminrichtingen-1947	1433
	Aantekeningen	1436
Par. V.	Opsporing vermiste personen	1438
	Aantekeningen	1444
Par. VI.	Het loon- en prijsbeleid	1446
	Inleiding	1446
	a. De aanloop voor de loon- en prijsstop-1946	1450
	b. Wijziging Kinderbijslagwet (1946): de eerste voorwaarde voor de loon- en prijsstop; de effecten van het consumentenkrediet	1456
	c. De loon- en prijsstop-1946	1464
	d. De vakantietoeslag-1947 en de problemen rond het prijsbeleid	1474
	e. De regeringspolitiek inzake de lonen en prijzen na een jaar in kabinet en parlement gewogen	1479
	De Kamers over het loon- en prijsbeleid 1947-1948	1481
	f. De 'stille' loonronde van eind 1947	1487
	g. Het subsidiebeleid	1489
	h. Conclusie	1493
	Aantekeningen	1496

VII

Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening

Par. I.	De minister, zijn beleid en zijn bezorgdheid over de effecten ervan	1503
	a. het algemeen beeld van de minister en zijn beleid, in het bijzonder ten aanzien van de agrarische sector en de voedselvoorziening	1503
	b. De (wal-)vis werd aanvankelijk niet te duur betaald	1508
	c. Wat Beel werd gegund, wat Mansholt werd ontzegd en wat in 1981 werd gebillijkt: de politieke secretaris of adviseur van de minister	1513
	Inleiding: het politieke secretariaat in Nederland kort na de oorlog	1513

	Minister Mansholt en zijn politieke secretaris	1516
	Het conflict met de Tweede Kamer	1519
	Mansholt stuurt zijn politieke adviseur weg, maar behoudt het politieke advies	1522
	Slotbeschouwing: de Tweede Kamer keurt in 1981 het instituut politieke secretaris goed	1523
	Aantekeningen	1526
Par. II.	De voedselvoorziening	1535
	a. De nationale problemen	1535
	b. De mogelijke internationale oplossingen voor de voedselproblemen	1541
	1. De Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties	1541
	2. De Internationale Tarwe Overeenkomst	1442
	Aantekeningen	1545
Par. III.	Sanering van de landbouw?	1545
	a. Het kleine-boerenprobleem	1549
	b. Het grondgebruik	1550
	c. Herverkavelingswet Walcheren	1559
	d. Wet Vervreemding Landbouwgronden	1564
	e. Emigratie	1567
	Aantekeningen	1572
Par. IV.	Drie interpellaties over de prijsbeschikkingen van Mansholt	1578
	a. De interpellatie-Van den Heuvel over de groentehandel	1579
	b. De interpellatie-Hacke over de bakkersstaking	1585
	c. De interpellatie-Vondeling en de strijd rond de land- bouwprijzen 1947-1948	1590
	1. Mansholt tegenover de Stichting voor de Landbouw	1590
	2. De interpellatie-Vondeling	1593
	3. De afwikkeling van de moties-Vondeling-Groen	1598
	Aantekeningen	1607

BAND C

VIII

Justitie

	Inleiding: de minister en zijn vakbroeders in het parlement	1613
	Aantekeningen	1622
Par. I.	De afwikkeling van de Bijzondere Rechtspleging	1624
	a. De invrijheidsstelling van de lichte gevallen onder de politieke delinquenten	1624

Inhoudsopgave

	Het vraagstuk van de massale vrijlating	1624
	Aankondiging van en reacties op de specificaties van de lichte gevallen	1627
a.	Het parlement en het vraagstuk van de politieke delinquenten, najaar 1946	1634
	De massale vrijlating ter discussie	1634
	Overige zaken rond de politieke delinquenten, 1946-1947	1639
c.	Het gratiebeleid op de doodstraf	1641
	De nota-Hooykaas en de kwestie-Zaaijer	1641
	Eerste en Tweede Kamer over het gratiebeleid, begin 1947	1645
	De gratiekwestie nog een keer parlementair gewogen (1947-1948)	1651
	Kan een ter dood veroordeelde vrouw geëxecuteerd worden?	1653
d.	Wet Nadere Voorzieningen met betrekking tot de Bijzondere Rechtspleging	1655
e.	De eerste gratiegolf	1662
f.	Het parlement en de stand van zaken van de Bijzondere Rechtspleging aan de vooravond van de opheffing van deze rechtspleging	1664
g.	Massale seponering van de lichte gevallen van economische collaboratie	1671
h.	Overgang Bijzondere Rechtspleging	1677
i.	Berechting buitenlandse oorlogsmisdadigers	1683
j.	Het Nederlands Beheersinstituut (NBI)	1687
k.	Schadeloosstelling van ten onrechte gedetineerden	1696
	Aantekeningen	1698
Par. II.	'Weg met de moffen'. De uitwijzing van Duitse ongewenste vreemdelingen uit Nederland na 1945	1716
	Oorsprong en eerste uitwerking van de plannen tot uitwijzing van de Duitsers 1945-1946	1716
	De actie 'Black Tulip' gestart en vervolgens gefrustreerd door opkomend verzet in Nederland tegen de hervatting van de uitwijzing en de uiteindelijke resultaten 1948-1949	1722
	Kerkelijk, geallieerd en Duits verzet tegen de hervatting van de uitwijzing en de uiteindelijke resultaten 1948-1949	1729
	Aantekeningen	1733
Par. III.	Verdere justitiële onderwerpen	1740
a.	De rechterlijke macht	1740
	1. De afhandeling van de kwestie van de Hoge Raad	1740

2. Bezoldiging en recrutering van de rechterlijke macht	1742
3. De vrouw in de rechterlijke macht	1745
4. Uitbreiding taken alleenrechtsprekende rechter: de gezinsrechter in de strijd tegen de lichtvaardig overeengekomen echtscheidingen	1746
b. Algehele en partiële herziening van wetboeken	1749
1. Herziening Burgerlijk Wetboek, het internationaal privaatrecht en het burgerlijk procesrecht	1749
Algehele herziening Burgerlijk Wetboek	1749
Vernieuwing van het internationaal privaatrecht beproefd	1750
De wens tot herziening van het burgerlijk procesrecht beantwoord?	1752
2. Partiële herzieningen op privaatrechtelijk terrein	1752
Herziening vennootschapsrecht ten behoeve van de medezeggenschap	1752
Kerkelijk huwelijk vóór burgerlijk huwelijk mogelijk?	1754
Herziening kinderrecht	1754
Invoering lijfswang bij executie onderhoudsvonnissen	1756
Herziening bepalingen ontslagrecht	1758
c. Politiezaken	1763
Zuivering van de politie	1767
d. Gevangeniswezen	1769
e. Naturalisatiebeleid: de oud-Spanjestrijders in de maastroom van de Koude Oorlog	1771
f. De persvrijheid ter discussie	1778
Aantekeningen	1781

IX

Binnenlandse Zaken

Inleiding: Binnenlandse Zaken is geen sinecure, ook niet voor Kamerleden	1789
Aantekeningen	1799
Par. I. Principiële en politieke geschilpunten	1801
a. Principiële geschilpunten: zondagsrust, zedenvervaldering, processieverbod, crematie	1801
b. Politiek geschilpunt: de benoemingen	1807
Aantekeningen	1815
Par. II. Bestuurlijke problemen: centrale overheid en lagere organen	1818

Inhoudsopgave

	a. Bestuursvoorziening in Opsterland	1818
	b. Georganiseerd overleg voor rijkspersoneelsaangelegenheden	1850
	c. De ambtenarensalarissen	1852
	d. De burgemeesterssalariissen	1858
	e. Classificatie in de betaling van gemeenteambtenaren	1860
	f. De huwende en gehuwde ambtenares	1862
	De confessionele overwinning in de strijd tegen de huwende en gehuwde ambtenares vóór 1940	1862
	Het vraagstuk van de huwende en gehuwde ambtenares in de periode-Beel	1866
	De huwende en gehuwde ambtenares in haar rechten hersteld	1870
	Aantekeningen	1872
Par. IV.	Gewone en buitengewone pensioenzaken	1876
	a. Uitkering ineens aan gepensioneerden	1876
	b. Pensioenregeling voor oorlogsslachtoffers en zeelieden en hun nabestaanden	1878
	Buitengewoon pensioen verzetsslachtoffers	1879
	Herziening militaire pensioenen ten behoeve van oorlogsslachtoffers	1883
	Buitengewoon pensioen zeelieden-oorlogsslachtoffers	1884
	c. Herziening pensioenwet	1886
	d. Het budgetrecht van het parlement aangetast?	1891
	Aantekeningen	1893
Par. V.	Departementale beslommingen	1896
	a. Verzorging van oorlogsslachtoffers en andere groepen	1896
	b. Brandweerwezen	1900
	c. Politiekwestie	1902
	Aantekeningen	1905
Par. VI.	Anticommunisme: de bescherming van de binnenlandse orde en veiligheid	1907
	Inleiding	1907
	a. Regering en parlement over het communisme: van afkeuring naar bestrijding	1910
	Het breder geworden anti-communistische front in het parlement (1947-1948)	1914
	Het kabinet neemt tenslotte stelling inzake het communisme	1919
	b. Het wettig gezag gesteund? De oprichting van reserveformaties bij politie, leger en marechaussee onder de overkoepelende propaganda-organisatie Nationaal Instituut Steun Wettig Gezag	1925

Inleiding	1925
De gezagsgetrouwen melden zich aan	1926
De regering en de gezagsgetrouwen (eind 1946)	1930
De spin weeft een web: de commissie-De van der Schueren (1947)	1933
Het wettig gezag wordt tegen de rode vloedgolf geschraagd (1948)	1935
Naar de opheffing van het NISWG	1940
c. Tussentijds ontslag van Gedeputeerden en Wethouders	1945
d. Overige plannen en maatregelen tegen het communisme	1956
Bestrijding besloten filmvoorstellingen	1957
Ambtenarenverbod?	1959
Het weren van Tsjechische vluchtelingen	1963
Beperking op de bilaterale en multilaterale contacten met communistische landen?	1964
Maatregelen tegen journalisten van <i>De Waarheid</i>	1965
Geen politieke zendtijd voor de CPN in 1948	1966
De gemeenten gesteund in hun belemmering van CPN-propaganda-acties	1968
Slotbeschouwing	1969
Aantekeningen	1972

X

Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen

Par. I.	Minister Gielen, diens reorganisatie van OKW en de interpellatie-Joekes	1985
	Minister Gielen en zijn onderwijsplan	1985
	De reorganisatie van het ministerie van OKW als plan	1989
	De interpellatie-Joekes	1992
	De reorganisatie van OKW in de praktijk	1997
	Aantekeningen	2001
Par. II.	Het onderwijsbeleid van minister Gielen	2005
	1. De stand van het onderwijs	2005
	2. De onderwijsvernieuwing	2006
	3. Het beleid van Gielen ter discussie	2007
	4. Algemene wetgeving	2009
	a. Spelling	2009
	b. Wijziging van de Leerplichtwet	2010
	5. Lager onderwijs	2014
	a. Het Stopbesluit	2014
	b. Wijziging van de Lager Onderwijswet-1920	2015
	c. Verlengde schoolstrijd?	2017
	d. Voorlopige pensionering van onderwijzers	2021
	e. De onderwijzerssalarissen	2021

Inhoudsopgave

6. Voorbereidend Hoger en Middelbaar Onderwijs	2024
a. Wijziging MO- en HO-wet	2024
b. De lerarensalarissen	2026
7. Hoger Onderwijs	2028
a. De studentenzuivering	2028
b. Leerstoelen en faculteiten	2029
c. De subsidiëring van het bijzonder hoger onderwijs	2033
d. Wijziging van de HO-wet inzake Colleges van Curatoren	2037
8. Vorming buiten Schoolverband	2038
Aantekeningen	
Par. III. Kunsten en Wetenschappen	2048
1. Kunsten	2048
2. Toetreding tot de UNESCO	2052
3. Wetenschappelijk Onderzoek (ZWO)	2057
4. Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie (RvO; RIOD)	2058
Aantekeningen	2061
Par. IV. Pers- en radiozaken	2063
1. Het vraagstuk van de perszuivering	2063
a. Inleiding	2063
b. Verlenging van het Tijdelijk Persbesluit-1945	2066
c. Wet Noodvoorziening Perswezen	2067
De schriftelijke schermutselingen over het	
regeringsvoorstel	2067
De strijd om een behoorlijke perszuivering in	
de Kamer: het amendement-Burger c.s.	2075
d. Ontwerp Onteigeningswet Perswezen	2089
e. De interpellatie-Burger	2091
f. De herrijzenis van <i>De Telegraaf</i> ; het einde van de	
perszuivering	2097
2. Het radiovraagstuk	2100
a. Inleiding; van Herrijzend Nederland naar radio	
Nederland in Overgangstijd	2100
b. De Nederlandse Radio Unie	2103
Aantekeningen	2113

XIII

De grondwetswijziging-1946, tweede lezing

a. Wijziging van hoofdstuk XIII van de Grondwet (procedure van grondwetsherziening)	2119
b. Herziening art. 192 (uitzending dienstplichtigen overzee)	2122
Aantekeningen	2126

XIV

Overzeese Gebiedsdelen: de nieuwe structuur van het Koninkrijk

A. De West	
Inleiding	2127
1. Welvaartsfonds Suriname	2128
Emigratie van Europese Joden naar Suriname	2132
2. De Staatsregelingen-1948	2138
3. De conferentie met de West in 1948	2157
Aantekeningen	2177

XV

De grondwetswijziging-1948, eerste lezing

Inleiding: een algemene grondwetsherziening aangekondigd	2183
a. Het openleggen van de Grondwet voor de voorbereiding en vestiging van een nieuwe rechtsorde voor de grondgebieden van het Rijk	2189
De Staatscommissie tot herziening van de Grondwet	2189
De parlementaire behandeling van de grondwetsherziening ten behoeve van de nieuwe rechtsorde	2199
b. Invoering van het Instituut van staatssecretarissen	2213
c. Voorstellen vanuit de Tweede Kamer tot verdere grondwetsherziening	2218
1. Een algemene grondwetsherziening en een preambule op de Grondwet ter discussie	2218
2. Geen grondwetswijziging voor de verblijfkosten van de Kamerleden	2222
3. Het succesvolle voorstel tot invoering van de 'burgerlijke' staat van beleg in de Grondwet	2226
d. Het inkomen voor het afgetreden staatshoofd	2237
Aantekeningen	2240

XVI

De herziening van de Enquêtewet-1850

a. Het voorstel-Van der Goes van Naters tot het houden van een parlementaire enquête	2251
Onderzoek naar het beleid van de Londense kabinetten gewenst?	2251
Het voorstel-Van der Goes	2254
b. Wijziging van de Enquêtewet 1850; het voorstel van de enquêtecommissie	2259
c. Het regeringsvoorstel tot wijziging van de Enquêtewet-1850	2269
Aantekeningen	2272

BAND D

**Eerste helft
NEDERLANDS-INDIË**

a.

**XIV.B
Nederlands-Indië**

Par. I.	Van de instelling van de Commissie-Generaal tot en met het Akkoord van Linggadjati	2305
a.	Inleiding	2305
b.	De gedachten rond een Commissie-Generaal (CG)	2315
	Minister Jonkman krijgt de nodige adviezen	2315
	Het debat over de regeringsverklaring	2327
	Het voorstel tot instelling van een Commissie-Generaal	2331
c.	De indiening en behandeling van het wetsontwerp tot instelling van een CG	2337
	Het regeringsvoorstel en het commentaar van de Raad van State	2337
	De Tweede Kamer over het voorstel tot instelling van een CG	2341
	Samenstelling, instructie en uitzending van de CG	2352
d.	De incidenten rond de troepenverschepping vanuit Amsterdam, september 1946	2374
	De onrust over de uitzending van dienstplichtigen naar Indië	2374
	De interpellatie-Wagenaar op 25 september 1946	2393
e.	Naar de totstandkoming van het Akkoord van Linggadjati	2400
	De uitgangspunten voor de onderhandelaars	2400
	De eerste fase van de onderhandelingen	2411
	Eerste confrontatie met 'Den Haag': de CG drukt door	2423
f.	Het Akkoord van Linggadjati (15 november 1946)	2428
	De beslissende ronde in Linggadjati	2428
	Het resultaat van Linggadjati: het Akkoord	2438
	De Tweede Kamer over de stand, november 1946	2447
	Reacties op het Akkoord	2454
g.	De 'aankleding' van het Akkoord van Linggadjati	2475
	Het regeringsstandpunt over het Akkoord bepaald	2475

	CG-toelichting en regeringsverklaring (10 december 1946)	2484
	De Tweede Kamer over 'Linggadjati' (16, 17, 19 en 20 december 1946)	2495
	1. De beoordeling van de ontwerp-overeen- komst	2495
	2. De <i>de facto</i> -erkenning van de Republiek: de strijdigheid met de Grondwet	2512
	3. De Nederlands-Indonesische Unie	2514
	4. Overige strijdpunten	2521
	5. De 'aankleding' van het Akkoord door de Kamer bevestigd	2523
Par. II.	Ondertekening en eerste schreden tot uitvoering van het 'werkelijke Linggadjati'	2531
	a. De mogelijkheden van de 'aankleding' van het Akkoord onderzocht	2531
	Oost-Indonesië als ideaal model?	2531
	Nieuwe richtlijnen voor de CG	2536
	Opnieuw: de realiteit in Indië	2544
	De Republiek als onwillige partner	2553
	b. Het debat in de Eerste Kamer over het Indië-beleid: de Linggadjati-politiek getoetst	2564
	c. Geen akkoord over de interpretatie van 'Linggadjati'	2579
	De regering bepaalt eindelijk een koers	2579
	Een gespleten CG tekent het Akkoord met de Republiek op 25 maart 1947	2588
	d. De uiteindelijke ondertekening van het Akkoord parlementair verwerkt: de Tweede Kamer over de verklaring van Jonkman voor de mislukking van de 'aankleding'	2597
	De regeringsverklaring vereist enige dagen bedenktijd	2597
	De reactie van de Tweede Kamer op de regerings- verklaring (25 maart 1947)	2604
	De ARP-wig werkt niet op de teleurgestelde KVP-fractie	2611
	e. De eerste schreden op het pad van het Akkoord	2616
	Politieke zorg om de bemanning van de zogeheten Indische posten	2616
	Lieftincks ongerustheid over de Nederlandse financiën ten gevolge van de Indische kwestie	2625
	Landvoogd en CG zijn de houding van de Republiek beu	2636
	Een militaire actie als sluitstuk in de besluit- vorming	2646

Inhoudsopgave

	De Republiek krijgt de duimschroeven aangedraaid	2660
Par. III.	Het 'werkelijke Linggadjadi' kan alleen militair worden gered	2671
a.	Nederland neemt de Republiek de maat van het 'werkelijke Linggadjadi'	2671
	De aanloopfase: de schriftelijke confrontatie met de Republiek	2671
	De Republiek krijgt enige bedenktijd en lijkt in te binden	2696
	De gemeenschappelijke ordehandhaving als steen des aanstoots	2714
b.	'Linggadjadi' wordt ook bij delen van de oppositie aanvaard als norm: de verantwoording van het regeringsbeleid in de Tweede Kamer op 10 juli 1947	2735
	De regeringsverklaring van 10 juli 1947	2735
	Het debat in de Tweede Kamer op 11 juli 1947	2744
c.	Het besluit tot de politieke actie in 1947	2763
	De Republiek wijst het Nederlandse eisenpakket van 15 juli 1947 af	2763
	De Nederlandse regering ziet geen andere uitweg: de actie-Product als militair-politiek alternatief	2773
	Eerste reacties in buiten- en binnenland op de confrontatie in de Oost	2785
d.	Het besluit tot militaire actie parlementair gewogen: de CPN haakt af	2799
	De regeringsverklaring van 23 juli 1947	2799
	Het debat in de Tweede Kamer op 23 en 24 juli 1947	2802
Par. IV.	Vanaf de bemoeienis door de VN tot aan de 'Renville'-onderhandelingen	2825
a.	De internationale factor geeft de doorslag	2825
	Moet Djokja worden bezet? (I) Het kabinetsbesluit van 30 juli 1947	2825
	Het internationale forum: de Veiligheidsraad en de staking van de regering van 12 augustus 1947	2836
	Moet Djokja worden bezet? (II) De officiële verklaring van de regering van 12 augustus 1947	2850
	Het internationale forum en de nationale politiek: regering en regeringspartij (PvdA) bezinnen zich (6-16 augustus 1947)	2863
	Het internationale forum en de nationale politiek: de dreigende kabinetscrisis (medio augustus 1947)	2875

De besluiten van de VR en de redding van de rooms-rode coalitie (eind augustus 1947)	2892
b. Het regeringsbeleid intern gewogen en extern verant- woord (september 1947)	2918
De reconstructie van het kabinet	2919
Het kabinet stippelt de hoofdlijnen voor het beleid uit: de aanloop tot de regeringsverklaring	2918
De regeringsverklaring van 23 september 1947	2938
Het debat in de Tweede Kamer op 24, 25 en 26 september 1947	2947
Het incident-Gerbrandy: het kabinet zet door en Gerbrandy blijft mokken	2973
c. De Veiligheidsraad, Nederland en de Republiek rond de hete brij	2986
Het Consulair rapport	2993
De VR-resolutie van 1 november 1947	3003
Diplomatieke voelhorens in de Indonesische kwestie	3016
Parlementaire tussenstand: de Algemene Politieke beschouwingen 1947 (Tweede Kamer)	3020
'Batavia' wenst de militaire kaart achter de hand te houden en 'Den Haag' volgt moeizaam	3027
Nederlandse schending van de VR-resoluties? Het geval-Moedera	3033

b.

Par. V. 'Linggadjati' herhaald en de Nederlandse terreinwinst als status quo: Nederland en de Republiek worden het onder VR-bemiddeling eens over een bestand en politieke beginselen (USS Renville, 17 januari 1948)	3045
a. De aanloop naar de 'Renville'-overeenkomsten	3045
Een Haagse of Indische delegatie?	3045
Een Amerikaans schip als plaats van samen- komst: de 'USS Renville'	3058
Instructie en overtocht van een regeringsdele- gatie ter waarborging van het 'aangeklede Linggadjati' op de 'Renville'	3058
De Tweede Kamer over hoofdstuk XIII van de Rijksbegroting-1948: de oppositie meent kansen te zien voor een aanval op minister	3063
1. Geen cijfers over Indië; geen beleidsvisie op Indië?	3064
2. Het Indië-beleid ter discussie: antirevolutio- nair en liberalen in de aanval	3073

Inhoudsopgave

3. De CPN en de militaire schanddadens in Indië (de Bondowoso-motie)	3086
b. De 'Renville'-overeenkomsten	3093
Geen militair akkoord als basis voor de onderhandelingen (oktober – december 1947)	3093
Militaire en politieke onderhandelingen: Nederland herformuleert CGD-voorstellen tot een laatste bod onder militaire tijdnood en federale successen (jaarwisseling 1947/1948)	3112
Doorbraak onder Amerikaanse druk en aanvaarding van de Nederlandse formules door de Republiek: de 'Renville'-overeenkomsten van 17 januari 1948	3141
Buitenparlementaire en parlementaire reacties op het koninklijk woord ter afronding van de 'Renville'-overeenkomsten	3164
De 'Renville'-overeenkomsten: het begin van het einde?	3174
c. Het Collegiaal Orgaan: een slepende zaak sedert september 1947	3176
Par. VI. De eerste stappen na 'Renville': de tweede kans op een definitieve oplossing van de Indonesische kwestie binnenslands-politiek, internationaal en praktisch gewogen	3185
a. Terugblik en uitzicht: regering en Tweede Kamer over het Indië-beleid begin 1948	3185
De regeringsverklaring van 13 januari 1948	3185
Het debat in de Tweede Kamer op 15 en 16 januari 1948	3193
1. De Tweede Kamer over de regeringsverklaring	3193
2. Kanttekeningen bij enkele thema's uit de regeringsverklaring	3206
3. Het antwoord van de regering	3214
'Renville' aan bod: het slot van het debat in de Tweede Kamer (29 en 30 januari, 3 februari 1948)	3222
Raad van State en regering met betrekking tot de uitvoering van de wensen van de Tweede Kamer (Collegiaal Orgaan; Londense noodbesluiten)	3238
b. Het College van Negenmannen onder druk uit de Tweede Kamer ingesteld als politiek-parlementair inspraakorgaan	3245
c. De eerste stappen en schermutselingen na de 'Renville'-overeenkomsten	3254
De militaire overeenkomst werkt; nu nog een politiek akkoord	3254

De bemoeienis van de Veiligheidsraad dreigt te ver te gaan	3269
Het incident te Djokja: bewijs dat de Republiek geen akkoord kan sluiten?	3276
d. Proeve voor een bredere coalitie: de Eerste Kamer over het Indië-beleid	3296
De Eerste Kamer en de Algemene Politieke Beschouwingen-1948	3298
De Eerste Kamer over hoofdstuk XIII van de Rijksbegroting-1948	3300
Par. VII. Mist Nederland voor de tweede keer de kansen op een verzoening in Indonesië? De stand van zaken in de Indonesische kwestie rondom de verkiezingen van 1948	3321
a. De Nederlandse Grondwet als de maat der dingen	3322
Het politieke draagvlak in Nederland weegt bij de herziening van de Grondwet voor de nieuwe rechtsorde zwaarder dan de gevoelens overzee: het 'positieve' stelsel	3322
De 'aankleding' van de herziening van de Grondwet ('positieve' stelsel) door de Kamers bevestigd	3327
b. De impasse in de Nederlands-republikeinse onderhandelingen	3355
De Republiek trotseert het beginsel van de Nederlandse soevereiniteit	3355
Nederland trotseert de Republiek (Bandoeng-conferentie) en ondervindt problemen met het Amerikaanse CGD-lid	3370
c. Het ongeduld van twee CGD-delegaties en de effecten ervan	3378
Het voor Nederland onaanvaardbare Amerikaans-Australische initiatief (juni 1948)	3378
Nederland ziet geen kans voor een formele breuk in de onderhandelingen, de Republiek wél	3391
d. Nationale overwegingen, 'federale' onrust en internationale bemoeienis: Nederland en de Indonesische kwestie bij het einde van de periode-Beel	3399
Paternalisme versus Indonesisch nationalisme: de voorstellen voor de interim-regeling en de 'federale' factor	3401
De laatste loodjes van het kabinet-Beel: de 'federalen' en de Amerikanen worden te vriend gehouden en bewerkt met het oog op het succes van de interimregeling en nieuwe onderhandelingen	3415

Inhoudsopgave

De bezorgdheid van de Veiligheidsraad over de geringe voortgang sedert 'Renville' (juli 1948)	3430
De boedel bij de overdracht in 1948 beschreven: was er nog een uitweg uit de Indonesische kwestie?	3440
Aantekeningen	3453

Tweede helft

a.

XI

Wederopbouw en Volkshuisvesting

Par. I.	Inleiding: wisselende bemanning op een jong departement maakt toch nog behoorlijk herstel en enige nieuwbouw mogelijk	3745
	a. Wederopbouw en bouwnijverheid als departementale zorgenkinderen	3745
	b. De ministers	3753
	c. Het departement en de wederopbouw en volkshuisvesting van het land	3765
	1. De overheid en de problemen bij de wederopbouw en de volkshuisvesting: materiaal, arbeidskrachten, 'zuivere' aannemers en financiën	3765
	2. De resultaten gewogen: noodwoningen, inwoning, woningdoorstroming en woning-splitsing kunnen de maatschappelijke onrust over de woningproduktie niet wegnemen	3788
	d. De indeling van dit hoofdstuk	3810
Par. II.	Het wederopbouwbeleid ter discussie: decentralisatie en een daarop gebaseerde wettelijke regeling gevraagd	3813
	a. De eerste verantwoording aan de Kamers van het wederopbouwbeleid na de bevrijding: een pijnlijke confrontatie	3813
	Veel vragen en weinig concrete antwoorden in de Tweede Kamer	3813
	De Eerste Kamer scherpt de kritiek op de wederopbouw nog aan	3831
	b. Noodtoewijzingsbesluit onroerende goederen bij onteigening: het parlement wijst nogmaals het centralisme af	3843

c.	De storm over de wederopbouwprestaties luwt: de Kamers in 1947-1948 over de wederopbouw	3845
	Een geprikkelde Tweede Kamer dwingt de minister tot meer en gedetailleerde gegevens over departementale uitgaven en beleid inzake de wederopbouw	3845
	Het aantreden van wederom een nieuwe minister (In 't Veld) doet de Eerste Kamer hopen op een keer ten goede in het beleid	3857
d.	De afzonderlijke wettelijke regeling van de weder- opbouw mislukt	3862
Par. III.	Het volkshuisvestingsbeleid ter discussie: groeiende bezorgdheid in het parlement en de uitwegen van de overheid	3870
a.	De Kamers actief bij het zoeken naar wegen voor hogere woningproductie in 1947 en volgende jaren: productie gevraagd en toezeggingen gekregen	3870
	De Tweede Kamer legt zich neer bij de schokkende woningbouwcijfers over 1946 en bij een vaag tien-jarenplan ter oplossing van de woningnood	3870
	De Eerste Kamer wordt geconfronteerd met de nieuwe bewindsman: sombere cijfers, geen uitgewerkte plannen, meer realisme en minder centralisme	3883
b.	De brede teleurstelling in de Kamers over de resultaten van het departement inzake de woningbouw in 1947 en de betwiste vooruitzichten voor 1948	3890
	De Tweede Kamer weerspiegelt de opgelopen spanningen in de maatschappij over de woning- nood: de minister a.i. doet zijn best, maar laat veel in het vage	3890
	De antwoorden met de harde cijfers over de woningproductie worden eindelijk door de nieuwe minister aan de Eerste Kamer gegeven	3910
d.	De wetgevende arbeid inzake de volkshuisvesting 1946-1948	3920
	1. Wet Voorlopige Voorzieningen Bouwkassen	3920
	2. Bevordering van doelmatige verdeling van de woongelegenheid	3929
	Het wetsontwerp	3929
	Coalitie en oppositie in de Tweede Kamer zien hun kritiek gehonoreerd	3937

Inhoudsopgave

De terugtocht van de regering tijdens het debat in de Tweede Kamer over het ontwerp-Woonruimtetwet: het college van B en W krijgt de aan de burgemeester toedachte spilfunctie	3942
De Eerste Kamer acht het wetsontwerp slechts als noodoplossing aanvaardbaar	3953
De nadere uitwerking van de Woonruimtetwet-1947	3958
Administratie versus rechterlijke macht: het Doetinchemse arrest van de Hoge Raad (1949)	3962
De verdere geschiedenis van de Woonruimtetwet-1947	3965
3. Wettelijke regeling van de eigendom van appartementen	3968
Het oorspronkelijke ontwerp-Appartementenwet: de horizontale eigendom	3968
Het gewijzigd ontwerp: het appartement als deel van de gemeenschappelijke eigendom (Appartementenwet-1951)	3974
De herziene Appartementenwet (1972) als 'voortrein' voor het NBW	3981
4. Herziening van de Woningwet-1901	3984
Aantekeningen	4007

XII

Verkeer en Waterstaat

Par. I.	Inleiding: het departement, de minister en de voortgang in het herstel	4007
a.	Het departement	4007
b.	De minister	4010
c.	Verkeer en Waterstaat en de voortgang in het herstel	4013
1.	De 'zwaarte' van het departement	4013
2.	Waterstaatswerken: veel nuttig geld besteed	4016
3.	Vervoersproblematiek	4018
4.	Spoorwegen in opbouw	4022
5.	Vervoermiddelen als distributie-artikelen	4025
6.	De zorg voor de binnenvaart	4033
7.	De civiele luchtvaart komt op gang	4035
8.	Het KNMI wordt ontzien	4037
d.	De indeling van dit hoofdstuk	4037

Par. II.	Verkeersaangelegenheden in het parlement	4043
a.	De zorg om het personen- en vrachtvervoer over de weg in moeilijke tijden	4043
1.	Centralisatie in het personen- en vrachtvervoer?	4043
	De plannen van de minister in de strijd tegen de oorlogsregelingen op vervoersgebied	4043
	De Tweede Kamer eist concrete stappen tegen de oorlogscentralisatie: de motie-Serrarens	4049
2.	De stok achter de deur: herstel Wet Gebruik Vervoermiddelen 1939	4066
3.	Gedeeltelijk herstel Wet Autovervoer Personen: uitvoering van de motie-Serrarens?	4074
4.	De klachten uit de Tweede Kamer en de wettelijke regeling van het vergunningstelsel motorrijtuigen	4081
5.	De Kamers blijven minister Vos in diens vervoersbeleid hinderlijk volgen	4090
6.	Wetgeving met betrekking tot de (tijdelijke) uitschakeling van het Verkeersfonds	4099
7.	De bedrijfsgroep Wegvervoer gedemocratiseerd als aanloop tot bedrijfsordening	4104
b.	Kamers en spoorwegen	4107
	Gefrustreerde NS-plannen en Kamerleden	4107
	De NS-directie gedekt in haar uitsluiting van de EVC	4112
c.	Kamers en scheepvaartzaken	4113
	Was een d.g. voor Zeehaven- en Rijnvaartzaken wel nodig?	4114
	Zeescheepvaart (Scheepvaartfonds; internationale verdragen)	4115
	Binnenscheepvaart- en Rijnvaartzaken	4122
	Vaarwegen: hoe België en het Oosten des lands te ontzien? (Schelde-Rijnverbinding; IJssel-kanalisatie)	4128
d.	De luchtvaart als hobby van regering en parlement	4135
1.	Cargo-cultus in Nederland: de strijd om de luchtvaartterreinen tegen de achtergrond van de dreigende sprong van de scheepvaart in de luchtvaart	4135
	De regering steunt het monopolie van de KLM tegen rijke reders in	4135
	De KLM poogt tevergeefs de toegezegde luchthaven van Rotterdam, ook als thuishaven van een mogelijke concurrent, tegen te houden	4139

Inhoudsopgave

2.	Overheid en burgerlijke luchtvaart, in het bijzonder de KLM	4146
	Internationale en nationale verbintenissen op luchtvaartgebied bij het aantreden van het kabinet-Beel (Verdrag van Chicago; bemoeienis met de KLM)	4146
	De wettelijke regeling van de steun aan de KLM komt in 1947, na kritiek van de Eerste Kamer op de overheidssteun aan de monopoliepositie van de KLM, toch rond	4148
	Zoals voorspeld was ook na 1947 overheidssteun voor de KLM nodig	4160
Par. III.	Bijzondere onderwerpen Verkeer en Waterstaat	4162
a.	PTT-zaken	4162
1.	Rond de vaststelling van de begrotingen van de PTT 1946-1948	4162
	Verhoging van de PTT-tarieven eind 1946	4162
	Oorlogs-‘naastingen’ ten gunste van de PTT ter discussie: de gemeentelijke telefooncentrales	4164
	Het effect van de parlementaire controle op de PTT: ook de PTT moet in 1948 zuinig zijn (amendement-Teulings)	4167
2.	Het omstreden voorstel tot legalisering van de oorlogstrofee van de PTT: de monopoliepositie bij de radiodistributie (draadomroep)	4170
	De ‘naasting’ van de gemeentelijke en particuliere radiodistributiecentrales (draadomroep) in 1940 op Duits bevel ten gunste van de PTT	4170
	De Tweede Kamer wenst een wettelijke regeling van de radiodistributiezaak	4171
	De Tweede Kamer aanvaardt geen voorstel ter legalisering van het PTT-monopolie zonder meer	4173
	Uiteindelijk krijgt de regering toch haar zin, maar wel tegen een bepaalde prijs	4177
3.	De mislukte poging tot een wettelijke regeling van de verzelfstandiging van de PTT	4179
	Het voorstel van de regering uit 1947 ter legalisering van een bezettingsmaatregel	4179
	De Tweede Kamer is afwijzend: de parlementaire controle op de PTT dient niet te worden prijsgegeven	4185

	De parlementaire kritiek wordt gerespec-	4188
	teerd: de oplossing van 1954	
	De weg naar de uiteindelijke verzelfstandi-	4190
	ging van de PTT in betere tijden (1988)	
b. Het Zuiderzeefonds		4193
	Inleiding: Het Zuiderzeefonds en de ambtelijke	
	warwinkel bij de inpoldering	4193
	Ontginning van de Noordoostpolder	4196
	Voorlopig geen verdere Zuiderzeewerken?	4207
Aantekeningen		

PERSONENREGISTER

A

Aalberse, P.J.M. 53; 75; 1355-1356;
1403; 1411; 2463; 2466; 2508; 2905;
4059
Abbey, C.A. 3098-3099
Abdulkadir Widjoatmodjo, Raden
2540; 2718; 2720; 2926; 2928; 2999;
3048-3050; 3053-3054; 3093; 3113-
3115; 3120; 3122; 3147; 3159; 3163;
3181-3183; 3263; 3295; 3361; 3372;
3410-3412; 3535-3536
Acheson, Dean 325; 1097-1098
Adenauer, Konrad 338; 437; 514; 569
Agt, A.A.M. van 1525-1526
Ailly, A.J. d' 1373; 4141
Albarda, H. 2629; 2632; 2636; 2647
Albarda, J.W. 196; 444; 1350; 2161;
2702; 3247; 4129; 4137; 4138; 4159
Albregts, A.H.M. 1275
Algera, J. 239-242; 1796; 1820; 1825;
1828-1830; 1835; 1843-1844; 1856;
1859-1860; 1950-1951; 1953; 2259;
2262-2263; 2265; 3813; 3825-3826;
3904; 3933; 3942-3943; 3948-3953;
3956; 4051-4053; 4061; 4063; 4069-
4070; 4077; 4079; 4082; 4088; 4093;
4108; 4142; 4178
Algra, H. 170-171; 302; 478; 486; 514;
529; 592; 736-737; 744; 749; 756; 784;
1563; 1797; 1810; 1822; 1882; 1938;
2025-2026; 2088-2089; 2130; 2135;
2356-2357; 2361; 2568; 2571; 2575;
2577; 3172-3173; 3300; 3302-3304;
3314; 3316; 3318; 3458
Als, Robert 1314
Anak Agung Gde Agung, Ide 2658;
2971; 3262; 3409-3410; 3412; 3427;
3509
Andriessen, W.J. 37; 61; 228; 252; 257;
1368; 1461-1462; 1481-1482; 1494;
1795; 2395; 2562; 2619; 2675; 3822;
3823; 3845; 3851; 3876; 3881; 3887;
3897-3898; 3909
Anema, A. 206-208; 219; 427; 431; 474;
478; 666; 1687; 2056; 2209; 2210;
2265-2268; 3298-3299; 3349; 3352-
3353; 4079
Angeren, J. van 1661; 2466
Ansiaux, Hubert 1116-1117; 1163
Arnold, Karl 513

Asch van Wijck, jhr. H.A.M. van 242;
1638; 1645; 1766
Attlee, Clement 316; 322; 330; 2255
Auriol, Victor 571
Austin, W.R. 3005; 3008-3010; 3012-
3013; 3036; 3273

B

Bachg, F.J.H. 130; 1263; 1473; 1582-
1583; 1617; 1741-1742; 1745; 2048;
2050-2051; 2081; 2258; 4176
Badoglio, Pietro 631
Bahrioen, T. 3410
Bajetto, M.L.F. 251-252
Bakker, E.C. 1526
Bakker, J. 3896
Bakker, M. 1942
Bandaharo, Masjarif Gelar Datoek
2999
Banning, W. 103; 2020
Barents, J. 2032-2033
Barge, J.A.J. 2038; 2212; 2355; 3458
Baruch, Bernard M. 322
Baruch, Herman B. 1068; 1158; 1160;
2902
Baschwitz, K. 2030-2031
Beaufort, L.J.C. 513; 669; 1870; 2607;
3479
Bech, Joseph 572
Beekenkamp, C. 2065; 2085-2086
Beekhuis, J.H. 3986; 3973
Beel, L.J.M. 1; 11; 48-54; 65-104; 175;
187-190; 193; 196-198; 202-205; 208-
221; 224-226; 238; 241-242; 245-246;
266; 278; 283; 297; 371; 408; 414-415;
466-469; 471; 474-475; 485; 491; 506-
507; 515; 532; 567; 572; 660; 679-684;
750; 812; 825-826; 959; 1066; 1128;
1132; 1134; 1137; 1140; 1171; 1208;
1226; 1233; 1249-1252; 1349; 1431;
1437; 1453; 1464-1466; 1476; 1479-
1483; 1489-1492; 1513-1516; 1522-
1524; 1558; 1600-1604; 1618; 1624-
1626; 1695; 1725-1726; 1730; 1740;
1747; 1753; 1767; 1769; 1773; 1789-
1795; 1801-1806; 1810-1813; 1818-
1831; 1849; 1853-1855; 1862; 1867-
1871; 1877-1883; 1898-1904; 1910-
1914; 1919; 1922-1925; 1928-1938;
1947; 1959-1961; 1964-1967; 1985-

Personenregister

- 1987; 1992; 1996; 2018; 2023; 2028;
2034-2035; 2050; 2064; 2066; 2096;
2099; 2104-2105; 2120-2125; 2128;
2137; 2142; 2158; 2162-2163; 2166;
2176; 2183-2195; 2198; 2205-2208;
2211; 2213; 2216; 2220-2222; 2225;
2228; 2230; 2235; 2238-2239; 2252-
2253; 2261; 2264; 2267; 2269; 2314;
2317; 2324; 2327-2330; 2343; 2351;
2385-2389; 2393; 2423; 2432; 2447;
2452-2455; 2463; 2471; 2475-2476;
2480; 2493; 2540; 2542; 2546; 2551;
2580-2586; 2589; 2593; 2602; 2605;
2607; 2618-2625; 2629-2630; 2633-
2635; 2645-2658; 2662-2663; 2673-
2684; 2687-2689; 2699-2700; 2705-
2708; 2722; 2728; 2731; 2735-2740;
2759; 2774-2776; 2781; 2799-2802;
2810; 2829-2834; 2846-2847; 2851-
2856; 2861; 2863; 2869; 2872-2873;
2876-2879; 2884-2891; 2894; 2897-
2898; 2904-2906; 2911-2926; 2930-
2937; 2940-2947; 2958-2973; 2976;
3004; 3007; 3025-3030; 3042; 3047-
3050; 3058-3063; 3098; 3110; 3116-
3122; 3127-3131; 3134-3136; 3139-
3141; 3149-3150; 3154; 3157; 3164;
3169-3171; 3176-3194; 3201; 3206;
3219; 3224; 3231; 3239-3241; 3244-
3248; 3252; 3259; 3263; 3270; 3274;
3278-3283; 3288; 3298-3302; 3323;
3338-3339; 3344-3348; 3353-3355;
3363; 3365-3369; 3377-3378; 3383-
3384; 3389-3395; 3401-3405; 3411;
3425-3431; 3441; 3443; 3447-3448;
3753-3754; 3762; 3926; 3930; 3933;
3934; 3937-3942; 3947-3958; 3961;
3962; 3965; 4012; 4141; 4153
Beelaerts van Blokland, jhr. F. 64-65;
1302; 2493; 2879
Beernink, H.K.J. 239; 245; 653; 830;
977; 1435; 1757; 1797; 1824; 1830;
1854; 1859-1860; 1877; 1887-1888;
1892; 1962; 2039; 2083; 2097; 2120;
2124; 3926-3927; 3944; 4102; 4125;
4176
Belinfante, A.D. 1627; 1642; 1651;
1655; 1678
Bemmelen, J.M. van 1644; 2091
Ben Gurion, David 657
Benesj, Eduard 321; 635
Berch van Heemstede, jhr. I.L. van den
4150
Berg, C. van den 1432
Berger, B.M. 3957
Bergh, G. van den 149; 3867
Berghuis, W.P. 2091-2092; 2095
Berkelbach van de Sprenkel, H. 2474
Berkum, P.P. van 1258
Bernadotte, graaf Folke 663-664
Bernhard, prins 695; 731-732; 1268;
1941; 2272; 2306; 2337; 2458; 4023
Beugel, E.H. van der 269; 1155
Beveridge, William 1391-1393
Bevin, Ernest 334; 337; 339-340; 347;
357; 363; 367; 381; 390; 392-401; 403-
407; 410; 413-415; 433; 443; 487-488;
495; 504; 540; 548; 550; 554-555; 560;
570; 656-657; 742; 1100; 1102; 1105;
1122; 1125; 1162; 1165; 1319; 2786;
2836; 3017
Beyen, J.W. 282; 1065; 1331; 2629
Bidault, Georges 338-340; 357; 392-
393; 399; 402; 413; 434; 442-443; 487;
540; 550; 558; 571; 1097; 1100; 1102;
1162
Bierema, S.E.B. 21; 24; 63-64; 94-95;
151; 160; 192-193; 204; 217; 261; 296;
307; 354; 372; 378; 479; 592; 596; 618;
801; 830; 834; 841; 847; 849; 852; 910;
922-924; 932; 944; 957; 992; 996;
1014; 1016; 1021; 1172-1173; 1175;
1249; 1486; 1521; 1797; 1835; 1839;
1892; 2129; 2131; 2142; 2144; 2190;
2193-2195; 2230; 2252; 2257-2259;
2329; 2509; 2521; 2613; 2615; 2948;
2967; 3084; 3091; 3223; 3323; 4077;
4162; 4198
Biewenga Wzn., A.W. 1312; 1557-
1558; 1563; 1567; 1604-1605; 1676;
3860; 4065; 4079-4080; 4106; 4110;
4156; 4158
Black, Eugene R. 1076
Blaisse, P.A. 1154
Blankensteijn, M. van 2254-2255
Blokzijl, B. 1370; 2686
Blokzijl, M.H.L.W. 1642
Blom, N.S. 268; 659-660; 2217; 3278;
3423-3427; 3439; 3445
Blum, Léon 317; 357; 442
Boediardjo, Ali 2596; 2716; 2724; 3373
Boer, F. de 2332; 2363; 2368; 2373;
2403; 2405; 2407-2408; 2417; 2425;
2428-2429; 2434; 2439; 2441-2442;
2480; 2548-2551; 2553; 2555; 2557-
2559; 2561; 2588-2590; 2592; 2602;
2618

- Boerma, A.H. 1506
 Boerrigter, J.J.W. 1930
 Boetzelaer van Oosterhout, C.G.W.H.
 baron van 172; 175; 265-286; 293-
 297; 301-310; 316; 345-362; 369; 372-
 373; 376-378; 385-390; 394-398; 403-
 413; 416; 420; 423-432; 437; 467-475;
 479-498; 501-504; 507- 510; 516; 525-
 532; 538; 542-547; 552; 555; 572-574;
 592; 595-596; 605-609; 618; 639; 645-
 650; 654; 657; 660; 662; 665-666; 670;
 735; 737; 962; 1105-1110; 1128; 1141;
 1143; 1158; 1160; 1171-1176; 1180;
 1305; 1312-1315; 1320; 1432; 1965;
 2269; 2421; 2455; 2582; 2629; 2680;
 2704-2707; 2731; 2774; 2785-2786;
 2799; 2832; 2838; 2842; 2847; 2854-
 2855; 2863-2866; 2869-2870; 2873;
 2876; 2878; 2882; 2884; 2887; 2889;
 2898; 2904-2905; 2912; 2926; 2931-
 2932; 2941; 3010; 3015; 3048-3049;
 3053-3055; 3094; 3097-3098; 3111;
 3148; 3155; 3242-3243; 3274; 3427
 Boeyen, H. van 1808; 2101
 Boissevain, H.E. 2387-2388; 2391;
 2981
 Bolkestein, G. 1997; 2006; 2009; 2040
 Bonesteel, C.H. 1119; 1124
 Boon, H.N. 267; 306; 310; 396
 Boon-van der Starp, B. 2110
 Boot, G.A.A.M. 1524
 Booy, J.M. de 154; 303; 681
 Born, H. J. van den 1357; 1380
 Borst, C. 618; 1269-1270; 1540; 1543;
 1555; 1562; 1571; 1584; 1596; 1601;
 3906-3907; 4197; 4203; 4207-4208
 Bosch, J.J.B. 299; 636; 1366
 Bosch van Rosenthal, L.H.N. ridder
 2255
 Bot, Th.H. 2159; 2162
 Bottema, J. 1504
 Boukema, P.J. 1524
 Brandenburg, J. 711; 745-746; 757; 805;
 811; 1313; 1358; 1409; 1415; 1463;
 1558; 1622; 1643; 1797; 1810; 1822;
 1861; 1868; 1882; 1904; 1938; 1954;
 2032; 2235; 3302; 3306-3307; 3315-
 3316; 3319; 3861; 3914-3915; 3918-
 3919
 Brandis jr., H.F. 3040
 Brandt, C.D.J. 384
 Brauw, jhr. L.M. de 634
 Breen, H. van 4057; 4092-4093
 Bregstein, M.H. 615
 Briand, Aristide 363-364
 Brink, J.R.M. van den 10; 122; 129;
 131; 156; 175; 477; 509; 518; 829; 889;
 914; 924; 941; 998; 1007; 1010-1011;
 1140; 1146-1148; 1158; 1171-1172;
 1174; 1181; 1220; 1224-1233; 1244-
 1245; 1247-1248; 1250; 1252-1253;
 1257; 1265; 1268; 1270; 1274; 1280;
 1288; 1292-1294; 1297-1298; 1300;
 1312; 1319-1320; 1335; 1340; 1467;
 1473; 1484-1487; 1492-1493; 1495;
 1502; 1566; 1602; 1604; 1966; 2029;
 2033; 2162; 2216
 Broek, J. van den 462-463
 Broeks, J.B. 2108
 Brongersma, E. 16; 302; 360; 404; 407;
 427; 431; 477; 481; 485; 498; 513; 529;
 547; 648; 1463; 1756
 Brons, J.C. 2131; 2133-2134; 2177
 Bronsveld-Vitringa, S.C.C. 1864
 Brouwers, G. 1448; 1453-1456; 1464;
 1469; 1477; 1479-1481; 1597-1598;
 1599
 Brug, R. van der 16; 830; 1422; 1458;
 1877-1878; 2015
 Brugmans, H. 369; 379-380; 384; 438;
 441; 1514
 Bruijn, A.C. de 16; 25; 28; 54; 1275;
 1359; 1367; 1477; 1676
 Bruining, N.A. 2108
 Bruins, G.W.J. 1007
 Bruins Slot, J.A.H.J.S. 17; 279; 301;
 309; 354-355; 372; 377-378; 419-420;
 424; 430-431; 444; 478; 512; 646; 708;
 712; 721; 735; 749; 794; 796; 2078;
 2204; 2208; 2259; 2468; 2504-2505;
 2513; 2517; 2522-2523; 2689; 2746;
 2950; 2963; 2976; 2979-2980; 3068;
 3193; 3210; 3223; 3336; 3346; 3348;
 3510; 4109
 Brüning, Heinrich 2235
 Buchman, Frank 3017
 Buiskool, J.A.E. 2162; 2164-2169; 2171;
 2173-2175
 Bunder, R. 1393
 Burger, J.A.W. 160; 230; 245-246; 277;
 667-669; 816; 1620; 1631; 1647-1648;
 1653; 1660-1661; 1668; 1679; 1796;
 1859; 2063; 2066; 2072; 2075-2076;
 2077-2083; 2085-2099; 3016;
 Buskes, J.J. 2790; 2874
 Buurman van Vreeden, H.J.Ch. 3018;
 3101

Personenregister

Byrnes, James F. 318-319; 324; 331-332; 334; 336; 338; 382; 468; 487; 566; 589-590; 1091; 1114; 1116

C

Cadogan, Alexander 3005-3006; 3011
Cals, J.M.L.Th. 34; 1871; 2006; 2111; 4177; 4178
Canning, George 491
Carmiggelt, Simon 1469
Caron, L.J.J. 2467
Casembroot, A.F.C. de 1812; 1930
Chia-Tung, Tsiang 2989; 2993
Churchill, Winston S. 319; 325; 330; 365-367; 370-371; 373; 379-382; 393; 395; 437-438; 442; 1083; 1104; 1391; 2255
Clark Kerr, Archibald (Lord Inverchapel) 2308; 2401
Clay, Lucius D. 329; 339; 550; 553; 559; 1165; 1167
Clayton, William L. 1094; 1106; 1109; 1110; 1112; 1119; 1162; 1325; 1327
Clegg-Bruinwold Riedel, N.C. 1393
Clerq, G. de 2108
Cleveringa, R.P. 21; 295-297; 299-300; 2255
Cobbenhagen, M.J.H. 124; 1254
Cochran, H. Merle 3253; 3424; 3426-3429; 3439
Colijn, H. 16; 38; 189; 820; 1890
Cort van der Linden, P.W.A. 1863
Costa Gomez, M.F. da 2159; 2162; 2163-2165; 2167; 2168; 2174; 2175; 2176
Coudenhove-Kalergi, Richard graaf 362; 365; 384
Couve de Murville, Maurice 487; 538; 571
Couvée, N.C. 1254
Craandijk, F.W. 632; 635
Cramer, J. 2025-2026; 2255
Cremers, P.F.O.M. 1813-1814
Critchley, T.K. 3114; 3125; 3276; 3289; 3355; 3365; 3367; 3371; 3374; 3376; 3381-3382; 3385-3386; 3388; 3390; 3394; 3399-3400; 3408; 3415-3417; 3423; 3425-3426; 3428; 3433-3434; 3439; 3441-3443; 3445-3447
Curiel, Alex 2162-2163; 2165

D

Dam, B. van 1518-1519; 1522-1523; 2478; 2852; 2975
Dam, M.P.A. van 1525
Damme, M.H. 4165
Dassen, H. M. J. 993; 1469-1470; 1797; 1849; 1851; 1854-1856; 1870; 1888-1890
Decker, L.P.J. 637
Deckers, L.N. 55; 64; 2463; 2469; 3502
Deering, J.C. 15; 2018; 2026-2027; 2055; 2057
Derks, W. H. J. 993; 1617; 1663; 1670; 1697; 1746; 1805; 3949; 3962-3964
Desertine, A.W. 2159
Deure, A. van der 2108
Dewez, W.J. 1550
Dijk, A. van 2108
Dis, C.N. van 131; 193; 652; 910-911; 922; 962; 1263; 1274; 1387; 1406; 1412; 1434; 1473; 1555; 1562; 1596; 1798; 1801-1804; 1806-1807; 1810; 1830; 1877; 1951; 2028; 2205; 2259; 3339-3340; 3855; 3905; 4054; 4077; 4088; 4125; 4132; 4200
Djajadiningrat, Pangeran A.A. Hoessein 3536
Dobbelaar, P. 2388
Does de Willebois, jhr. J. van der 1644
Dolman, D. 676
Donker, L.A. 912-913; 1617-1618; 1620; 1626; 1635; 1640; 1647-1652; 1658; 1662-1664; 1667; 1669-1680; 1685-1687; 1728; 1740-1742; 1744-1745; 1749; 1755; 1757; 1764-1767; 1777-1778; 1904; 1947; 2087; 2231; 2234; 2257; 2259; 2260; 2263-2269; 3980; 4114; 4141; 4153; 4154
Donkersloot, N.A. 16; 721; 737; 749-750; 760; 779; 784; 804-805; 1622; 1623; 1638; 1641; 1645; 1647; 1742; 1931; 2000; 2007; 2010; 2032; 2049; 2088; 2125
Donner, J. 106; 147; 299; 1672; 1676; 1740; 1742
Doorman, L.A.C.M. 301; 303
Doorn, H.W. van 1524
Dorhout Mees, T.J. 1752; 3940
Douglas, Lewis L. 558-560; 564
Dozy, Ch.M. 634; 637
Drabbe, L.W.M.M. 1643
Drees, W. 4; 7; 13; 24-29; 37; 49-54; 59; 70-73; 78; 92; 98; 100; 108; 112; 117;

- 119; 122-125; 138; 146; 166; 168; 175;
196-197; 210; 231; 254; 398; 408-409;
463-467; 490; 505; 512-513; 532-533;
660; 722-723; 762-763; 791; 793; 848;
882; 959; 974; 993; 1024; 1041-1044;
1047; 1085; 1127; 1132; 1134; 1156;
1233; 1270; 1280; 1320; 1349-1364;
1372-1375; 1380-1383; 1394-1424;
1430-1437; 1440-1443; 1452-1463;
1474-1480; 1483-1484; 1490; 1492;
1502-1503; 1516; 1565-1571; 1598-
1604; 1723; 1729; 1743; 1773; 1775;
1793; 1855; 1857; 1869; 1879; 1917;
1924; 1928-1929; 1935-1938; 1941;
1943; 1948; 1960-1967; 1998; 2023-
2024; 2029; 2033-2035; 2050; 2095;
2109; 2137; 2166; 2172; 2194; 2198;
2203; 2228; 2255; 2264; 2267; 2269;
2309; 2343; 2383; 2421; 2526-2527;
2540-2542; 2550; 2561; 2581-2586;
2597; 2604; 2619; 2622; 2625; 2629-
2630; 2662; 2676-2680; 2684-2689;
2697; 2699; 2704-2705; 2708; 2721-
2725; 2730-2731; 2739-2740; 2768-
2769; 2774-2776; 2788-2789; 2794;
2799; 2830-2834; 2854-2857; 2861;
2866-2878; 2884; 2887-2892; 2896-
2898; 2903-2906; 2911-2912; 2915-
2916; 2921-2922; 2926; 2931; 2933;
2937; 2940-2942; 2975; 3004; 3015;
3023; 3029; 3047; 3050; 3053-3054;
3060-3064; 3097-3098; 3121; 3127-
3128; 3132; 3134; 3148-3149; 3154;
3178; 3181-3185; 3219; 3232; 3241;
3281; 3451; 3778-3779; 3809; 4012;
4055; 4188-4189
- Dreu, H.J. de 743; 745; 756-757; 1797;
1840; 1861; 2475; 3302; 3307-3308;
3309-3311; 3316-3317; 3956
- Drielsma, J.A. 2162
- Dries, N.C.M.A. van den 1740
- Drion, J. 1809; 2091; 2095; 3983
- Droesen, W.J. 831; 975; 993; 1557;
1567; 1591; 1596-1598; 1602; 3822;
3824; 3825; 3831; 3853; 3897; 3900
- Drost, J. 2108-2109
- Dubois, Coert 3243; 3275-3276; 3289;
3292; 3355; 3361-3362; 3365; 3368-
3372; 3374-3376; 3379-3382; 3385-
3386; 3388-3390; 3393-3394; 3398-
3400; 3415-3417; 3423-3426; 3428;
3433-3434; 3437; 3439; 3441-3443;
3445-3447
- Duinkerken, Anton van (W.J.M.A.
Asselbergs) 2474
- Dunbar, G. 651
- Dungen, M.W. van der 130; 251
- Dupong, Pierre 572
- Duymaer van Twist, L.F. 700; 1926-
1928; 1931; 1937-1939
- Duynstee, F.J.F.M. 384; 1615; 1626;
1644; 1669; 2190-2191; 2193; 2194;
2466; 2474; 3308; 3323-3324
- Duyverman, S.D. 302
- Dzulkarnain, Tengkoë 3536
- E
- Eaton, Charles 2989; 2993
- Egeland, Leif 3019
- Eggens, J. 3983
- Eindhoven, L. 1807-1808; 1811; 1970
- Eisenhower, Dwight D. 1082; 1084
- Eisma, G.W. 1930; 1939
- Eland, K. 698
- Elink Schuurman, T. 268; 3000; 3417
- Eman, C.A. 2162; 2164; 2175
- Embden, S.J. van 369
- Ende, A. van den 2020
- Engel, J.A. 83
- Engelbertink, B.A.A. 993; 1561-1562;
4203; 4208
- Enthoven, K.L.J. 2535; 3404-3407;
3417-3418; 3427
- Erhard, Ludwig 1233
- Evatt, H.V. 2937; 3003
- Evenhuis, A.J. 1525; 1526
- Exter, W. van 1367
- F
- Faber, P.C. 1954
- Falkena, J.J.G.S. 1821
- Feber, G.H.A. 1740
- Feltz, W.F.E. baron van der 622; 653;
830; 834; 837; 852; 884- 885; 921- 922;
924; 962; 973; 977; 991; 993; 997-998;
1014; 1021; 1025; 1562; 1617; 1647-
1648; 1746; 1764; 2544; 3826; 3853-
3854; 3904
- Fens, J.J. 2259
- Feuilletau de Bruyn, W.K.H. 2469
- Fick, W.A.J.M. 1740; 1770
- Fiévez, A.H.J.L. 171-172; 174; 398; 400;
408; 490; 662; 679-681; 685-686; 694-
696; 709-711; 721; 723-727; 729-731;
733-742; 745-746; 748; 753; 755-757;
762; 764-767; 774-780; 783-796; 800;

Personenregister

- 803-805; 807; 809-813; 825; 882; 1046;
1233; 1868; 1931; 1935; 1937-1938;
1945; 1960; 2259; 2267; 2269; 2343;
2385-2386; 2388-2389; 2393; 2396-
2397; 2400; 2471; 2586; 2627; 2632-
2635; 2732; 2737; 2768-2769; 2830;
2832; 2834; 2847; 2885; 2904; 2931;
2987; 3007; 3028-3032; 3149; 3247;
3279; 3395; 3798; 4015
- Fischböck, Hans 1687
- Fischer, Franz 1652
- Flaes, R. 300; 637
- Fockema Andreae, W.A. 2216
- Fokkema, J. 384; 812-813; 1434; 1796;
1801-1802; 1804; 2259
- Foote, Walter A. 2553; 2683; 2710;
2732; 2849; 2867-2868; 2989; 2993
- Fortanier-de Wit, A. 384; 830; 1621;
1756; 1798; 1824; 1877-1878; 1881-
1882; 1887-1890; 1996; 1999; 2007;
2009; 2011-2012; 2014-2015; 2018;
2021; 2023; 2025; 2037; 2107-2108;
2110-2111
- Franco, Francisco 642-651; 1369; 1376;
1771; 1773
- François, J.P.A. 2863
- Franks, Oliver 1105; 1119-1120; 1123-
1124; 1127; 1161
- Frederiks, K.J. 148; 149; 3867; 3884
- Fulbright, J. William 443
- Fünten, Ferdinand H. aus der 1652;
1655
- Furstner, J.Th. 681; 2469
- Fuykschot, F.P. 1007; 1010
- G
- Gani, A.K. 1332; 2417; 2441; 2596;
2637; 2713; 2765; 2779-2780; 2849;
3003; 3093; 3105-3106
- Gasperi, Alcide de 442; 1091
- Gaulle, Charles de 558; 571
- Geer, jhr. D.J. de 12; 191; 700; 2014;
2251-2254; 2262
- Geerdinck, J.A. 1725
- Gelissen, H.C.J.H. 282; 590-591; 612-
613; 615-616
- Gerbrandy, P.S. 82; 248; 251; 255-256;
652; 833; 1932; 2101; 2105; 2212;
2251-2253; 2260; 2379-2380; 2469;
2471-2472; 2543-2545; 2603; 2610;
2803; 2875; 2879; 2973-2981; 2983-
2986; 3174; 3196; 3309
- Gerharts, L.D. 2162; 2165
- Gerretson, F.C. 2416; 2464; 2466; 2567;
2974; 2982; 3169-3170; 3174; 3540-
3541
- Gevers, W.J.G. baron 632
- Geyl, P. 1811; 2025
- Gielen, J.J. 47; 136; 167; 172; 174; 227;
825-826; 1156; 1220-1221; 1336-1337;
1519; 1522; 1779; 1854; 1857; 1964-
1968; 1970; 1985-1991; 1994-2001;
2005; 2007-2009; 2011-2040; 2048-
2051; 2056-2060; 2066-2068; 2072-
2075; 2077; 2079-2082; 2084-2089;
2091; 2093; 2095-2098; 2100; 2103-
2112; 2885; 2977-2980; 3149; 3798;
4013; 4173
- Gispen, J.H. 1007
- Goedewaagen, T. 2076
- Goedhart, F.J. (Pieter 't Hoen) 16; 34;
418; 1143; 1687; 2078; 2095; 2232;
2384; 2394; 2403; 2473; 2502; 2689;
2698; 2706; 2762-2763; 2788; 3042;
3068; 3078; 3086-3087; 3284
- Goes van Naters, jhr. M. van der 13;
22-24; 29; 37; 38; 57-61; 71; 75-76; 79;
83-94; 100-106; 112-117; 120-128;
132; 136; 141; 144-148; 150-151; 159-
169; 172-173; 195-199; 202; 212-213;
217-220; 224-235; 238; 251; 259; 279;
284-285; 296; 302-303; 307-308; 320;
348; 353; 371-373; 377; 387-389; 414-
422; 424; 429-432; 437-438; 442; 445-
446; 477; 485; 507-508; 526-527; 531-
532; 573-574; 618; 644-647; 653; 664-
665; 675; 711; 713; 746; 833; 840; 842;
956; 1107-1108; 1137; 1140-1144;
1176; 1234; 1244; 1248-1256; 1274-
1275; 1308; 1402; 1470; 1482; 1513;
1521-1524; 1773-1774; 1821; 1881;
1908; 1913-1917; 1922; 1924; 1945-
1946; 1962; 1967-1972; 1988; 1995-
1996; 2108; 2121; 2124-2125; 2184-
2193; 2197; 2199; 2206; 2215; 2218-
2222; 2230; 2251-2263; 2267; 2310;
2329; 2365; 2394; 2450-2451; 2492;
2524-2529; 2541-2542; 2562; 2583;
2602; 2605; 2619; 2676; 2678; 2706;
2735-2737; 2762; 2788; 2800; 2804;
2813; 2855; 2883; 2892; 2919-2920;
2924; 2957; 3023-3026; 3247; 3251;
3323-3324; 3341-3343; 3425; 4012
- Goossens, L.A.M. 1930; 1934
- Göring, Hermann 606
- Gortzak, H. 1776; 2236; 2389-2390;
4177

- Goseling, C.J.M.F. 9; 110; 1747; 2185
 Gottwald, Klement 1102
 Götzen, L. 175; 281; 509; 1134; 1205;
 1212; 1271; 1654; 1794; 2131; 2137;
 2176; 2189; 2317; 2481; 2922; 2924-
 2926; 3067-3068; 3071-3072; 3077;
 3083; 3149; 3182; 3278; 3280; 3310;
 3318; 3368; 3377; 3427
 Gouin, Felix 356
 Gousev 537
 Graaf, Th.M.J. de 2259; 3247
 Graham, Frank P. 3045-3046; 3100;
 3113-3114; 3122-3125; 3142-3145;
 3147; 3152-3154; 3163; 3270; 3275;
 3382; 3386
 Greeve, H. de 1726; 1729-1730; 2385;
 3957
 Grevelink, J. 1718-1719; 1725-1726
 Grinten, W.C.L. van der 1237; 1254;
 1274-1275; 2216; 2478; 3200
 Groen, J. Azn. 230; 911; 993; 1481;
 1537; 1557; 1596-1597; 1598-1602;
 1604-1605; 4207
 Groeneweg, S. 1864
 Gromyko, Andrej A. 323; 2843; 2895;
 2900; 2903; 2909-2910; 3003; 3005;
 3009; 3272; 3274
 Groot, S. (Paul) de 19; 136; 194; 212;
 218; 279; 309; 353; 355; 371-372; 378;
 386; 486; 527; 544; 644-646; 649; 654;
 667; 782; 1775-1776; 1921; 1961-1962;
 2125; 2184; 2231; 2233; 2390-2391;
 2394-2395; 2400; 2404; 2427; 2451;
 2503-2504; 2523; 2526; 2610-2611;
 2686-2687; 2735; 2737; 2744; 2748-
 2750; 2756; 2759-2764; 2795-2796;
 2802-2804; 2807; 2810; 2813-2814;
 2953-2954; 2960; 2969-2970; 3038-
 3039; 3063; 3068; 3077; 3084; 3086-
 3089; 3091-3092; 3196-3198; 3206;
 3213; 3226-3228; 3237; 4040; 4112-
 4113; 4119
 Groothoff, Ch.Th. 1280
 Gruben, Hervé baron de 396; 538
- H**
 Hacke, A.H.W. 384; 1356; 1377; 1400;
 1406; 1408-1409; 1414; 1452; 1585;
 1587-1588; 1593; 2259; 3780-3781;
 3827; 3878; 3880; 3906; 3944; 4053;
 4082; 4088-4089; 4102-4103; 4106-
 4107; 4126; 4132
 Hagen, C.A.J.M. ten 11; 15; 974; 976-
 977; 1953; 2108; 3819-3821-3822;
 3825; 3830; 3845; 3853-3854; 3874-
 3876; 3878; 3881-3882; 3900-3902;
 3908-3910; 3947-3952; 4168
 Haken, J. 831; 1108; 1175-1176; 1247;
 1297; 1307; 1310; 1486; 1940; 3781;
 3827-3829; 3855; 3879; 3906-3907
 Hamelink, H. 2971; 3509
 Hamers, W. 1367
 Hamid II, sultan 2938; 2971; 3509
 Hardjo, Salikin M. 2162
 Harinxma thoe Slooten, B.Ph. baron
 van 295-297; 299; 396; 1314
 Harriman, Averell 1123; 1141; 1153
 Hartog, F. den 1543; 1555; 1562; 1595-
 1596; 1601; 4203; 4208
 Hatta, Mohammed 2305; 2325; 2425;
 2431; 2435; 2440; 2450; 2566; 2579;
 2894; 3143; 3159; 3164; 3260-3262;
 3264; 3268; 3283; 3286; 3359-3361;
 3367; 3368; 3370-3371; 3376; 3381;
 3386; 3391; 3396-3397; 3412
 Heemskerk, Th. 699; 1863-1864
 Helb, H.A. 3145
 Heldring, E. 1068
 Heldring, J.C. 2162; 2172-2173
 Helfrich, C.E.L. 683; 736; 748; 759;
 1931; 2239; 2455; 2457-2458; 2460;
 2463; 2471; 2767; 2803; 2830; 2860;
 2975; 2983
 Helman, A. 1965
 Helsdingen, W.H. van 2141; 2159;
 2161-2162; 2190; 2195; 3324
 Hendrik, prins 732
 Hermans, H.G. 1516; 1790; 2940
 Hermans, J.H. 3915; 3957-3958, 4109;
 4113
 Hermesdorf, B.H.D. 2058
 Herremans, R. 3113; 3276; 3368; 3371;
 3376; 3380; 3382; 3386; 3388; 3427
 Herring, J. 1453
 Herriot, Eduard 380; 443
 Herter, Christian H. 1123; 1141
 Heutsz, J.B. van 2239
 Heuvel, Ch. van den 245; 816; 830;
 947; 974; 977; 994-995; 998; 1387;
 1452; 1537; 1555; 1562; 1579; 1581-
 1584; 1595-1596; 1601; 1882; 2012;
 4197; 4207
 Heuven Goedhart, G.J. van 16; 36;
 805; 1622; 1623; 1651-1652; 1677;
 1694; 1728; 1965; 2473; 2699; 2790;
 2975
 Hirschfeld, H.M. 267-269; 491; 494-
 495; 503-504; 511; 521; 529-532; 537;

Personenregister

- 560; 1109-1110; 1112-1113; 1115; 1119-1120; 1123-1128; 1131-1133; 1148; 1153-1155; 1159-1161; 1164-1165; 1167; 1173; 1179; 2629; 2632; 2636; 2647-2648; 2683; 2941
- Hitler, Adolf 353; 486; 635; 638; 644; 656-657; 1777; 2184; 4126
- Hobbema, Meindert 1084
- Hodgson, W.R. 2840; 2909; 3006
- Hoefnagels, J.P.A. 1226
- Hoessein Djajadiningrat, R.A. 3138
- Hoffman, Paul G. 1123; 1153
- Hofstra, H.J. 217; 260; 830-833; 847; 884-885; 888; 890; 920-921; 929-930; 932; 944; 957; 962; 990-994; 996-998; 1007; 1010; 1015; 1018-1019; 1021-1023; 1027; 1050-1051; 1066-1067; 1144; 1210-1211; 1254-1256; 1308-1309; 1311-1312; 1470; 4152; 4154
- Holdert, H.M.C. 2096
- Holst, G. 2007
- Holtrop, M.W. 532; 918; 1008; 1010; 1042; 1044-1045; 1065-1066; 1132-1133; 1148; 1159-1160; 1243; 1492; 1599; 2629-2630; 2898
- Hommes, J. 1563; 1797; 1802; 1837; 1840; 1859; 3860; 3914; 3956; 4096; 4111-4112
- Hood, J.D. 3433
- Hooft, H.A. 635
- Hooft, P.C. 't 700
- Hoogcarspel, J. 419; 479; 508; 618; 830; 910; 921; 940; 957; 974; 976; 992; 997; 1015-1016; 1019; 1021; 1027; 1073-1075; 1084; 1142; 1171; 1174; 1210; 1295-1296; 1473; 1543; 1693; 1797; 1820; 1834; 1840; 1859; 1877-1878; 1881; 1890; 1968-1969; 1999; 2018; 2027; 2031; 2056; 2208; 2215-2216; 2221; 2224; 2230; 2234; 2259; 2349; 2351; 2397; 2513; 2517; 2687; 2737; 3196; 3198; 3206; 3208-3209; 3213; 3232; 3341; 3346-3347
- Hoogstraten, J.E. van 2637
- Hooij, Th.S.J. 130-131; 830; 993; 1357; 1380; 1412; 1458-1459; 1586; 1588; 1952-1953; 3947
- Hoorn, L.G. van 634; 637
- Hoover, Herbert C. 1096
- Hooykaas, J.P. 1642; 1644; 1646-1647; 1754
- Hubrecht, J.B. 631
- Hudig, J.C. 1746
- Huender, W. 268; 295; 301-303; 2177
- Huizinga, J. 2052
- Huizinga, J.H. 3017
- Hunningher, B. 1989
- Hunter, Clarence 1153
- Hupkes, W. 4025
- Huxley, Julian 2057
- Huysmans, G.W.M. 116; 127; 166; 174-175; 254; 469; 490; 509; 532; 590; 609; 821; 829; 889; 919; 944; 946; 1009; 1042; 1044-1046; 1105; 1109; 1134; 1154; 1219-1225; 1226-1228; 1230; 1234; 1237-1238; 1240; 1242-1247; 1250-1252; 1254; 1262-1268; 1279-1280; 1286; 1288; 1292-1298; 1300; 1311; 1325-1326; 1336-1337; 1453-1454; 1469; 1472-1474; 1476-1479; 1484-1485; 1491; 1522; 1853; 2074; 2343; 2371; 2480-2481; 2581; 2620; 2622-2623; 2629; 2701; 2705; 2708; 2720; 2722; 2731; 2739; 2775; 2855; 2869; 2871; 2878; 2885; 2912; 2915-2916; 2931; 3185; 3779; 4106
- ## I
- Idenburg, P.J.A. 2162; 2649-2650; 2654; 2664-2666; 2679; 2710; 2765; 2829; 2835; 2859; 2934; 3048; 3061
- Idenburg, Ph.J. 1990; 1998-1999
- IJsselmuiden, J.J.W. 830; 913; 973-976; 1796; 1828; 1834-1836; 1839-1840; 2081; 2265; 3851; 3852; 3853; 3897; 3900-3910
- Ingwersen, A. 3802
- Irausquin, E.E. 2162; 2164
- ## J
- Jacob, E.H. s' 2190; 2193-2195; 3323
- Jacob, H.L. s' 685
- Jagersma, J. 1963
- Jansen, J.C. 698
- Janssen de Limpens, C.H.J.A. 914
- Joekes, A.M. 15; 20; 25-26; 30; 47; 227; 259-260; 783; 1222; 1398; 1436; 1443; 1620; 1951; 1987; 1991-1992; 1994-1997; 1999-2000; 2002; 2015; 2084-2085; 2087; 2121; 2146; 2162; 2167; 2169; 2171; 2173; 2175; 2208; 2269; 2343; 2365; 2404; 2473; 2502-2503; 2513; 2516; 2609-2610; 2615-2616; 2619; 2621; 2676; 2678; 2762; 2788; 2814; 2925; 3038-3039; 3042; 3065; 3068-3070; 3074; 3077-3080; 3083-

- 3085; 3087; 3089; 3091; 3164; 3203-3210; 3212-3213; 3219; 3228-3232; 3234; 3237; 3247; 3284; 3347-3348; 3451; 3770
- Johnson, Herschel V. 2843; 2902; 2910
- Jonckheer, E. 2162-2164
- Jong, A.M. de 1008; 1010
- Jong, J. de 258; 1630; 1718; 1725-1726; 1730
- Jong, L. de 1655; 1808; 1811; 2058; 2061; 2272
- Jong, P.J.S. de 1524
- Jonkman, J.A. 168-171; 175; 250; 265; 665; 784; 791; 793; 1138; 1205; 1212; 1304; 1453; 1569; 1793-1794; 1917; 1965; 2128-2137; 2142-2145; 2152-2166; 2176-2177; 2189-2195; 2209; 2235; 2270; 2315-2319; 2326-2327; 2331; 2334; 2336; 2339-2340; 2343; 2346; 2349-2351; 2354-2356; 2360-2367; 2370-2373; 2379-2386; 2389; 2391; 2400; 2404; 2407-2408; 2412; 2415; 2420-2428; 2431-2432; 2442; 2445; 2454; 2471; 2475-2476; 2480-2487; 2490-2492; 2495; 2509-2517; 2520-2528; 2532; 2540-2548; 2552; 2556; 2560-2561; 2565-2566; 2572-2589; 2597; 2600-2604; 2608; 2611-2616; 2619-2637; 2641; 2645-2650; 2653-2654; 2658-2663; 2671-2675; 2678-2679; 2683-2686; 2689; 2697-2701; 2704-2708; 2711; 2713; 2720-2725; 2728-2731; 2734-2742; 2755-2763; 2768-2769; 2773-2776; 2781; 2788; 2799; 2802; 2810-2814; 2828-2829; 2833; 2842; 2846; 2849-2851; 2854-2858; 2861; 2863; 2868-2873; 2876; 2878; 2883; 2887; 2891; 2893; 2896-2897; 2904-2906; 2911-2914; 2925; 2934; 2940; 2954; 2986; 3002; 3007; 3012; 3015-3016; 3023; 3028-3029; 3037-3039; 3042; 3047; 3050; 3053-3055; 3060-3077; 3081-3092; 3097; 3106; 3120; 3127; 3141; 3148-3149; 3154; 3164; 3167; 3170; 3173; 3181-3185; 3199; 3214-3225; 3229; 3232-3244; 3247; 3249; 3258; 3265; 3267; 3278-3283; 3296; 3300-3302; 3315-3319; 3323; 3325; 3365; 3369; 3391-3392; 3406; 3415-3416; 3425-3427; 3445
- Jordaan, L.J. 4082
- Juliana, prinses/koningin 732; 1085; 1352; 1730; 2238-2240; 3167; 3808
- K**
- Kaag, H.A. 1008; 1010
- Kadt, J. de 2789-2790; 2874; 3495
- Kampen, A. van 748
- Karamat Ali, A. 2162; 2165
- Karamoy, Jean E. 3536
- Karnebeek, jhr. H.A. van 64
- Karnebeek, jhr. J.D. van 637
- Kartanegara, Adji Pangeran 3536
- Kasimo, Ignacio J. 2548; 3260
- Kasteel, P. 2162-2164; 2176-2177
- Kat Angelino, A.D.A. de 2540; 2628-2629; 2674
- Katz-Suchy, J. 2910; 3004
- Kaulesar Sukul, J.P. 2162; 2165
- Keesing, F.A.G. 1163
- Kempe, G.T. 1626
- Kennan, George F. 319; 569; 1096-1098; 1119
- Kersten, G.H. 652-653
- Kerstens, P.A. 19; 52; 205-206; 218; 249-250; 309; 383; 404; 407; 437; 438; 442; 444; 2113; 2358-2359; 2463; 2568-2571; 2575-2577; 3172-3173; 3247; 3300-3302; 3311-3317; 3319; 3451
- Kesper, L.A. 2103-2105; 2109; 2977
- Ketwich Verschuur, H.P.J. van 295
- Keynes, John Maynard 821; 1225; 1391; 4010
- Keyzer, M. de 1746
- Kieft, J. van de 214; 221; 666; 712; 1008; 1010; 1076; 1079; 1139-1140; 1243; 1258; 1918; 2065-2066; 2110; 2235; 3171; 3299
- Kikkert, H. 1174; 1265-1266; 1356; 1380; 1406; 1416; 1422; 1462; 1471; 1798; 1881; 3855; 3904-3905
- Killearn, lord Miles W. Lampson, 2357; 2400-2402; 2410-2413; 2417; 2425; 2428-2430; 2438
- King, William L. Mackenzie 322
- Kinschot, F.H. van 1813
- Kirby, Richard C. 3045; 3096; 3113-3114; 3136; 3142; 3150; 3152-3154; 3159; 3270-3271; 3273; 3276
- Klecrekoper, A.B. 106; 2030-2031; 2033
- Kleffens, E.N. van 84; 98-100; 169; 172-173; 175; 266; 273; 280-282; 293;

Personenregister

- 295; 297; 306; 345; 347-348; 358; 367-368; 399; 411; 463-464; 467; 541; 590; 634; 636; 643- 646; 1106-1107; 1112; 1128; 1134; 2030; 2135; 2253; 2320; 2373; 2455; 2490-2491; 2496; 2556; 2560; 2607; 2680; 2697; 2700-2701; 2705; 2707; 2721-2722; 2785-2786; 2833; 2839; 2840-2844; 2846-2847; 2854-2855; 2858; 2862-2866; 2870; 2872; 2876; 2878; 2880; 2882-2884; 2893; 2895; 2897-2898; 2900-2901; 2903; 2905-2906; 2909-2911; 2913; 2924; 2929; 2949; 3003-3006; 3009-3010; 3012-3014; 3036-3037; 3043; 3045; 3093; 3147; 3232; 3264-3265; 3271; 3273-3274; 3283; 3318; 3365-3366; 3368-3369; 3376; 3382; 3385; 3393; 3395; 3421; 3424; 3431-3436; 3438-3439; 3443-3444; 3447; 3449
- Klein, J.W. 1932
- Kleine, H.K.A. 2159
- Klinkenberg, W. 2474
- Klompé, M.A.M. 12
- Koejemans, A.J. 19; 208-209; 242; 360; 419; 479; 648; 735-737; 774-775; 784; 804; 1638; 1645; 1756; 1797; 1826; 1911; 2088; 2359-2361; 2384; 2386; 2391; 2397; 2473; 2570-2572; 2577-2578; 2792; 3458; 3840; 3886; 3890
- Koenen, A.C. 733; 1280; 1356; 1358; 1407-1409; 1414; 1416; 1462; 1589; 1659; 1798; 1881-1882; 1885; 1888; 3883; 4054; 4084; 4090; 4093; 4116; 4120; 4123
- Koenig, Pierre 559; 1167
- Koersen, Th.D.J.M. 708; 712; 794; 796; 993; 1245; 1265-1266; 1295; 1798; 1881-1882; 1885; 2078; 2080-2082; 2084; 2087; 2093; 2095; 2097; 2259; 2265
- Koets, P.J. 2394; 2403; 2448; 2647; 2713; 2765; 2857; 2913; 3097; 3101; 3376; 3410; 3465
- Kohnstamm, G.A. 1065
- Kohnstamm, M. 269
- Kokkeel, H. 302
- Kolff, G. 208; 216; 219; 478; 1555; 1591; 1638; 1645; 1677; 1766; 2577; 3171; 3299; 3839; 4110; 4112; 4144; 4155; 4158
- Kolfschoten, H.A.M.T. 3; 1613-1614; 1622; 1624; 1629; 1635; 1638; 1642; 1644-1645; 1666; 1716; 1718-1720; 1728; 1732; 1740; 1742; 1768; 1771-1773
- Kolkman, J.A. 1008
- Kollewijn, R.D. 2474
- Kombrink, J.C. 4191
- Koopmans, J.G. 1453
- Kors, J.A.A.M. 2108; 2110
- Korsten, B. 1524
- Kort, W.L.P.M. de 201; 993; 1307-1308; 1384; 2129; 2144; 2152-2155; 2162; 2166-2172; 2174; 2206; 2259; 3068; 3200; 3341; 3346
- Kortenhorst, L.G. 28-29; 60; 71-72; 77-78; 145-146; 160; 172; 277; 418; 420; 499; 831; 889; 940-941; 993; 1140; 1143; 1172; 1174; 1176; 1209; 1229; 1240-1243; 1247; 1251; 1253; 1288; 1292; 1297; 1473; 1486-1487; 1582; 1616-1618; 1619-1620; 1635; 1637; 1639; 1660; 1672-1673; 1679; 1776; 2012; 2072; 2076-2085; 2092; 2235; 2260; 4044; 4070-4072
- Korthals, H.A. 20; 131; 214; 220; 239; 239; 647; 653; 710; 712; 749; 755; 804; 807; 831; 834; 837; 884; 932; 1051; 1146; 1242; 1245; 1263; 1266; 1310; 1434; 1462; 1482; 1583; 1797; 1810; 1812; 1820; 1822; 1828; 1830; 1856; 1859; 1901; 1916; 1951; 1971; 2015; 2077-2081; 2085; 2094; 2120; 2124; 2259; 2263; 3297; 4070-4071
- Körver, B. 1725-1727; 1730
- Kraaijvanger, E.H.A. 2038; 3833; 3834; 3835-3837; 3839; 3842; 3859; 3883; 3885-3886; 3912-3913; 3918; 3957; 4064; 4079-4080; 4095-4098; 4140; 4143; 4144; 4145; 4155; 4156; 4158; 4159
- Kramer, J.J. 1257; 4080; 4096; 4109; 4112; 4144
- Kranenburg, R. 16; 46; 259; 2159; 2210; 2472-2473; 2978; 3352-3353
- Kraus, J. 1862
- Krol, Tj. 830; 1402; 1405-1406; 1756; 1768; 1797; 1802; 1810; 1812; 1820; 1825; 1828; 1860; 1951; 1953; 2234; 2979; 3944; 4053; 4105
- Kropman, G.C.J.D. 205; 221; 474; 477; 1821; 1918-1919; 2088; 2130; 2144; 2156; 2162; 2211; 2216; 2265-2266; 2268-2269; 3200; 3299; 3351-3353; 3845
- Krug, Julius A. 1123

Kruls, H.J. 490; 683; 695; 736; 812-813;
818; 1931; 1960; 2227; 2239; 2379;
2384-2387; 2455-2456; 2458; 2460;
2463; 2471; 2633; 2767; 2784; 2803;
2830; 2850; 2860; 2914; 2975; 2983;
3107
Kruyt, J.P. 1861
Kuin, P. 1220
Kupers, E. 16; 277; 353-354; 1144;
1191; 1369; 1395; 1420; 1487; 1939;
2676
Kuyper, A. 105; 833; 2185
Kwaadsteniet, W. de 1526

L

Laan, K. ter 700; 707; 709; 3763
Lambrechtsen van Ritthem, L.M. 700;
705
Lages, Willy 1653; 1655
Lameris, J.F. 302
Lamping, A.Th. 302; 494; 529-532;
537; 2833
Landré, J.M. 1790-1791
Lange, Oscar 2838
Langemeijer, G.E. 1644; 1767
Langenhove, Fernand van 408; 2846;
2907; 3005-3006; 3011; 3432
Lanschot, W.Ch.J.M. van 1441
Laros, P. 1774
Last, Jef 1774
Lawford 2842
Lebon, J.W. 2108
Leeuw, G. van der 5; 167; 228; 302;
1985; 1987-1991; 1996-1997; 1999;
2001; 2008; 2014; 2020-2022; 2051;
2057; 2102-2103; 2108; 2110; 2474
Leeuwen, J. van 702
Leeuwen, H.F. van 1008
Leimena, J. 2417; 2729; 2764-2765;
2779; 3098; 3106; 3108; 3260
Lemmens, J.H.G. 1725
Lende, C. van der 1370
Levenbach, M.G. 1759
Lidt de Jeude, jhr. O.C.A. van 295
Liefstinck, P. 4-5; 8; 89; 121; 137-138;
166-172; 175; 210; 217; 233; 260; 267;
283-284; 370-371; 374; 400; 490; 502;
509; 618; 681; 683; 686; 688; 692; 720-
730; 733; 761-763; 787-788; 791; 819-
827; 828-853; 882-895; 904-931; 939-
948; 952-962; 966-978; 981-983; 989-
1001; 1005-1027; 1034; 1039-1052;
1056-1068; 1071-1084; 1106; 1112;

1124-1138; 1144-1148; 1153-1160;
1164; 1171; 1175-1176; 1182; 1200-
1201; 1205; 1208-1213; 1219; 1230-
1233; 1243; 1250; 1288-1289; 1300;
1311; 1313; 1335; 1340; 1349; 1361;
1402-1403; 1407; 1414; 1423-1424;
1440; 1446; 1453-1456; 1459; 1472;
1476-1480; 1490-1492; 1510; 1535;
1571; 1598-1604; 1616-1617; 1654;
1694-1697; 1743; 1751; 1831; 1839-
1840; 1853-1857; 1869; 1879; 1889-
1892; 1910; 1917; 1938; 1948; 1965;
1992; 1996-1997; 2007; 2011; 2023-
2024; 2027-2030; 2033-2035; 2050;
2060; 2073-2074; 2085; 2111; 2130;
2132; 2218; 2225; 2269-2372; 2481-
2482; 2486; 2536-2538; 2541; 2550;
2580-2586; 2610; 2620-2636; 2641;
2649; 2673-2674; 2678; 2683; 2686;
2700-2701; 2714; 2720-2724; 2730;
2769; 2775; 2815; 2825; 2832; 2847;
2855-2856; 2861; 2871; 2886-2891;
2896; 2898; 2905; 2912; 2915-2916;
2921-2922; 2933; 3029-3030; 3050;
3053-3054; 3058; 3062; 3066-3067;
3073; 3119; 3149; 3219; 3241; 3278;
3280; 3368; 3377; 3449; 3779; 3785;
3798; 3847; 3908; 3924-3928; 3935;
3984; 4012; 4099; 4100-4103; 4149;
4169; 4184; 4187-4189; 4195
Lienden, C.J. van 830; 1280; 1417; 4111
Lier, Th.J.A.M. van 2259
Lieshout, H.M. van 1409; 1463
Lim Apo, F.H.R. 2159; 2162; 2165
Linthorst Homan, J. 1807-1808; 1811
Locher, Th.J.G. 1964
Loeff, J.A.L.M. 2064
Logemann, J.H.A. 5; 97; 168-171; 198;
249; 279; 2129; 2130; 2132; 2134;
2135; 2142; 2144; 2161; 2162; 2167;
2168; 2175; 2190; 2191; 2192; 2194;
2195; 2196; 2199; 2212; 2309; 2312;
2315-2317; 2320; 2326-2327; 2346;
2350; 2359; 2363; 2365; 2367; 2383;
2404; 2424; 2464; 2466-2467; 2473;
2499-2501; 2513; 2516; 2523; 2535;
2556; 2619; 2663; 2676; 2678; 2753-
2754; 2758; 2760-2762; 2797; 2802;
2806-2807; 2810-2813; 2855; 2874;
2956-2963; 2965-2966; 2968-2970;
2972-2973; 2975; 3029; 3069; 3077;
3086; 3224; 3247; 3252; 3426; 3451;
3456-3457

Personenregister

- Loo, F.A.H. van de 1725-1727
 Lookeren Campagne, L. van 2091
 Loon, J. van 1740-1741
 Loos, H.Th.H.P. van der 2091
 Lorentz, H.A. 2052
 Loridan, Walter 396
 Loudon, A. 266; 1107
 Louwes, S.L. 1603
 Lovett, Robert A. 399; 2914; 2934; 3382; 3393; 3424
 Lovink, A.H.J. 267; 2550
 Lucas, A.M. 830; 993; 1211-1212; 1567; 1604; 2010; 2025, 4124; 4125
 Luns, J.A.M.H. 306; 514; 570
 Lunshof, H.A. 1778-1779; 3169
- M**
 Maarseveen, J.H. van 53; 57; 70; 108; 110; 156; 161; 172; 174; 518; 567; 639; 832; 962; 1012; 1138; 1233; 1373; 1382; 1453-1454; 1559; 1613-1616; 1617; 1620; 1622; 1627-1635; 1637-1654; 1657-1658; 1660; 1662-1664; 1667-1668; 1670-1671; 1673-1683; 1685-1687; 1692-1697; 1716; 1721-1732; 1740-1758; 1765-1770; 1772; 1774-1775; 1779-1781; 1795; 1803-1804; 1868; 1870; 1902; 1924; 1947; 1960-1961; 1963; 1970; 2027; 2033; 2084; 2087; 2134; 2137; 2159; 2160; 2177; 2190; 2228; 2236; 2264; 2267; 2269-2271; 2480; 2581; 2585-2586; 2621-2622; 2678; 2684; 2699; 2704; 2708; 2720; 2722-2723; 2731-2732; 2739; 2830; 2832; 2847; 2855; 2866; 2869; 2871-2872; 2878; 2885; 2904; 2912; 2915; 2931; 2940; 3053; 3061-3062; 3064; 3148-3150; 3170; 3240-3241; 3250; 3278; 3323; 3778; 3940-3941; 3965; 3968; 3984; 4183
 Maas Geesteranus, H. 297; 299
 Madariaga y Royo, Salvador de 438
 Maenen, J.H. 475-476; 483; 512; 1279-1280; 1796; 1802; 1805; 1810; 1824-1825; 1830; 1860; 1904; 1939; 3945-3948; 3951-3953; 4076; 4108-4109; 4111
 Malik, Abdoel 2162; 2996; 3433
 Man, Hendrik de 13; 3765; 4010
 Mandele, K.P. van der 260
 Mansergh, E.C. 2307; 2461
 Mansholt, S.L. 4; 133; 166; 173; 175; 230; 283; 409; 506; 890; 962; 994; 1042; 1044; 1112; 1128; 1132; 1134; 1148; 1158; 1260; 1300; 1377; 1452-1456; 1473; 1476; 1478-1480; 1482; 1491; 1503-1509; 1512; 1537-1538; 1540-1541; 1543-1544 ; 1549-1553; 1555-1567; 1569; 1571; 1578-1595; 1597-1606; 1654; 1917; 2011; 2109; 2478; 2621; 2684; 2704; 2721; 2723; 2730; 2769; 2774-2776; 2830-2832; 2834; 2852; 2854; 2871; 2878; 2885; 2887; 2890; 2896; 2915; 2975; 3047; 3149; 3281; 3753; 3779; 4012; 4195; 4198-4199
 Manuilsky, D.Z. 3437
 Marchant, H.P. 698-700; 2006; 2009
 Marchant et d'Ansembourg, F.R.W.H.M.J. graaf de 637
 Marez Oyens, J.C. de 1862
 Marjolin, Robert 1167
 Marshall, George C. 337; 540; 548; 557; 571; 1050; 1100; 1486; 2836; 2934-2937; 4034
 Masaryk, Jan 401; 636
 Masaryk, Thomas 401
 Massigli, René 558; 568; 571
 Matser, Ch.G. 27; 83; 228; 236; 1812-1813; 2920
 Mayrisch, Emile 363
 Mazurel, L. 2790
 McCloy, John J. 1066
 McNeil, Hector 397; 555
 Meer, S.W. van der 2162-2164
 Meer, Z.IJ. van der 3751; 3896
 Meijer, A. 35; 1275
 Meijerink, H.W.J.A. 1210-1211; 1213; 1219; 2131; 2153-2155; 2162; 2167-2169; 2171-2174; 2199; 2204; 2208; 2344-2345; 2404; 2504; 2523; 3065-3066; 3069; 3073-3075; 3077; 3084; 3247; 3251; 3335-3337; 3346; 3406
 Meijers, E.M. 620; 1618; 1750-1753; 3973-3974; 3979-3980; 3983
 Melchior, A. 1512
 Melchior, S.W. 2091
 Menon, Krishna 3019-3020
 Mes, A.J.J.M. 1561
 Meyer Ranneft, J.W. 2338; 2415; 2549; 2977-2978; 3455-3456
 Meynen, J. 3; 82; 679; 694; 732; 1928; 2622; 2625; 2645-2646; 2684
 Michiels van Verduynen, jhr. E.F.M.J. 98; 505; 507; 555; 566-567; 2873; 2876-2878; 2884; 2911-2912; 3017; 3019; 3502

- Miedema, J. 1990
Mierlo, H.A.F.M.O. van 1525
Mijnlieff, F.R. 1930; 1934
Mill, A.N. van 1382
Miranda, J.A. de 2162; 2165
Mitcheson, J.M.L. 2681-2683; 2710; 2732; 2780
Moestopo 2945
Mok, S. 1632
Mol, Ch.J.M. 779; 1416-1418
Molenaar, A.N. 20; 21; 208-210; 216; 218; 220; 479; 756-757; 784; 834; 914; 924-925; 941; 998; 1109; 1243; 1312-1313; 1463; 1587; 1690; 1780-1781; 1797; 1810; 1890; 2049; 2184; 2188; 2210; 2265; 2266; 2360; 2494-2495; 2564; 2566; 2568; 3172; 3299; 3302; 3305-3306; 3314; 3316; 3318; 3350-3351; 3353-3354; 3980; 4090; 4156; 4158; 4159
Moller, H.W.E. 2035
Molotov, Vjatjeslav M. 323; 331-332; 337; 340-341; 488; 540; 548; 557; 623; 1100; 1102; 1104; 1143
Monchy, S.J.R. de 140
Monnet, Jean 365; 1063; 1111-1112; 1114; 1162; 1167; 1239
Monzie, Anatole de 363
Mook, H.J. van 67; 70; 96-99; 168-170; 249-251; 267; 664; 790-791; 1208-1209; 1214; 1793; 2239; 2252-2253; 2260; 2307-2311; 2316-2327; 2331-2334; 2337-2348; 2354; 2356; 2359; 2365-2368; 2372; 2378; 2385; 2394; 2401-2411; 2415-2418; 2421; 2424-2425; 2429; 2434-2440; 2450; 2458; 2462; 2475; 2485-2486; 2508-2509; 2533-2535; 2541-2544; 2548-2552; 2556-2561; 2565; 2574; 2584-2585; 2588-2591; 2596; 2610; 2618-2625; 2628; 2631-2632; 2636; 2641-2650; 2653; 2662-2663; 2668; 2674; 2677; 2683-2684; 2702-2706; 2709-2718; 2721-2735; 2740; 2742; 2760; 2764-2773; 2776-2781; 2784; 2801; 2811; 2828-2832; 2835-2836; 2847; 2849; 2856-2861; 2864; 2868; 2872-2873; 2878; 2883; 2893-2894; 2897; 2904; 2906; 2912-2914; 2917-2918; 2926-2930; 2933-2941; 2945-2947; 2965; 2976; 2987; 2994; 2996; 3001-3006; 3010; 3014-3016; 3019; 3027-3029; 3033-3042; 3047-3050; 3053-3057; 3061; 3074; 3089; 3093-3101; 3106-3108; 3121; 3127-3128; 3132; 3138-3139; 3142; 3147-3148; 3154; 3157; 3160; 3177-3183; 3195-3196; 3210; 3218; 3224-3225; 3237; 3243-3245; 3251; 3259; 3262-3268; 3282; 3286; 3288; 3295; 3356; 3359; 3372-3374; 3381-3386; 3389-3411; 3416-3417; 3421; 3426; 3429; 3433; 3441-3448; 3510; 3761; 3763
Moorman, H.C.W. 2216
Morgenthau, Henry 323
Mountbatten, lord Louis 2565
Mouton, H.W. 3749; 3751
Moser, A. 569
Muijzenberg-Willemse, W. van den 1433; 1438; 1440-1442; 1881; 2011-2012; 2014; 2019; 2037; 2051; 2395; 2802; 2805
Mulderije, H. 622; 1652; 1664; 3980
Murphy, Robert D. 537-538
Mussert, A.A. 191; 645; 1642
Mussolini, Benito 631; 1162
Myrdal, Gunnar 387
- N**
Narayan, R.K. 3113
Nederbragt, J.A. 670; 678
Nederhorst, G.M. 830; 889; 1108; 1144; 1146-1147; 1173-1174; 1239-1242; 1247-1248; 1288; 1297; 1309; 1461; 1473; 1484-1486; 1588-1589; 2025; 2129-2131; 2153-2156; 2802; 2806-2808; 2814; 3875-3876; 3880; 4063
Neher, L. 173-175; 267; 958-959; 1480; 1569; 1850-1852; 1854; 1856; 1869; 2255; 2581; 2583; 2585-2586; 2679; 2684; 2720-2721; 2731; 2768; 2775; 2833-2834; 2854; 2861; 2870-2871; 2878; 2887-2889; 2894; 2906; 2911-2913; 2921; 2926; 2928; 2931; 2941; 3015; 3018; 3023; 3047; 3050; 3053-3054; 3114; 3116; 3121; 3127; 3134; 3138; 3141; 3147; 3154; 3177-3179; 3181-3185; 3187-3188; 3209; 3219; 3241; 3243; 3244; 3262-3263; 3282; 3286; 3295; 3355; 3363-3364; 3369; 3372; 3377; 3405; 3410-3411; 3444; 3751; 3756-3763; 3776; 3832-3833; 3835; 3841-3842; 3845; 3855-3856; 3859-3860; 3863; 3884-3887; 3890; 3892; 3907; 3942; 3958; 3968; 3984; 4007; 4041; 4046-4050; 4054; 4057;

Personenregister

- 4062; 4064; 4075; 4077-4078; 4081;
4091-4094; 4097; 4107-4113; 4162;
4167; 4183-4184; 4188
- Nehru, Jawaharlal P. 2837-2838
- Niet, N. de 2584-2585; 2619; 2621
- Nijhoff, M. 1989
- Nijkamp, H.C. 3833; 3859; 3885; 3913
- Nolens, W.H. 56; 1411; 1619
- Nord, H.R. 369
- Nourse, Edwin A. 1123
- O**
- Ogburn 3382-3383; 3394
- Oijen, H. van 1635
- Olierook, A.A. 1914
- Oosterhuis, H. 1676
- Oosterlee, A. 1990; 1998-1999
- Otten, P.F.S. 98; 2897-2898; 2939; 2971-
2972; 3017-3018; 3509
- Ottenheijm, G.C.J.J. 4183-4184
- Oud, P.J. 20; 38; 192; 214; 248-249; 259-
261; 512; 974; 1067; 1621; 1764; 1832-
1833; 1840; 1842; 1932; 1946; 1962;
2383; 2464; 2472-2473; 2562; 2706;
2975; 2986; 3758; 3837; 4141; 4144
- Oven, J.C. van 3943
- Oyevaar, J.J. 4121
- P**
- Palar, L.N. 213; 2126; 2347; 2383; 2397;
2501; 2676; 2689; 2750; 2752-2753;
2755-2758; 2760-2764; 2788-2789;
2792; 2800; 3003-3006; 3009-3010;
3016; 3043; 3109; 3431-3438; 3461
- Palm, J.H. van der 2020
- Panhuys, W.E. van 299-300
- Pastor, G. 2548
- Patijn, S. 1526; 3967
- Paulen, A. 1280
- Pelt, A. van 2785; 2934
- Peron, Juan 647
- Peters, J.M. 228; 993; 1860-1861; 1898;
1942; 2012-2013; 2016-2017; 2021;
2060; 2081; 2097; 2177
- Petkov, Nicola 320
- Pick, C. 1643
- Pillai, P.P. 2910; 3003-3004; 3010; 3013;
3433
- Pinke, A.S. 2428; 2458; 2461-2462;
2767-2768; 2784; 2825; 2830; 2858;
2860; 3130; 3251; 3257; 3377
- Pius XII 256; 1664
- Plantz, W.R. 2162
- Plas, Ch.O. van der 3041
- Plesman, A. 4036; 4140; 4141; 4143;
4150
- Poelje, G.A. van 1961; 2175; 2702
- Polak, B.S. 1946-1947; 1954; 2397
- Poll, M.J.M. van 6; 78; 81-84; 89; 93;
149-150; 249; 2143; 2309; 2313; 2315;
2323; 2332; 2343; 2347; 2363; 2365-
2368; 2370; 2373; 2395; 2403; 2406-
2408; 2410-2411; 2417-2419; 2421-
2424; 2429; 2431; 2433-2435; 2437-
2438; 2441-2442; 2454; 2463; 2474;
2478; 2480; 2482-2483; 2546-2548;
2550-2551; 2553; 2557-2561; 2565;
2580; 2582; 2584-2585; 2588-2593;
2596; 2601-2602; 2606-2607; 2641;
2646; 2650; 2663; 2668; 2675-2676;
2678; 2692; 2700; 2703; 2718; 2728;
2773; 2829; 2852-2854; 2856; 2872;
2926; 2929; 2940-2941; 4169
- Pollema, R. 513; 834; 885-886; 914;
924-925; 941; 1050; 1213; 1661-1662;
1681; 2066; 2088; 2209-2210; 2252-
2254; 2265-2266; 2268; 2566-2567;
2574-2575; 3300-3301; 3315; 3318-
3319; 3349-3354
- Poole, J.J. le 288; 295; 1632-1633; 2025;
2255; 2263; 2265
- Pootjes, J.W. 778-779; 2385; 2387; 2400
- Poppinga, J.H. 1821
- Pos, R.H. 2141; 2159; 2161; 2162; 2176
- Posthuma, S. 894; 1145-1146; 2541;
2550-2552; 2557; 2559; 2561; 2588;
2590-2592; 2602; 2626-2627; 2749
- Posthumus, N.W. 2029; 2058
- Posthumus, S.A. 1295; 2259; 2949;
4057; 4084; 4107; 4123; 4124; 4132-
4133; 4152; 4153; 4166; 4172; 4176
- Prain 495
- Presser, J. 2030-2031; 2033
- Priemans 2473
- Prinsen, M.J. 1791; 2192
- Q**
- Quarles van Ufford, jhr. C.G.C. 1896-
1897
- Quay, J.E. de 10; 13; 22; 25; 27-28; 166;
1226; 1795; 1807-1811; 1858; 2028
- Quisling, Vidkun 2208

R

- Ramadier, Paul 392; 438
 Randwijk, H.M. van 1632; 1809; 2078;
 2792; 2797-2798; 2975; 3017
 Ranti 2162
 Rappard, W.F. ridder van 699
 Rauter, Hanns 1686
 Raux, Etienne 2989; 2993
 Reeser, E. 1989
 Regout, L.F.H. 1257
 Reijers, J. 242; 309; 360; 404; 427-428;
 431; 529; 648; 977; 1313; 1563; 1797;
 1813-1814; 1821; 1825; 1829; 1834-
 1835; 1840; 1854; 1868; 1882; 1901;
 1904; 1954; 1969; 2212; 2567; 2571;
 2577; 3300; 3302; 3304-3305; 3315-
 3316; 3913-3914; 3956
 Reinalda, M.A. 206; 216; 478; 1812-
 1813; 1821; 1939; 2065; 2252
 Reinink, H.J. 1990; 1998; 2006; 2014;
 2038; 2051;
 Retinger, Jozef 383
 Reynaud, Paul 380; 440
 Reynders, I.H. 2254; 2469
 Rhijn, A.A. van 18; 821; 1350; 1379-
 1381; 1450; 1453; 1599; 2217
 Ridder, J. 1008; 1891-1892; 1895
 Ridgway, Matthew 393
 Rijckevorsel, K.T.M. van 620
 Ringers, J.A. 83; 168; 173; 175; 299;
 495-497; 509-511; 573; 1453; 1456;
 1464; 2445; 2447; 2455; 2581; 2887;
 2921; 3031; 3746-3749; 3751; 3753-
 3756; 3757-3759; 3761; 3808; 3815;
 3819; 3825; 3827; 3833; 3860; 4012;
 4019
 Rip, W. 885; 914; 924-925; 977; 1025;
 1243; 1297; 1563; 4201-4202
 Rist, L. 1065
 Ritmeester, G. 4176
 Robertson, Howard P. 329; 550; 553;
 559; 1167
 Roëll, jhr. W. 1931; 2471; 2974
 Roem, Mohammed 1213; 2411; 2417;
 2438; 2596; 3153; 3268; 3286; 3290-
 3291; 3295; 3367; 3373; 3397
 Roijen, J.H. van 84; 96; 98; 169; 172;
 266; 280-281; 293; 646; 649; 659-660;
 1213; 2839; 2842; 2926; 2929-2930;
 3274
 Roland Holst, H. 2699
 Rombach, A. 1740
 Romein, J. 2029
 Romein-Verschoor, A. 2032; 2474
 Romme, C.P.M. 6; 10; 12; 25-29; 32-34;
 37; 50-61; 66; 71; 75-87; 91-92; 95; 97;
 100-103; 109-124; 127-129; 132-136;
 142-146; 149; 151; 156; 160-163; 168;
 173; 197-203; 212-220; 226-233; 249-
 260; 279; 475; 480-484; 647; 689; 912;
 920; 993; 1220; 1226; 1236-1237;
 1248-1249; 1350; 1354-1356; 1372;
 1402; 1404; 1417; 1419; 1457-1458;
 1470; 1486; 1520-1522; 1526; 1588;
 1598; 1615; 1679; 1753-1754; 1775-
 1776; 1789; 1809; 1813; 1865-1866;
 1870; 1872; 1913-1919; 1922-1925;
 1932; 1941; 1944-1946; 1954; 1956;
 1961-1966; 1970; 1972; 1988-1989;
 1995-1996; 2001; 2034; 2040; 2084-
 2087; 2121; 2124-2125; 2142-2146;
 2158; 2161-2162; 2166; 2169; 2172-
 2175; 2184-2199; 2206-2213; 2218-
 2222; 2225; 2229-2235; 2257-2258;
 2265; 2312; 2314; 2318; 2328-2329;
 2363-2367; 2396-2397; 2404; 2447;
 2450; 2453-2454; 2464; 2478; 2491;
 2495-2498; 2503-2504; 2507-2510;
 2512-2516; 2520-2529; 2541; 2546-
 2548; 2557-2562; 2572; 2583-2585;
 2600-2611; 2614-2625; 2660; 2675-
 2676; 2698-2699; 2703-2706; 2735-
 2738; 2742; 2746; 2750-2751; 2754-
 2761; 2792-2793; 2802; 2807-2813;
 2852; 2870; 2879; 2889; 2892; 2921-
 2924; 2948; 2955-2968; 2972-2973;
 2983; 3022-3023; 3026-3027; 3070;
 3074; 3078; 3081; 3084-3085; 3091;
 3164; 3172-3173; 3198-3220; 3223-
 3237; 3240; 3245-3248; 3251-3253;
 3277-3278; 3282; 3301; 3312; 3315;
 3323-3325; 3341-3344; 3350; 3355;
 3390; 3416; 3421; 3425; 3451; 3543;
 3845; 3898; 3951-3953
 Romulo, C.P. 3003
 Roolvink, E.G.M. 302; 384; 386; 423;
 430; 476-477; 483; 485; 497; 501; 508;
 526-528; 543; 574; 592; 607; 617-622;
 1617; 1619; 1675; 1680; 1693; 1724;
 1728; 1731; 1744; 1756; 1765; 1774;
 1803; 2259; 2499; 4131-4133; 4151-
 4153
 Roosevelt, Eleanor 1730
 Roosevelt, Franklin D. 318; 323; 330;
 367; 1391-1392; 1541
 Roosjen, A.B. 710; 712; 721; 755; 758;

Personenregister

- 766; 777; 783; 802-803; 808; 810; 812;
1509; 1798; 1877; 1881-1882; 1884;
1890; 1931; 1938-1939; 1942; 2021;
2029; 2038; 2078-2080; 2082-2083;
2085; 2087; 2259
- Rooy, M. 1779
- Rougemont, Denis de 441-442
- Rueff, Jacques 614
- Ruijs de Beerenbrouck, jhr. Ch.J.M.
114; 1419; 1801; 1864
- Ruijs de Beerenbrouck, jhr. G.A.M.J.
201; 245; 622; 710; 712; 721; 730; 733;
740; 748; 754-755; 763; 765-766; 799-
804; 807-812; 2258-2259; 2265; 2348;
2404; 2498-2499; 2510; 2512; 2516;
2521; 2524; 2526; 3073-3074; 3089
- Ruiter, J. de 1562; 1595-1596; 1601;
1756; 4053; 4077; 4082; 4085; 4087-
4088; 4093; 4130; 4132; 4142; 4197;
4203-4204; 4207-4208
- Rutten, F.J.Th. 1084; 1389; 1989; 2001;
2006; 2060; 2091; 2095-2096; 2111;
4013
- Ruwe, J.Th. de 2268
- Ruygers, G.J.N.M. 11; 15; 25; 352; 372;
377; 386; 497-498; 502; 512; 526-528;
543; 1810
- Ruyter van Steveninck, A.C. de 299
- S
- Sajet, B.H. 1382; 1393; 2790
- Salim, Agoes 2838; 3260; 3367-3368
- Salinger, Hans-Dieter 369
- Salomons, E.H.C. 3967
- Samkalden, I. 2365; 2437; 3468
- Sanders, P. 2365; 2478; 2588; 2596;
2729; 2779; 2780; 2852; 2928
- Sandys, Duncan 380-381; 383
- Santen, J. van 217; 220; 405; 428; 816;
914; 920; 999; 1109; 1140; 1176; 1243;
1266; 1313; 1474; 1781; 1820-1821;
1919; 1954; 1967; 2032; 2211; 2235;
2259; 2267; 3299; 3351; 3354; 4065;
4109; 4118; 4119; 4120; 4136; 4143;
4156
- Santoso, Raden Soeria 3537
- Sas, G.J. 2254-2255; 2258
- Sassen, E.M.J.A. 12; 27; 229; 236; 277;
284; 418; 423; 425; 507; 660; 662-663;
992-993; 1015; 1018-1019; 1021-1024;
1108; 1141-1142; 1155; 1180; 1307-
1308; 1615; 1617; 1619; 1631; 1647-
1648; 1650; 1658; 1660; 1686; 1805;
1958; 2263; 2265; 2269; 2270; 2324;
2584; 3023; 3247; 3253; 3302; 3421;
3426; 3428; 3448
- Sastroamidjojo, Ali 3271; 3273-3274
- Savornin Lohman, jhr. A.F. de 651;
701
- Schaaff, J.K. van der 1930; 1933-1934;
1939
- Schaeck Mathon, E.H.W.F. van 1655;
1674; 1677-1678
- Schaefer, J.L.N. 3967
- Schagen van Leeuwen, J.J.A. 173-175;
682-685; 686; 696; 709; 746; 748; 750-
751; 753-754; 757; 759-762; 774; 776;
791; 800; 805; 811-812; 825; 1210;
1214; 2264; 2343; 2586; 2634-2635;
2767-2768; 2825; 2833; 2851; 2871;
2885; 2887-2888; 2931; 2942; 3028;
3031-3032
- Schaik, J.R.H. van 45-46; 51; 53-54; 62;
64-66; 169; 993; 1758; 2221; 2232;
2234; 2259; 2265; 2332; 2474; 2491;
2600; 2602; 2686; 2737; 2799; 2879;
2916-2917; 2947-2948; 4060
- Schalker, J.P. 1085; 1176; 2236
- Schaper, B. 2790
- Schaper, J.H.A. 1760
- Scheepstra, L. 1934
- Schepel, A.F. 3968
- Scheps, J.H. 15; 87; 654; 1617-1618;
1636-1637; 1647-1648; 1660; 1663;
1669; 1674-1675; 1698; 1776; 1796;
1801; 1804; 1806-1807; 1809-1810;
1812; 1814; 1820-1821; 1881-1882;
1899-1900; 1951; 1953; 2079; 2108
- Schermerhorn, W. 2-5; 8; 16; 19; 26;
29; 34; 36; 38; 49; 51-52; 59-60; 63; 66;
70; 73-75; 84; 88-96; 154; 168-171;
174; 190; 194; 198; 206; 211; 226; 250;
266; 293; 369; 463; 467; 489; 679;
1008; 1248; 1260; 1349-1350; 1513-
1516; 1518-1519; 1524; 1672; 1677;
1773; 1789-1791; 1807-1808; 1908;
1928; 2057-2058; 2110; 2142; 2260;
2309; 2325-2326; 2331-2332; 2346;
2363; 2364-2366; 2367; 2370; 2373-
2374; 2383; 2403; 2408-2413; 2416-
2421; 2423-2424; 2429-2431; 2435-
2438; 2454; 2462; 2477-2478; 2480-
2482; 2486; 2488; 2526-2528; 2538;
2542; 2544; 2546; 2548; 2550; 2552-
2553; 2557-2559; 2561; 2579-2580;
2582; 2587-2591; 2594; 2596-2597;

- 2619; 2621-2622; 2628; 2637; 2641;
2645-2648; 2656; 2663; 2668; 2675;
2677-2679; 2692; 2702; 2710-2712;
2717-2718; 2728-2729; 2732; 2743;
2761; 2769; 2771-2772; 2776; 2780;
2829; 2834; 2851-2856; 2870-2874;
2926-2930; 2933; 2938; 2940-2941;
3019; 3047; 3179; 3181; 3205-3206;
3449; 3756
- Schiff, E.L.C. 3145
- Schilthuis, J. 16; 131; 485; 499; 595-596;
708; 830; 832-833; 911; 921; 932; 940;
992; 994-997; 1244; 1292; 1295; 1319;
1543; 1583; 1590; 1720; 1723; 1726-
1728; 1732; 2015; 2259; 4054-4055;
4057; 4063; 4076; 4088; 4091-4094;
4096; 4105-4106; 4126-4128
- Schipper, J. 1275; 1409; 3839; 3841;
3886
- Schlichting, L.G. 2234
- Schmal, J.J.R. 131; 296; 302; 308; 355;
372; 378; 384; 386; 419-420; 424-425;
431; 497; 512; 649; 653; 831; 910-911;
1075; 1173; 1176; 1242; 1263; 1310;
1589; 1797; 1801; 1951; 1953-1954;
2259; 2263
- Schmelzer, W.K.N. 1275; 1524; 1989
- Schmidt, L.W. 1946-1947
- Schneider, J.W. 302; 361; 425-428; 547;
648-649; 666; 1677; 1797; 1831; 2056-
2057; 4159
- Schokking, F.M.A. 681; 685; 2217
- Scholten, P. 1808; 3968
- Scholtens, A.L. 2091
- Schoonenberg, A.D. 721; 735; 739; 777;
794; 796; 800; 808-810; 1108; 1311;
1996; 2040; 2076; 2080; 2083; 2085;
2087; 2460; 2802; 2805; 3944; 3948
- Schouten, J. 17; 24; 38; 50; 61; 63; 94-
95; 104; 135; 151; 187-191; 193; 201;
203-204; 211-212; 214-215; 217; 219;
654; 689; 831; 833; 1047; 1174; 1250;
1407; 1434-1435; 1470-1471; 1482;
1486; 1916; 1941; 1944; 1946; 1962;
2120; 2124; 2142-2143; 2190-2191;
2193; 2195; 2197-2199; 2207-2208;
2230; 2329; 2343-2346; 2351; 2396;
2448-2452; 2468-2469; 2491-2492;
2496; 2505-2507; 2511-2512; 2521;
2523; 2528; 2593; 2600; 2602; 2604-
2605; 2613-2616; 2689; 2737; 2746;
2748; 2758-2759; 2762; 2802; 2809;
2812-2813; 2916-2917; 2948-2950;
2955; 2960-2961; 2965-2969; 2972-
2973; 3024; 3026; 3063; 3066; 3069;
3084-3085; 3164; 3193-3194; 3203-
3204; 3206-3210; 3212; 3217; 3220;
3222-3223; 3232; 3236-3237; 3247;
3297; 3300; 3323-3325; 3327; 3346;
3510; 4103
- Schueren, J.B.G.M. ridder de van der
1928; 1933-1936; 1938-1939; 1942
- Schuller tot Peursum, C.H.H. 299
- Schumacher, Kurt 485
- Schuman, Robert 571
- Scott, J.W. 3424
- Seegers, L. 1946-1947; 1954; 2397
- Serrarens, P.J.S. 201; 279; 296; 302; 308;
351-353; 372; 377; 386; 389; 417-418;
424; 429-430; 444; 446; 543; 644; 649;
654; 673; 1307; 2081; 4016-4017;
4057-4059; 4063; 4074; 4076; 4084;
4088; 4092-4094; 4125; 4142; 4143;
4159
- Setyadjit Soegondo, R.M. 2364; 2725;
2728-2732; 2764-2766; 2770; 2779-
2780; 2929; 3038; 3119; 3189
- Sevenster, A. 300
- Seyss-Inquart, Arthur 638-639; 3757
- Sforza, graaf Carlo 1163
- Shepherd, Francis M. 2993
- Six, jhr. P.J. 1927-1928; 1930-1931; 1934
- Sjahrir, Soetan 96; 99; 2307-2309; 2311;
2324; 2325-2326; 2335-2336; 2347;
2350; 2358; 2365; 2373; 2402; 2411-
2413; 2416-2420; 2423; 2425; 2427;
2429; 2431; 2434; 2436-2440; 2448;
2546; 2549-2553; 2566; 2581; 2588;
2592; 2594; 2596-2597; 2613; 2635;
2637; 2662; 2671; 2673-2674; 2698;
2709-2714; 2717; 2720; 2722; 2724;
2789; 2833; 2837-2839; 2844; 2851-
2852; 2854-2855; 2869; 2877; 2880;
2882; 2895-2896; 2898; 2906; 2909;
2929; 2938; 3016-3019; 3046; 3134;
3143; 3159; 3260-3262; 3408
- Sjarifoeddin, Amir 2336; 2417; 2430;
2549; 2714; 2725; 2732; 2765-2766;
2770; 2775; 2784; 2937; 3017-3018;
3046; 3094; 3113; 3115-3116; 3143;
3152-3153; 3157; 3159; 3163
- Sleen, H. van 241; 778; 800-801; 804;
1797-1798; 1854; 1858; 1870; 1881;
1887-1890; 1999; 2010-2013; 2015;
2017; 2021; 2106; 2108; 2110-2111;
2400; 3780; 3821-3822

Personenregister

- Slingenberg, M. 1865
 Slobbe, B.W.T. van 2162
 Slotemaker, B.C. 1254
 Slotemaker de Bruïne, G.H. 2792;
 2974-2975
 Slotemaker de Bruïne, J.R. 1355; 1411;
 1419
 Smeenk, C. 307; 502; 543-544; 1018;
 1242; 1247; 1295; 1309-1310; 1395;
 1406; 1408; 1459; 1589; 1798; 1888;
 2039; 3825; 3878; 3882; 3902; 3927;
 4132; 4162; 4172
 Smit, C. 2317-2318
 Smits, P.H. 1740
 Smits van Oyen, F.J.M. 1602
 Smuts, Jan 367; 370-373; 450
 Sneevliet, H. 1621
 Snel, P. 2981
 Sneller, Z.W. 2058
 Snijders, C.J. 704-705
 Snouck Hurgronje, jhr. A.M. 267
 Snouck Hurgronje, jhr. J.W.M. 2785;
 2839
 Soebandrio 2933; 3016-3018
 Soedarsono 2411
 Soedirman 2426; 2538; 2544; 2784;
 3164; 3359-3360
 Soejono 2320
 Soekarno 5; 61; 67; 96; 211; 249-250;
 258; 369; 684; 691; 800; 1470; 2205;
 2239; 2305-2307; 2336; 2338; 2357;
 2373; 2381; 2396; 2402-2404; 2425;
 2430-2431; 2435; 2440; 2448; 2450;
 2458; 2523; 2566; 2579; 2606; 2678-
 2679; 2682; 2710; 2714; 2720-2722;
 2724-2725; 2728-2729; 2733; 2784;
 2860; 2929; 2937; 3076; 3116; 3142-
 3143; 3164; 3225; 3260-3261; 3361;
 3371-3372; 3384; 3418; 3756
 Soekawati, Tjokorde Gde Rake 2534;
 2717-2718; 2720; 2835; 2938; 2971;
 3017; 3074; 3509
 Soenario 3139
 Soenito 2473
 Soeripno 3366-3369; 3375; 3381; 3385-
 3386; 3396-3397
 Soesanto, Tirtopradjo 2411; 2417;
 2596; 2772; 2779
 Soewandi 2723
 Sokolovsky, Vassili Danilovitsj 568
 Sonsbeek, W.G.A. van 2255
 Soutendijk, L.R.W. 1065
 Spaak, Paul-Henri 357-358; 373; 388;
 395; 397; 411; 413; 442-443; 471; 488;
 547; 553; 556; 560; 572; 576; 1100;
 1110; 1144; 1167; 1314; 1316; 1323;
 2898; 2937
 Speekenbrink, A.B. 1325; 1332
 Speet, P.A.M. 2108-2109
 Spier, Jo 1469
 Spierenburg, D.P. 1115; 1154
 Spijkers, J.H.C. 4077
 Spits, P. 2159
 Spitzen, D.G.W. 4176-4177
 Spoor, S.H. 725; 763; 788-793; 795;
 800; 2337; 2375-2382; 2406-2407;
 2428; 2462; 2464; 2484; 2538-2539;
 2544; 2549; 2650-2652; 2668; 2718;
 2723-2724; 2765; 2767-2768; 2776-
 2777; 2779; 2784; 2797; 2825; 2828;
 2830; 2835; 2850; 2858; 2860; 2893;
 2914; 3009; 3016; 3027-3031; 3033;
 3036; 3040; 3089; 3107; 3127; 3132;
 3134; 3164; 3214; 3251; 3252; 3360;
 3377; 3444
 Staal, H.P. 698-699
 Staf, C. 685; 1941-1942
 Stalin, Josef 318; 320; 325; 648; 684
 Stapelkamp, A. 16; 1263; 1355; 1380;
 1383; 1406; 1408-1409; 1412; 1414;
 1416; 1420; 1461-1462; 1473; 1477;
 1520-1522; 1798; 1851; 2039; 2091-
 2092; 2094-2095; 3853-3854; 3902
 Star Busmann, E. 434
 Stee, A.P.J.M.M. van der 4191
 Steenberghe, M.P.L. 53; 1062; 1065;
 1615; 2332; 2607; 3047; 3178; 3247
 Steinkühler, A.M.C.J. 1463
 Steinmetz, W. 1174; 1400; 1404-1405;
 1408-1409; 1411-1412; 1414-1415;
 1421-1422; 1796; 1820; 1951-1953;
 3822; 3876; 3878; 3897; 3899; 4162;
 4165; 4166; 4172
 Stepinac, Alojzije 2184
 Stikker, D.U. 20-21; 39; 50; 55; 260-261;
 270; 285-286; 299-300; 309-310; 359;
 405; 460; 498-499; 513-514; 525; 547;
 574; 650; 666-670; 885-886; 1167;
 1245; 1266; 1293; 1325; 1360; 1409;
 1587; 1622; 1675-1677; 1939; 2162;
 2174; 2354-2355; 2568; 2571; 2575-
 2578; 3099; 3247; 3251-3252; 3306;
 3457
 Stoffelen, P.R. 1524-1525
 Stokman, J.G. 9; 22; 25; 27-28; 33; 161;
 228-229; 236; 252; 257; 669; 993;

- 1433-1436; 1747; 2019-2021; 2035-2036; 2255; 2395; 2499; 2619; 2675; 3543
- Stokvis, B.J. 240-241; 622; 689; 800-801; 803; 805; 1458; 1617; 1621; 1625; 1636-1637; 1647-1648; 1650; 1652; 1658-1659; 1670; 1674; 1680-1681; 1686; 1697; 1743-1744; 1746; 1755; 1757; 1766; 1768; 1772; 1774-1776; 1779; 1950; 1954; 1970; 2087; 2094-2095; 2099; 2124-2125; 2190; 2193; 2195; 2198-2199; 2205; 2208; 2231; 2233-2234; 2259; 2503; 2513-2514; 2954-2955; 2964; 3196; 3198; 3210; 3213; 3226-3227; 3297; 3323-3325; 3327; 3340; 3346
- Strang, William 538; 555
- Stresemann, Gustav 363
- Struycken, A.A.H. 304; 705, 707
- Struycken, A.A.M. 1652; 1942
- Stufkens, N. 2064; 2088; 2259; 2357; 2361; 2570; 2575; 2577
- Suurhoff, J.G. 16; 1244; 1251; 1253; 1263; 1265-1266; 1355-1356; 1405; 1408; 1412; 1414; 1464; 1583-1584; 2676-2677; 2688
- Suyling, J.Ph. 2469
- Suys, J. 2030-2031; 2033
- Sweens, J.C.M. 1796; 1834; 1839-1840
- T
- Talma, A.S. 682; 698-700; 1355-1356; 1403; 1411
- Tamzil, R.M. 2779
- Telders, B.M. 20
- Tellegen, M.A. 2872
- Tempel, J. van den 1349-1351; 1355; 1392; 1438; 1866; 2253; 2263
- Tendeloo, N.S.C. 16; 384; 621-622; 1617; 1619; 1694-1695; 1746; 1755-1756; 1797; 1866-1868; 1870-1872; 1887; 1890; 2018; 2153; 2154
- Teppema, S.Th.J. 532
- Terfve, Jean 572
- Terpstra, J. 622; 1617; 1621; 1635; 1641; 1647-1648; 1650-1651; 1658-1659; 1666; 1680-1681; 1686; 1693; 1741; 1745; 1755; 1803; 1890; 1996; 2012; 2015-2016; 2018; 2025; 2035-2036; 2048
- Toulings, F.G.C.J.M. 9; 54; 146-147; 167; 201; 830; 831-832; 833; 837; 841-843; 847; 849; 885; 890-891; 908-912; 918-924; 926; 929-932; 944-945; 957; 989; 991-993; 995; 997; 1000; 1018; 1023; 1025; 1051; 1470; 1985-1987; 1989; 2015; 2106; 2110; 2112; 4167-4169; 4188-4189
- Texeira de Mattos, P.D.E. 636
- Thomassen, W. 1434-1435; 1809-1810; 1999; 2007-2008; 2019-2020; 2025
- Thorbecke, J.R. 1825
- Thorez, Maurice 1775; 1961
- Tilanus, H.W. 17-20; 24; 39; 50; 63; 90; 94; 95; 104; 151; 190-193; 204; 211; 219; 279; 478; 684; 710; 712; 721; 732-733; 741; 749-750; 755; 758; 765-766; 775; 777; 794; 802-805; 807-808; 810; 812; 837; 841; 843; 847; 891; 1249; 1482; 1486; 1519; 1521; 1620; 1916; 1946; 1962; 1996; 2007-2008; 2013; 2015; 2017-2018; 2025-2026; 2035-2036; 2085; 2087; 2106; 2108; 2152-2155; 2161-2162; 2187-2188; 2190-2191; 2193; 2195; 2199; 2204; 2205; 2207; 2208; 2215; 2216; 2219; 2221; 2225; 2229-2230; 2252; 2257; 2259; 2264; 2265; 2329; 2343; 2346; 2396-2397; 2404; 2449-2450; 2452-2453; 2468-2469; 2491; 2507-2508; 2512-2513; 2517; 2521-2523; 2526; 2528; 2602; 2605; 2613-2615; 2745-2746; 2748; 2802; 2808-2809; 2812-2813; 2898; 2922; 2948; 2950-2951; 2962; 2965; 2967; 2970-2972; 3018; 3024; 3026-3027; 3032; 3069; 3075; 3083-3085; 3089; 3091-3092; 3169; 3194; 3204; 3206-3212; 3217; 3222-3224; 3226; 3236; 3247; 3323; 3333; 3337-3338; 3345-3348; 3425
- Tinbergen, J. 1132-1133; 1235; 1239; 1243; 3880; 4010
- Tito, Josip Broz 320; 637
- Tjakraningrat, R.A.A. 3041
- Tjarda van Starkenborgh Stachouwer, jhr. A.W.L. 6; 61; 63-64; 66; 84; 91; 96-99; 467; 631; 670; 2319-2320; 2680
- Tjeenk Willink, M. 1362; 1409; 1829
- Togliatti, Palmiro 1961
- Treub, M.W.F. 1418-1419; 2185; 2263
- Trip, L.J.A. 1008
- Troelstra, P.J. 702; 1760; 1926; 2185
- Tromp, Th.Ph. 3748; 4138
- Truman, Harry S. 318-319; 321-323; 330-332; 415; 418; 421; 436; 565; 656; 829; 957; 1093; 1104; 1123; 1125;

Personenregister

- 1138-1139; 1142; 1144; 1151-1153; 1156; 1158; 1327; 1333; 2787; 4036; 4120
- Truyen, Ch.L.H. 1065
- Try Ellis, W.Ch. de la 2141; 2161-2162
- Tsiang, T.F. 2909; 3004; 3433
- Tuin, J. 1796; 1812; 1824; 1830; 1834; 1836; 1839-1840; 1939
- Tyree, D.M. 3113
- U**
- Ubink, P.A.G. 1862; 1870-1871
- Urbany, Dominique 572
- Uyl, J.M. den 1524; 1525; 2467-2468; 2790; 2792
- V**
- Valentine, Alan 1153
- Vandenberg, A.H. 319; 374; 425-426; 436; 1151
- Vanderstichelen, Paul 2989; 2993
- Veer, B.I.A.A. ter 84; 1676
- Vegting, W.C. 3442-3443; 3447
- Veld, J. in 't 175; 914; 971; 973; 1109; 1312; 1323; 1829; 2267; 3241-3242; 3763-3765; 3783; 3787; 3798; 3811; 3857-3858; 3861-3864; 3866-3867; 3911-3912; 3915; 3918-3919; 3922; 3984; 3986; 4144
- Velde, J.J. van der 1947
- Veldkamp, G.M.J. 1524
- Velthoven, H.J.J. van 1553; 1563; 1985; 2008; 4082; 4109; 4110; 4112
- Ven, F.J.H.M. van der 1267-1272; 1274
- Veraart, J.A. 1619; 2474
- Verdam, P.J. 1753
- Verhey, J.B. 700; 1554; 1604
- Verkade-Cartier van Dissel, E.F. 2162
- Verkerk, E.P. 131; 1589; 1765; 1768; 1797; 1835-1837; 2094-2095; 2097; 3943; 4102-4103
- Verkuyt, J. 2746; 3510
- Vermeer, E.A. 708; 710; 712; 779; 783; 796; 808; 810; 1509; 1512; 1939; 1942
- Vermeulen, P.J.F. 700
- Verschuur, T.J. 9
- Verzijl, J.H.W. 295; 2469; 2541; 2550-2551; 2588; 2590-2592; 2602; 2749
- Vierssen Trip, G. W. van 2091
- Vink, J.C.H.H. de 12; 4131
- Visser, J. de 2421
- Visser, J.A. de 302
- Visser, J.Th. de 1863; 2035
- Vixseboxse, G. 478; 708; 712; 736; 744-745; 852-853; 999; 1025; 1292; 1359; 1397; 1676; 1931
- Vliet, F. van 229; 236; 783; 993; 1356; 1877-1878; 3897-3898; 3902; 3904; 3927-3928
- Vlugt, A.J.Th. van der 635
- Vogt, W. 2108-2109
- Vondeling, A. 16; 230; 1481; 1537; 1549-1550; 1554; 1557; 1561-1562; 1567; 1571; 1587-1588; 1590-1591; 1593-1599; 1601-1602; 1605; 4195; 4198-4201; 4203; 4208
- Vonk, G. 211; 220; 250; 418; 424; 430-431; 708; 712; 733; 740; 783; 995; 1617; 1621; 1649; 1674; 1741; 1745-1746; 2083; 2087; 2155; 2205; 2208; 2215; 2231-2232; 2234; 2344; 2351; 2404; 2450; 2469; 2491; 2508-2509; 2511; 2513; 2523; 2606; 2614; 2744-2746; 2748-2749; 2759; 2802; 2809; 2917; 2924-2925; 2951-2952; 2954; 2964; 2972; 3025; 3041; 3063; 3069; 3070; 3076; 3083-3085; 3195; 3204; 3208; 3210-3211; 3213-3214; 3217; 3221-3222; 3225-3226; 3247; 3284; 3309; 3338-3339; 3346-3348
- Vonkenberg, E.J.E.G. 2082
- Voorst tot Voorst, F. baron van 1626
- Voorst tot Voorst, H.F.M. baron van 427; 708; 710-712; 736-737; 743-744; 746; 749; 756; 784; 796-797; 804; 807; 1882; 1945; 2235-2236; 2355; 2358; 2576; 3458
- Vorrink, J.J. 22; 29; 35-36; 50; 72; 88; 197; 293; 297; 463-466; 470-471; 475; 493; 689; 708; 710; 712; 721; 733; 735; 740; 749; 754-755; 757; 764-766; 777; 794; 831; 959; 962; 1144; 1913; 1915; 1927; 1929; 1931; 1941; 1944; 2317; 2365; 2383; 2395-2397; 2460; 2473; 2619; 2676; 2678; 2762; 2789; 2797; 2855; 2873-2875; 2889-2890; 2938; 2975; 4094
- Vos, H. 4; 28; 31; 72; 80; 88; 91; 116; 126; 166-168; 173; 175; 198; 254; 398; 464; 470; 502; 505; 509; 532; 665; 1044-1045; 1131-1134; 1158; 1174; 1219-1221; 1235-1240; 1245; 1253; 1260-1270; 1273-1275; 1300; 1318; 1337; 1340; 1424; 1455; 1491; 1502; 1514; 1559; 1598; 1654-1655; 1748; 1869; 1884-1885; 1948; 1960-1961;

- 1964; 2074; 2105; 2267; 2269; 2432;
2621; 2679; 2684; 2700; 2704-2705;
2708; 2721-2723; 2730; 2769; 2775-
2776; 2787-2789; 2830-2834; 2851;
2854; 2871; 2878; 2890; 2896; 2921;
2931-2932; 2941; 3048; 3050; 3053;
3097; 3121; 3149; 3182; 3241; 3265;
3369; 3749; 3753; 3756-3758; 3762;
3765; 3779-3780; 3783; 3797-3798;
3819; 3829-3831; 3846; 3855-3856;
3859; 3863; 3879-3882; 3886; 3892;
3907-3910; 3918; 4010-4018; 4021;
4033; 4038-4045; 4050; 4054; 4057-
4058; 4061-4066; 4069-4081; 4084-
4100; 4105-4120; 4123-4129; 4132-
4133; 4136; 4141-4144; 4149-4168;
4172-4173; 4188-4189; 4194-4195;
4201-4204; 4207-4209
- Vos van Steenwijk, W.L. baron de 46;
64-66
- Vredenburg, jhr. H.F.L.K. van 266;
273; 278; 492; 494-495; 529; 532; 537;
2331; 2680; 2941; 3015; 3036; 3046-
3049; 3053-3057; 3089; 3097-3098;
3100-3102; 3105-3112; 3115-3116;
3122-3123; 3127; 3131; 3136; 3138;
3142; 3147-3148; 3150-3151; 3154;
3156-3157; 3160; 3163; 3177-3179;
3181-3184; 3187; 3219; 3241-3242;
3250; 3259; 3263-3265; 3267; 3277-
3283; 3285; 3288; 3290-3291; 3294-
3295; 3344; 3359-3362; 3365; 3367-
3370; 3372; 3374-3379; 3384-3385;
3389; 3391-3394; 3420; 3425; 3427;
3442-3444; 3446-3447; 3761-3763
- Vries, C.W. de 20
- Vries, E. de 2629; 2971; 3509
- Vries, F. de 1007-1012; 1016-1018;
1021-1022; 1024; 1249; 1268
- Vries, J.J.M. de 3981; 3983
- Vries, J.W. de 2110
- Vries, IJ. de 1619
- Vries-Bruins, A.E.J. 1865; 1872
- Vriesland, Victor van 2474
- Vrijberghe de Coningh, A.W.J. van
2091
- Vroom, N.R.A. 1998
- Vuuren, A.C.A. van 700; 1824
- W**
- Wagenaar, G. 38; 50; 55; 61-62; 151;
194-195; 204-205; 212; 214; 220; 320;
419-420; 425; 431; 708-711; 749; 783;
796; 810; 847; 920; 1137; 1142; 1249;
1471; 1482; 1485; 1537-1538; 1625;
1636; 1797; 1824; 1828; 1830; 1856;
1912-1914; 1917; 1946; 1962; 1966-
1967; 2038; 2049; 2107-2108; 2110;
2120-2121; 2123; 2142; 2144; 2146;
2153-2154; 2156; 2159-2160; 2208;
2231-2232; 2257; 2259; 2329-2330;
2343-2344; 2348-2349; 2351; 2363;
2374; 2393-2394; 2400; 2492; 2524;
2600; 2802; 2805; 2948; 3025; 3085;
3347; 4063; 4162-4163; 4165-4166
- Wal, H. van der 3217
- Walsum, G.E. van 15; 18-19; 39; 820-
821; 830; 1632; 2031; 2036-2037;
2259; 2501; 2512; 2570
- Weede, M.W. van 636
- Weijden, M.P. van der 830; 908; 911-
912; 932; 993; 1596-1597; 1836; 2012;
4102; 4198; 4199; 4201
- Weizmann, Chaim 670
- Welter, Ch.J.I.M. 2; 12; 130; 162-163;
201; 214; 233; 248-249; 250-258; 512-
513; 926; 974; 1066; 1213; 1220; 1274;
1287; 1354; 1452; 1588; 1903; 1932;
2211; 2212; 2260; 2463; 2469; 2471;
2509; 2546; 2548; 2562; 2610; 2618;
2735; 2750; 2792-2793; 2975; 2981;
2983; 3196; 3200; 3214; 3309
- Wendelaar, W.C. 513; 1620
- Werfhorst, Aar van de (Piet Jansen)
4013
- Werner, Ph.H.H. 3216
- Wesselings, J.H. 2022-2023
- Westerling, R.P.P. 2535-2536; 2749;
2804; 2970
- Westerman, J. 1864
- Weyer, G.A.Ph. 2628-2629; 2674
- Weyma 1726
- Wiarda, J. 1778
- Wibaut, F.M. 3767
- Wijers, Th.R.J. 1615; 1664; 1681; 1731-
1732; 1750; 1775-1777; 1961
- Wijffels, F.C.M. 28; 477; 886; 914; 1243;
1254; 1279; 1810; 2355; 3458
- Wijngaarde, P. 2162; 2165; 2168; 2175-
2176
- Wilde, J.A. de 830; 833-834; 837; 847;
849; 852; 884-886; 888; 909-911; 913;
922; 940-941; 944; 957; 1013-1014;
1020-1023; 1025; 1061; 1081; 1137;
1820; 1865; 2215; 2257; 2259; 2263;
2469; 3169; 4167

Personenregister

- Wilhelm II, keizer 1696
 Wilhelmina, koningin 6; 47; 53; 66-67; 96; 170; 174; 269; 636; 687; 732; 1155; 1352; 1790; 2127; 2169; 2200-2201; 2238-2240; 2320; 2382; 2431-2432; 2442; 2458; 2460; 2471; 2480; 2483-2484; 2486; 2543; 2767; 2784; 2859-2860; 2872-2873; 2876; 2879; 2889; 2982-2983; 2985-2986; 3157; 3164; 3166-3167; 3169-3173; 3233; 3239; 3301; 3326-3327; 3333; 3338; 3502-3503; 3804; 3805; 3808
 Willekens, P.J. 2548
 Willem I, koning 98-99; 800; 2020
 Willem II, koning 731
 Willem III, koning 1308
 Willems, J.M. 11; 15; 25; 2015; 2048; 2050; 2060
 Wilson, Woodrow 2836
 Winkelman, H.G. 952; 2254; 2469; 2975; 3746
 Winsemius, A. 1225
 Wirjodihardjo, Mas Wisaksono 3537
 Witteman, P.J. 9; 26; 33; 53; 106; 114; 174; 245-246; 816; 962; 1489; 1615; 1654-1655; 1792; 1794-1796; 1798; 1802; 1805-1806; 1812; 1814; 1822; 1826; 1829-1831; 1834-1837; 1839-1840; 1850-1852; 1856-1858; 1860-1861; 1886-1892; 1900-1901; 1904; 1925-1926; 1936; 1939-1940; 1947-1954; 1960-1961; 1965; 1968-1969; 2028; 2189; 2203; 2231-2232; 2235; 2264; 2267; 2269; 2317; 2395; 2887; 2920-2921; 3400; 3949; 3962-3964; 3984
 Wolff, S. de 2790
 Woltersom, H.L. 1259-1260; 1262-1263; 1273-1274; 1467; 1580; 1582
 Woltjer, R.H. 206; 216; 2010; 2037-2038
 Woudenberg, C. 1821; 3837; 3838; 3839-3840; 3858; 3886; 3890; 3912; 4157
 Wouters, G.J.J. 2162
 Wright, M.R. 2430
 Wttewaall van Stoetwegen, jkvr. C.W.I. 1617; 1620-1621; 1635; 1640-1641; 1650; 1659-1660; 1666; 1670; 1682; 1686; 1728; 1732; 1745; 1778; 1871; 2028; 2078-2079; 2081-2082; 2094; 2096-2097; 2099; 2154; 2259; 2265
Z
 Zaaijer, J. 1643-1645; 1647-1648
 Zaal, C. van der 1509; 2106; 2110-2111; 4123-4125; 4197; 4204; 4208
 Zanden, H.H. van der 1571
 Zandt, P. 19; 64; 193-194; 218; 220; 354; 478; 512; 649; 652-654; 735; 779-780; 794; 884; 957; 974; 1412; 1583; 1622; 1636; 1640; 1648-1649; 1666; 1696-1697; 1768; 1798; 1996; 2188; 2329; 2346; 2404; 2451; 2491; 2508; 2517; 2521-2523; 2606; 2613-2614; 2802; 2809; 2812; 2952-2953; 2967; 3025; 3069; 3075-3076; 3084; 3091; 3169; 3194-3195; 3206-3211; 3213; 3222-3223; 3225; 3826; 3879; 3882
 Zeeland, Paul van 3045; 3100; 3102; 3104; 3108; 3110; 3112-3114; 3122-3125; 3131; 3142-3143; 3148; 3152-3157; 3163; 3270-3271; 3276; 3374; 3520
 Zegering Hadders, R. 21; 242; 744; 1025; 1571; 1645; 1750; 1797; 1805; 1814; 1821; 1829; 1861; 1904; 1938; 2025; 2088; 3879; 3904; 4064; 4096; 4106; 4109; 4112; 4144; 4159; 4176; 4201
 Zegers, J.M. 1553
 Zwaan, J. de 1563; 2025; 2130; 2137; 2144; 2156; 2355-2356; 2360; 2494; 2567; 3092; 3172; 3300; 3302; 3304; 3315-3316

